

AJUNTAMENT DE SANTA EUGÈNIA

PLA ESPECIAL DE PROTECCIÓ DELS BIC DE SES
COVES, SES OLLERIES I SES ALQUERIES

ESTUDI AMBIENTAL ESTRATÈGIC

Gabinet d'Anàlisi Ambiental i Territorial. GAAT

Desembre 2021

ÍNDEX

1. ASPECTES INTRODUCTORIS	3
1.1. CONCEPTE I OBJECTIUS DE L'AVALUACIÓ AMBIENTAL ESTRATÈGICA	3
1.2. MOTIVACIÓ DE L'APLICACIÓ DEL PROCEDIMENT D'AVALUACIÓ AMBIENTAL ESTRATÈGICA ORDINÀRIA	3
1.3. TRAMITACIÓ AMBIENTAL DEL PLA ESPECIAL DE PROTECCIÓ	4
1.1.1 Sol·licitud d'inici	4
1.1.2 Consultes a les administracions públiques	4
1.1.3 Document d'abast	5
1.1.4 Estudi Ambiental Estratègic	5
1.1.5 Exposició pública i consultes a les administracions afectades	6
1.1.6 Proposta final de Pla	6
1.1.7 Anàlisi tècnica de l'expedient	7
1.1.8 Declaració Ambiental Estratègica	7
1.1.9 Contingut de l'Estudi Ambiental Estratègic	7
1.4. CONTINGUT DOCUMENTAL I EQUIP REDACTOR	8
2. CARACTERÍSTIQUES DEL PLA ESPECIAL DE PROTECCIÓ	9
2.1. ANTECEDENTS	9
2.2. NECESSITAT, CONVENIÈNCIA I OPORTUNITAT DEL PLA ESPECIAL	9
2.3. OBJECTIUS DE LA PLANIFICACIÓ	10
2.4. ABAST I CONTINGUT DEL PLA I DE LES SEVES ALTERNATIVES RAONABLES, TÈCNICAMENT I AMBIENTALMENT VIABLES	10
2.5. DESENVOLUPAMENT PREVISIBLE DEL PLA O PROGRAMA	13
3. SITUACIÓ ACTUAL DEL MEDI AMBIENT	14
3.1 LOCALITZACIÓ DELS BIC DE SANTA EUGÈNIA	14
2.1.1 BIC de Ses Coves	15
2.1.2 BIC de Ses Olleries	16
2.1.3 BIC de Ses Alqueries	17
3.2. FISIOGRAFIA, GEOLOGIA I LITOLOGIA	18
3.3. CLIMATOLOGIA	21
3.4. CAPACITAT AGROLÒGICA	23
3.5. HIDROLOGIA	24
3.6. RISCOS	27
3.7. MEDI BIÒTIC	28
3.8. PAISATGE	35
3.9. PATRIMONI	37
3.10. USOS DEL SÒL	42
3.11. POBLACIÓ	43
3.12. ECONOMIA	46
3.13. XARXA VIÀRIA	47
3.14. INFRAESTRUCTURES I CONSUM DE RECURSOS	48
4. OBJECTIUS DE PROTECCIÓ AMBIENTAL	51
5. EFECTES PREVISIBLES	55
5.1. EFECTES AMBIENTALS	55
5.1.1. Accions	55
5.1.2. Factors ambientals	57
5.1.3. Detecció i descripció d'efectes ambientals	59
5.2. EFECTES SOBRE ELS PLANS SECTORIALS I TERRITORIALS	63
6. MESURES PREVENTIVES, CORRECTORES I COMPENSATÒRIES	65
7. PROGRAMA DE VIGILÀNICA AMBIENTAL	67
8. CONCLUSIONS	68
ANNEX I. ESTUDI D'INCIDÈNCIA PAISATGÍSTICA	70
ANNEX II. PERSPECTIVA CLIMÀTICA	84

1. ASPECTES INTRODUCTORIS

1.1. CONCEPTE I OBJECTIUS DE L'AVALUACIÓ AMBIENTAL ESTRATÈGICA

L'avaluació ambiental estratègica (en endavant AAE) és un procediment administratiu instrumental d'obligat compliment per a l'aprovació o adopció de plans i programes així com les seves revisions o modificacions. La proposta de Pla Especial de Protecció dels BIC de Ses Coves, Ses Ollereries i Ses Alqueries, per tant, s'ha de subjectar a aquest procés d'avaluació ambiental.

Actualment, la normativa en vigor en matèria d'avaluació d'impacte ambiental a l'estat espanyol és la *Llei 21/2013, de 9 de desembre, d'avaluació ambiental*. En l'àmbit autonòmic, la legislació d'aplicació és el Decret 1/2020, de 28 d'agost, pel qual s'aprova el *Text refós de la Llei d'avaluació ambiental de les Illes Balears* (BOIB núm. 150, de 29 d'agost de 2020).

Tal i com preveu la legislació esmentada, l'objectiu de l'AAE és analitzar els possibles efectes significatius dels plans o programes proposats sobre el medi ambient, justificar-ne la seva necessitat i demostrar la seva conveniència tot valorant possibles alternatives raonables, tècnicament i ambientalment viables. Per tal de garantir la sostenibilitat ambiental de les propostes, els efectes sobre el medi ambient que se'n derivin han de ser proporcionals i assumibles i, en tot cas, s'han de proposar les mesures preventives, correctores o compensatòries necessàries per tal de minimitzar els impactes negatius.

1.2. MOTIVACIÓ DE L'APLICACIÓ DEL PROCEDIMENT D'AVALUACIÓ AMBIENTAL ESTRATÈGICA ORDINÀRIA

Segons preveu la Llei estatal 21/2013, el procés d'AAE pot ser de dos tipus: ordinària i simplificada, que conclouen, respectivament, amb la declaració ambiental estratègica o bé l'informe ambiental estratègic. L'àmbit d'aplicació de l'AAE ordinària o simplificada ve determinat per l'article 12 del Decret legislatiu 1/2020:

Article 12. Àmbit d'aplicació de l'avaluació ambiental estratègica

1. Seran objecte d'una avaluació ambiental estratègica ordinària els plans i els programes, i també les modificacions d'aquests, que adoptin o aprovin les administracions autonòmica, insular o local de les Illes Balears, l'aprovació dels quals exigeixi una disposició legal o reglamentària o un acord del Consell de Govern o del Ple d'un consell insular, quan:

- a) Estableixin el marc per a futura autorització de projectes legalment sotmesos a avaluació d'impacte ambiental i es refereixin a l'agricultura, ramaderia, silvicultura, aqüicultura, pesca, energia, mineria, indústria, transport, gestió de residus, gestió de recursos hídrics, ocupació del domini públic marítimoterrestre, utilització del medi marí, telecomunicacions, turisme, ordenació del territori urbà i rural, o de l'ús del sòl, inclosa la delimitació d'usos portuaris o aeroportuaris.*
- b) Requereixin una avaluació per afectar espais Xarxa Natura 2000 en els termes prevists en la legislació sobre patrimoni natural i biodiversitat.*
- c) Els que requereixin una avaluació ambiental estratègica simplificada, quan es produeixi algun dels supòsits següents:*

I. Quan així ho decideixi, cas per cas, l'òrgan ambiental en l'informe ambiental estratègic d'acord amb els criteris de l'annex V de la Llei 21/2013, de 9 de desembre, d'avaluació ambiental.

II. Quan així ho determini l'òrgan ambiental, a sol·licitud del promotor.

(...)

En data 26 d'octubre de 2020, la Comissió de Medi Ambient de les Illes Balears emet la resolució per la qual es formula l'informe ambiental estratègic. Atès que es considera que la nova proposta podria tenir efectes significatius sobre el medi ambient d'acord amb els criteris de l'annex V de la Llei 21/2013, la seva tramitació ambiental es durà a terme a partir d'un procediment d'AAE ordinària.

1.3. TRAMITACIÓ AMBIENTAL DEL PLA ESPECIAL DE PROTECCIÓ

La tramitació que s'ha de seguir per a l'Avaluació Ambiental Estratègica Ordinària és l'estipulada en la secció 1a del Capítol I, d'Avaluació Ambiental Estratègica, del Títol II, Avaluació Ambiental, de la Llei 21/2013.

1.1.1 Sol·licitud d'inici

Regulada per l'article 18, aquesta sol·licitud preveu que dins del procediment substantiu d'adopció o aprovació del pla o programa, el promotor ha de presentar davant l'òrgan substantiu, juntament amb la documentació exigida per la legislació sectorial, una sol·licitud d'inici de l'avaluació ambiental estratègica ordinària, acompanyada de l'esborrany del pla o programa i d'un document inicial estratègic que ha de contenir, com a mínim, la informació següent:

- a) Els objectius de la planificació.
- b) L'abast i el contingut del pla o programa proposat i de les seves alternatives raonables, tècnicament i ambientalment viables.
- c) El desenvolupament previsible del pla o programa.
- d) Els potencials impactes ambientals tenint en compte el canvi climàtic.
- e) Les incidències previsibles sobre els plans sectorials i territorials concurrents.

La documentació del Pla Especial de Protecció dels BIC de Santa Eugènia es va trametre a la CMAIB per part de l'ajuntament en data 5 de març de 2020 (Reg. Entrada 3669), juntament amb el corresponent document inicial estratègic, per tal que l'òrgan ambiental valorés l'abast de l'avaluació ambiental estratègica.

1.1.2 Consultes a les administracions públiques

En compliment del disposat per l'article 30.1 de la Llei 21/2013, de 9 de desembre, d'avaluació ambiental, la CMAIB va consultar a les següents administracions públiques:

- Serveis d'Estudis i Planificació de la Direcció General de Recursos Hídrics.
- Servei de Planificació al Medi Natural del Departament de Medi Natural de la Direcció General d'Espais Naturals i Biodiversitat

- Servei d'Espais Naturals del Departament de Medi Natural de la Direcció General d'Espais Naturals i Biodiversitat
- Servei de Canvi Climàtic i Atmosfera de la Direcció General d'Energia i Canvi Climàtic
- Direcció Insular de Patrimoni del Departament de Cultura, Patrimoni i Política Lingüística del Consell de Mallorca
- Direcció Insular de Territori i Paisatge del Departament de Territori del Consell de Mallorca
- Direcció Insular d'Urbanisme del Departament de Territori del Consell de Mallorca
- Direcció Insular d'Infraestructures del Departament de Mobilitat i Infraestructures del Consell de Mallorca
- Servei de Gestió Forestal i Protecció del Sòl del Departament de Medi Natural de la Direcció General d'Espais Naturals i Biodiversitat.

Malgrat el pronunciament favorable de la major part de les administracions, alguns dels informes van formular consideracions tècniques que varen ser recollides en el document d'abast per al seu posterior tractament.

1.1.3 Document d'abast

Segons l'article 19.2 de la Llei 21/2013, rebudes les contestacions a les consultes, l'òrgan ambiental ha d'elaborar i remetre al promotor i a l'òrgan substantiu, el document d'abast de l'estudi ambiental estratègic, juntament amb les contestacions rebudes a les consultes efectuades.

La resolució de la CMAIB per la qual es formula l'informe ambiental estratègic sobre el «Pla Especial de Protecció dels BIC de ses Coves, ses Olleries i ses Alqueries, en el T.M. de Santa Eugènia (BOIB 194, de 12 de novembre de 2020), estableix que "aquesta resolució actua com a document d'abast de l'estudi ambiental estratègic".

En les seves conclusions, l'òrgan ambiental determina que el PEP s'ha de subjectar a avaluació ambiental estratègica ordinària i, per tant, cal avaluar els possibles efectes significatius sobre el medi ambient per tal de minimitzar-los i preveure les mesures preventives, correctores o compensatòries necessàries que en garanteixin la seva sostenibilitat.

1.1.4 Estudi Ambiental Estratègic

Segons la legislació ambiental, tenint en compte el document d'abast, el promotor ha d'elaborar l'estudi ambiental estratègic, en el qual s'han d'identificar, descriure i avaluar els possibles efectes significatius en el medi ambient de l'aplicació del pla o programa, així com altres alternatives raonables tècnicament i ambientalment viables, que tinguin en compte els objectius i l'àmbit d'aplicació geogràfic del pla o programa.

El present document és l'EAE, que avalua el contingut del PEP (article 20 de la Llei 21/2013), aprovat inicialment el 27 de febrer de 2020 (BOIB 27, de 3 de març de 2020). Es tracta d'un document inicial, que pot veure's modificat en fases posteriors amb la incorporació de canvis i millores derivades del període d'exposició pública i de les consultes a les administracions públiques afectades.

1.1.5 Exposició pública i consultes a les administracions afectades

Segons l'article 21 de la Llei 21/2013, simultàniament al tràmit d'exposició pública, l'òrgan substantiu ha de sotmetre la versió inicial del pla o programa, acompanyat de l'estudi ambiental estratègic, a consulta de les administracions públiques afectades.

La fase de consulta de tota la documentació del Pla, s'iniciarà l'endemà de la seva publicació al BOIB i tindrà una durada de 45 dies hàbils. A més, s'enviarà a les administracions afectades, la documentació corresponent a la redacció del Pla General, incloent el document ambiental estratègic, perquè n'emetin els informes necessaris.

Segons la CMAIB les administracions afectades, a les que caldrà sol·licitar consultes, són:

- Serveis d'Estudis i Planificació de la DG de Recursos Hídrics.
- Servei de Canvi Climàtic i Atmosfera de la DG d'Energia i Canvi Climàtic
- DG de Salut Pública
- DI de Patrimoni del Departament de Cultura, Patrimoni i Política Lingüística (CIM)
- DI de Territori i Paisatge del Departament de Territori (CIM)
- DI d'Urbanisme del Departament de Territori (CIM)
- DI d'Infraestructures del Departament de Mobilitat i Infraestructures (CIM)
- DI de Residus del Departament de Sostenibilitat i Medi Ambient (CIM)
- Servei de Gestió Forestal i Protecció del Sòl del Departament de Medi Natural de la DG d'Espais Naturals i Biodiversitat.
- Servei de Protecció d'Espècies. Departament de Medi Natural. DG d'Espais Naturals i Biodiversitat.
- Comissió d'Emergències i Protecció de les Illes Balears
- Servei de Transport i Distribució d'Energia i Generació Tèrmica de la DG d'Energia i Canvi Climàtic
- DG de Aviación Civil del Ministerio de Fomento
- GOB
- Amics de la Terra
- Terra ferida

1.1.6 Proposta final de Pla

Segons l'article 23, tenint en compte les al·legacions formulades en els tràmits d'informació pública i de consultes, incloent-hi, si s'escau, les consultes transfrontereres, el promotor haurà de modificar, si és necessari, l'estudi ambiental estratègic, i elaborar la proposta final del pla o programa.

Per altra banda, les consideracions tècniques formulades en els informes emesos per les diferents administracions afectades, s'hauran de tractar i incorporar.

1.1.7 Anàlisi tècnica de l'expedient

Per tal que l'òrgan ambiental pugui fer l'anàlisi tècnica de l'expedient, l'òrgan substantiu li ha de remetre l'expedient d'avaluació ambiental estratègica complet, integrat per (article 24 de la Llei 12/2013):

- a) La proposta final de pla o programa.
- b) L'estudi ambiental estratègic, actualitzat d'acord amb el previst al punt 1.4.6.
- c) El resultat de la informació pública i de les consultes, incloent-hi, si s'escau, les consultes transfrontereres, així com la seva consideració.
- d) Un document resum en el qual el promotor descriu la integració en la proposta final del pla o programa dels aspectes ambientals, de l'estudi ambiental estratègic i de la seva adequació al document d'abast, del resultat de les consultes efectuades i com aquestes s'han tingut en compte.

El document de resum es presenta com a document separat de l'EAE, però com a part integrant de la documentació de l'AAE. Allà s'hi tracten tots els informes rebuts i s'explica com han estat incorporats al Pla.

1.1.8 Declaració Ambiental Estratègica

Seguint amb l'article 25 de la Llei 12/2013, l'òrgan ambiental, una vegada finalitzada l'anàlisi tècnica de l'expedient ha de formular la declaració ambiental estratègica, en el termini de quatre mesos comptats des de la recepció de l'expedient complet, prorrogables per dos mesos més per raons justificades degudament motivades i comunicades al promotor i a l'òrgan substantiu.

Tal com és preceptiu, l'Ajuntament haurà d'incorporar el contingut de la declaració ambiental estratègica en el pla o programa (article 26 de la Llei 12/2013).

1.1.9 Contingut de l'Estudi Ambiental Estratègic

El present document és l'Estudi Ambiental Estratègic (EAE), que és part integrant del pla i el seu contingut mínim és el previst a l'article 20 de la Llei 21/2013 i en el seu annex IV:

Annex IV. Contingut de l'estudi ambiental estratègic

La informació que haurà de contenir l'estudi ambiental estratègic previst a l'article 20 serà, com a mínim la següent:

- 1. Un esbós del contingut, objectius principals del pla o programa i relacions amb altres plans i programes pertinents;*
- 2. Els aspectes rellevants de la situació actual del medi ambient i la seva probable evolució en cas de no aplicació del pla o programa;*
- 3. Les característiques mediambientals de les zones que es puguin veure afectades de manera significativa i la seva evolució tenint en compte el canvi climàtic esperat en el termini de vigència del pla;*
- 4. Qualsevol problema mediambiental existent que sigui rellevant per al pla, incloent en particular els problemes relacionats amb qualsevol zona d'especial importància mediambiental, com les zones designades de conformitat amb la legislació aplicable*

sobre espais naturals i espècies protegides i els espais protegits de la Xarxa Natura 2000;

5. Els objectius de protecció mediambiental fixats en els àmbits internacional, comunitari o nacional que guardin relació amb el pla o programa i la manera en què aquests objectius i qualsevol aspecte mediambiental s'han tingut en compte durant la seva elaboració;

6. Els probables efectes significatius en el medi ambient, inclosos aspectes com la biodiversitat, la població, la salut humana, la fauna, la flora, la terra, l'aigua, l'aire, els factors climàtics, la seva incidència en el canvi climàtic, en particular una avaluació adequada de la petjada de carboni associada al pla, els béns materials, el patrimoni cultural, el paisatge i la interrelació entre aquests factors. Aquests efectes han de comprendre els efectes secundaris, acumulatius, sinèrgics, a curt, mitjà i llarg termini, permanents i temporals, positius i negatius;

7. Les mesures previstes per prevenir, reduir i, en la mesura del possible, compensar qualsevol efecte negatiu important en el medi ambient de l'aplicació del pla o programa, incloent aquelles per mitigar la seva incidència sobre el canvi climàtic i permetre la seva adaptació al mateix;

8. Un resum dels motius de la selecció de les alternatives previstes i una descripció de la manera en què es va realitzar l'avaluació, incloses les dificultats, com deficiències tècniques o falta de coneixements i experiència que poguessin haver-se trobat a l'hora de demanar la informació requerida;

9. Un programa de vigilància ambiental en què es descriguin les mesures previstes per al seguiment;

10. Un resum de caràcter no tècnic de la informació facilitada en virtut dels epígrafs precedents.

1.4. CONTINGUT DOCUMENTAL I EQUIP REDACTOR

L'EAE consta de dos documents en forma de memòria escrita. El primer correspon a l'EAE pròpiament dit, mentre que el segon és el preceptiu Document Resum.

El document principal conté, en forma d'annexos, el preceptiu Estudi d'Integració Paisatgística i el tractament del document d'abast emès per la CMAIB.

Equip redactor:

El present Estudi Ambiental Estratègic ha estat elaborat per l'equip del Gabinet d'Anàlisi Ambiental i Territorial, integrat pels següents membres:

Aina Soler Crespí, *arquitecta i directora de l'equip.*

Aleix Calsamiglia Reguant, *geògraf.*

Francisca Balle Llabrés, *ambientòloga.*

Alejandro Pilares García, *geògraf.*

Margalida Mestre Morey, *geògrafa.*

2. CARACTERÍSTIQUES DEL PLA ESPECIAL DE PROTECCIÓ

2.1. ANTECEDENTS

L'instrument d'ordenació urbanística general vigent al municipi de Santa Eugènia al moment de l'inici de la redacció del present document urbanístic, és el document denominat "*Adaptació de les Normes Subsidiàries de Santa Eugènia a les Directrius d'Ordenació del Territori, a la normativa general sobrevinguda així com a les modificacions puntuals realitzades per l'Ajuntament*", aprovat definitivament per acord del CIM de data 20/02/03. D'ara endavant es denominarà Normes Subsidiàries 20/02/03 (NS).

Aquest document modificà les anteriors Normes Subsidiàries de Santa Eugènia, aprovades definitivament per la Comissió Provincial d'Urbanisme en 01/12/89 per tal d'adaptar-les a:

1. Les determinacions de la Llei 6/1999, de 3 d'abril, de les Directrius d'ordenació territorial de les Illes Balears i de mesures tributàries.
2. La normativa general sobrevinguda, per exemple: la Llei 1/1991, d'espais naturals i de règim urbanístic de les àrees d'especial protecció de les Illes balears, modificada per la Llei 7/1992, de 23 de desembre i per la Llei 2/2000, de 9 de març; la Llei 6/1997, de 8 de juliol, del sol rústic de les Illes Balears modificada per la Llei 9/1997, de 22 de desembre, de diverses mesures tributàries i administratives i per la Llei 9/99, de 6 d'octubre, de mesures cautelars i d'emergència relatives a l'ordenació del territori i urbanisme a les Illes Balears; ...
3. Diferents modificacions puntuals de les Normes Subsidiàries aleshores definitivament aprovades.

El resultat és que, per tot allò que no es veïés modificat per les NS de 2003, les NS de 1989 es mantenen en vigor. Amb posterioritat, s'inicià la tramitació de la Revisió de les NS i Adaptació al PTM, sense que s'arribés a aprovar definitivament.

Els llogarets de Ses Coves, Ses Olleries i Ses Alqueries van ser declarats Bé d'Interès Cultural per Acord del Ple del Consell de Mallorca, de data 5 de març de 2009, amb la Categoria de Conjunt Històric (BOIB núm. 65 de 2 de maig de 2009), segons la delimitació publicada com a annex en la disposició indicada.

2.2. NECESSITAT, CONVENIÈNCIA I OPORTUNITAT DEL PLA ESPECIAL

Amb la voluntat de crear un marc normatiu capaç de compatibilitzar les necessitats de creixement amb la preservació dels valors paisatgístics, arqueològics, històrics i culturals, i garantint estrictament les condicions d'habitabilitat de tots els edificis, el Pla Especial defineix una sèrie de normes urbanístiques que, sense alterar la classificació ni l'ús global que per aquests sòls preveuen les vigents Normes Subsidiàries, estableixen certes restriccions d'edificació i d'ús als efectes d'assolir els referits objectius.

La necessitat de la redacció del Pla Especial es desprèn de la normativa autonòmica en matèria de patrimoni històric. Així, segons l'article 36 de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, de Patrimoni Històric de les Illes Balears, els BIC declarats com a conjunt històric hauran d'elaborar un Pla Especial de protecció o un instrument urbanístic de protecció. Arran de la declaració dels llogarets de Santa Eugènia com a BIC amb la

categoria de conjunt històric, 5 de març de 2009, sorgeix la necessitat de redactar el present Pla Especial.

La conveniència i oportunitat vénen donades perquè la redacció del Pla permetrà gaudir, als agents interessats i al propi municipi en general, d'un instrument urbanístic adequat a les característiques del nucli, que tractarà la seva ordenació amb un grau de precisió adequat al seu objecte i la seva finalitat, incrementant l'anàlisi, el grau de detall de protecció i ajust de l'ordenació previst en les Normes Subsidiàries municipals.

2.3. OBJECTIUS DE LA PLANIFICACIÓ

El Pla Especial de Ses Coves, Ses Olleries i Ses Alqueries concreta la protecció i la conservació d'aquests conjunts històrics de Santa Eugènia i dels seus entorns de protecció, delimitats en la seva declaració com a BIC, fent-ho compatible amb un desenvolupament urbanístic que permeti mantenir les activitats privades o públiques que garanteixin la viabilitat del nucli.

Segons l'article 39.1 de la Llei 12/1998: *"En els plans o instruments urbanístics de protecció dels conjunts històrics es catalogaran, d'acord amb el que disposa la legislació urbanística, tant si són immobles edificats com espais lliures interiors o exteriors, els elements que formen el conjunt, les estructures significatives i els components naturals de cada element i del seu entorn. Es dispensarà una protecció integral als immobles declarats béns d'interès cultural que pertanyin al conjunt. Per a la resta dels immobles, s'establirà un règim adequat i especial de protecció per a cada cas".*

Els objectius d'aquest Pla Especial són:

- La protecció del patrimoni (espais urbans, edificis i altres elements destacats).
- Relació o inventari dels immobles d'acord amb paràmetres tipològics, històrics, d'estat de conservació, valor patrimonial, etc.
- El control de les intervencions per aconseguir la seva integració ambiental i morfològica en el conjunt històric.
- La moderació i control del creixement edificatori per tal de mantenir i millorar les característiques de l'estructura urbana i arquitectònica, com també de les característiques generals de l'ambient de l'àmbit protegit.
- Possibilitar l'ús del conjunt i potenciar el seu valor cultural.
- La recerca arqueològica i històrica dels llogarets de Santa Eugènia, que enriqueixi el coneixement del nucli i permeti la seva transmissió i difusió.
- Restaurar i mantenir en condicions adequades el patrimoni sense oblidar les millores en les condicions d'habitabilitat per fomentar la permanència de la població.

2.4. ABAST I CONTINGUT DEL PLA I DE LES SEVES ALTERNATIVES RAONABLES, TÈCNICAMENT I AMBIENTALMENT VIABLES

Per la pròpia naturalesa del pla, un Pla Especial de protecció, el criteri principal que guia la seva redacció és el de minimitzar i controlar el desenvolupament urbanístic del nucli, valorant les propostes tant a nivell de protecció com a nivell econòmic.

En base a la documentació continguda en el document de memòria del Pla Especial, es resumeixen les principals línies d'actuació i criteris a seguir en l'elaboració del Pla Especial dels BIC de Ses Coves, Ses Olleries i Ses Alqueries.

Característiques de la proposta

- 1. Es minimitza i controla el desenvolupament urbanístic** com a criteri principal que guia la redacció del pla de protecció dels tres conjunts històrics i dels seus entorns de protecció.
  - Es limita la possibilitat de dividir les parcel·les existents, així com les actuacions permeses a cada parcel·la, amb la finalitat de restringir l'aparició de noves parcel·les edificables.
  - S'incorporen diferents nivells de protecció al conjunt de les edificacions de manera que, en moltes d'elles, es limita l'ampliació o, inclús, es motiva l'eliminació de volums i elements discordants.
- 2. Es garanteix la conservació de les característiques tipològiques del conjunt històric**, tant en els aspectes urbanístics com arquitectònics i ambientals:

Conservació arquitectònica

- La conservació tipològica arriba a la conservació a nivell de tipologia estructural de les edificacions, tècniques i materials de construcció tradicionals. Les ordenances constructives s'han redactat per tal que s'ajustin a les tipologies existents, ja que el que es vol, precisament, és conservar els trets funcionals i constructius que han arribat fins als nostres dies. A tal efecte, s'ha dut a terme un estudi i descripció de les tipologies constructives existents, que són: casa de pagès o fora vila tradicional, casa vilatana entre mitgeres, casa moderna, edificacions agràries i altres. L'estudi de tipologies s'ha plasmat en els mapes d'ordenació SC/O-02, SO/O-02 i SA/O-02 sobre tipologies edificatòries dels llogarets de Ses Coves, Ses Olleries i Ses Alqueries, respectivament.
- Es garanteix el manteniment dels edificis existents, tret que no puguin ser adscrits a una tipologia tradicional i sempre que s'hagin construït amb posterioritat a 1950. Les substitucions seran excepcionals, i només seran possibles quan es tracti d'edificacions clarament inapropiades o que perjudiquin la conservació del conjunt. A més a més, el nou element ha de suposar una millora respecte el substituït.

Conservació dels conjunts històrics

- S'incorporen normes de composició, estètica i tipus de materials per tal de mantenir les característiques que motiven la declaració de BIC.
- Es mantenen les alineacions existents en el conjunt històric.
- S'evitarà la col·locació d'elements i instal·lacions que impliquin una ruptura de l'estructura o la composició de les façanes en edificis d'interès patrimonial, o que impliquin perjudici per a la contemplació i el gaudi ambiental de l'entorn, així com la col·locació d'anuncis i rètols publicitaris que atemptin contra els valors estètics.

- En els casos d'execucions d'obra a façanes existents, reparació o construcció de voravies de front de parcel·la o obres noves d'edificació, se soterrarà el cablejat, excepte en cas que no existeixin canalitzacions subterrànies o si es justifica la impossibilitat tècnica o econòmica del soterrament. En aquest cas, es podran autoritzar esteses aèries i per façanes, sempre que es compleixin acumulativament els següents requisits:
  - a) *Que el projecte garanteixi la plena integració visual de dita instal·lació amb la façana i l'entorn.*
  - b) *Que dita instal·lació no impliqui una ruptura de l'estructura o de la composició de la façana, ni impliqui perjudici per a la contemplació i el gaudi ambiental de l'entorn.*

3. S'estableixen criteris de protecció general de l'entorn

- Les noves construccions de l'entorn de protecció, a més de respectar la normativa urbanística que els correspongui en funció de la seva qualificació, hauran d'incorporar les mesures de les normes de protecció i intervenció en el paisatge urbà, i la resta de normes del Pla Especial que els siguin específicament aplicables.
  - En compliment de l'article 41.3 de la Llei 12/1988, el volum, la tipologia, la morfologia i el cromatisme de les intervencions en els entorns de protecció d'aquests béns no podran alterar el caràcter arquitectònic i paisatgístic de l'àrea ni pertorbar la visualització del bé.
  - Així mateix, es prohibeix qualsevol moviment de terres que comporti una alteració greu de la geomorfologia i la topografia del territori i qualsevol abocament d'escombraries, runes o deixalles.
4. **Es regulen les condicions de les obres a realitzar**, tant de reforma, com de rehabilitació, com d'obra nova o ampliació, si escau.
5. **S'incorpora a la norma la necessitat de realitzar un control arqueològic** per a obres que afectin el subsòl de l'àmbit del BIC. La consolidació com a nucli urbà des de les etapes medievals, així com el seu ús continuat com a tal fins a l'actualitat, permet concebre la pervivència de restes arqueològiques en aquest conjunt i, per tant, susceptibles de ser estudiades amb metodologia arqueològica. Els procediments a seguir són:
- A les zones delimitades com a conjunt històric: excavació arqueològica prèvia a qualsevol intervenció que afecti al subsòl.
  - A les zones delimitades com a entorn de protecció: control arqueològic o seguiment durant l'execució de la intervenció.
  - Mesures específiques en relació amb els jaciments arqueològics del BIC.
6. S'incorpora el **Catàleg d'elements i d'espais protegits** dels tres conjunts històrics declarats BIC i s'estableixen els criteris d'intervenció i protecció.

Alternatives considerades

La necessitat d'elaboració del present Pla Especial sorgeix arran de la normativa autonòmica en matèria de Patrimoni Històric. En els casos de BIC declarats conjunts històrics, la Llei 12/1998 obliga als Ajuntaments a elaborar un pla especial de protecció o un altre instrument urbanístic de protecció anàleg.

Així doncs, la redacció del Pla Especial ve obligada per Llei i l'únic que es fa amb l'elaboració d'aquest Pla és donar compliment a les disposicions normatives de rang superior, per la qual cosa no és possible contemplar l'alternativa zero, això és, seguir sense la redacció del Pla.

Per altra banda, el Pla Especial de Protecció dels BIC de Ses Coves, Ses Olleries i Ses Alqueries, com a pla especial que és, no pot introduir modificacions en l'ordenació que impliquin canvis de classificació, ni alteracions incompatibles o incoherents amb les vigents Normes Subsidiàries de Santa Eugènia. Per aquest motiu, per la mateixa naturalesa del pla, es fa difícil poder establir alternatives d'ordenació.

El contingut està limitat atès que s'ha de circumscriure a:

- Les directrius d'intervenció i mesures de protecció de la declaració del BIC.
- La legislació sectorial, en concret l'establert a l'article 39 de la Llei 12/1998.
- També s'ha tingut en compte el contingut de la LUIB (l'article 45.1 assenyala que en cap cas els plans especials poden alterar la classificació del sòl) i del Reglament de desenvolupament de la LOUS, encara en vigor.

Cal insistir que els objectius del Pla Especial van encaminats a la conservació i recuperació dels conjunts històrics i del seu entorn de protecció.

A nivell ambiental, la proposta suposa una millora respecte la situació actual del planejament, ja que limita el desenvolupament urbà i garanteix la preservació dels valors i característiques paisatgístiques i culturals que motivaren la declaració dels llogarets com a BIC. Cal remarcar que en molts casos, el compliment de la normativa que es proposa en el PEP suposa una limitació de les expectatives de molts propietaris, que veuran limitades les actuacions que poden dur a terme a les seves propietats i, en molts casos, hauran d'ajustar-les a les noves condicions estètiques, constructives i ambientals.

Pels motius exposats, no s'han considerat alternatives d'ordenació.

2.5. DESENVOLUPAMENT PREVISIBLE DEL PLA O PROGRAMA

La tramitació del Pla Especial de protecció dels BIC de Ses Coves, Ses Olleries i Ses Alqueries es troba, en aquest moment, en fase de formulació. Per tal que el Pla entri en vigor cal seguir la tramitació administrativa del Pla: aprovació inicial i exposició pública, aprovació provisional i aprovació definitiva. L'aprovació inicial i la tramitació del pla corresponen a l'Ajuntament de Santa Eugènia. L'aprovació definitiva correspondrà al Consell Insular de Mallorca, prèvia aprovació provisional per part de l'Ajuntament.

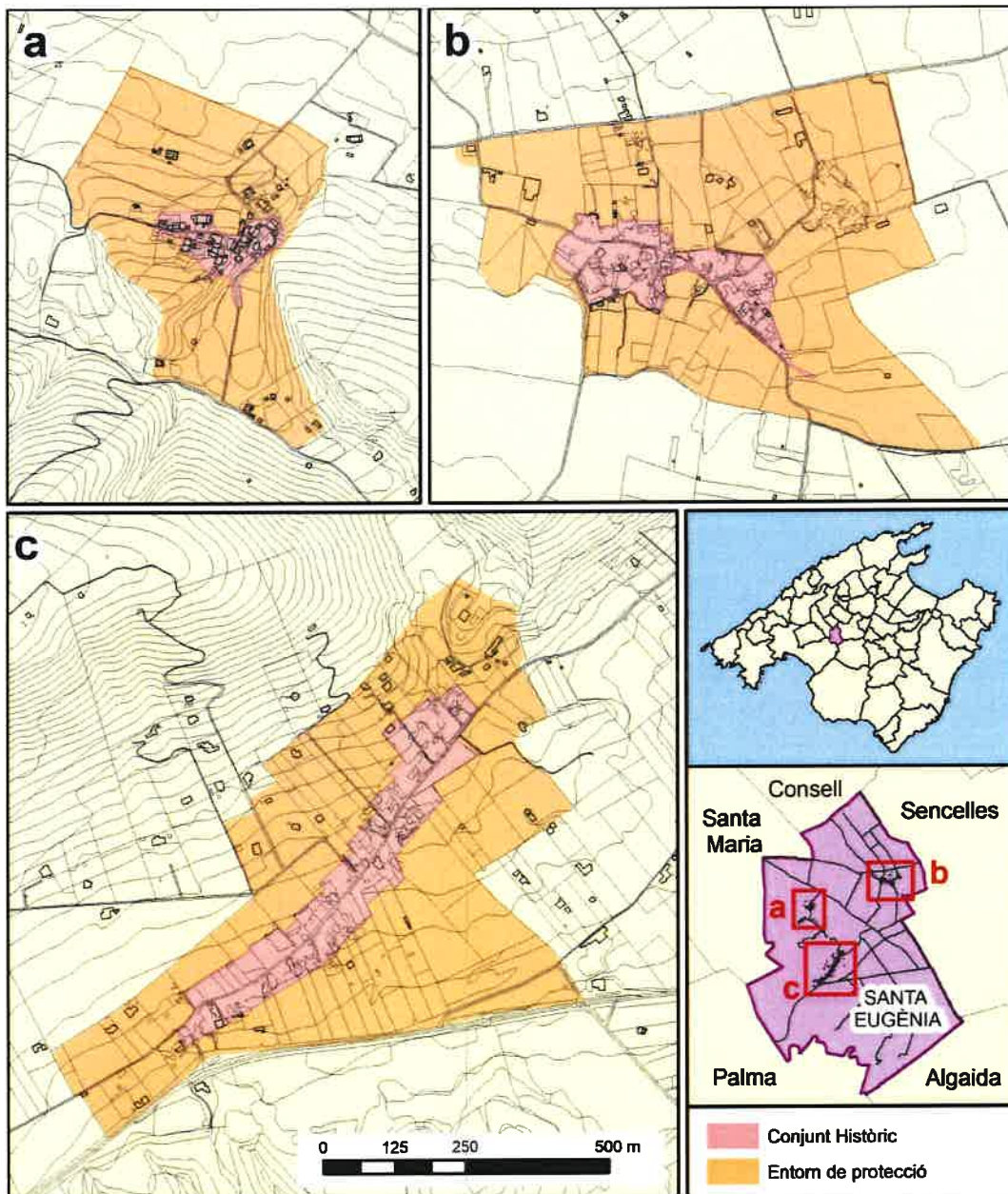
Una vegada el Pla Especial sigui vigent, serà l'instrument de planejament a l'empara del qual s'atorgaran les llicències i autoritzacions administratives que siguin preceptives dins el seu àmbit territorial, que coincideix amb el de les respectives declaracions de BIC.

S'ha d'insistir en el fet que es tracta d'un instrument de protecció que limita les obres d'urbanització i d'edificació que es poden dur a terme dins l'àmbit, amb l'objectiu de conservar les característiques tipològiques del tres conjunts històrics i dels seus entorns de protecció.

3. SITUACIÓ ACTUAL DEL MEDI AMBIENT

3.1 LOCALITZACIÓ DELS BIC DE SANTA EUGÈNIA

Els BIC de Ses Coves, Ses Alqueries i Ses Olleries formen part del municipi de Santa Eugènia que, situat al Pla de Mallorca, té una superfície de 20,25 km². El terme limita amb Santa Maria del Camí a l'oest, Palma i Algaida al sud, Sencelles a l'est i Consell al nord.

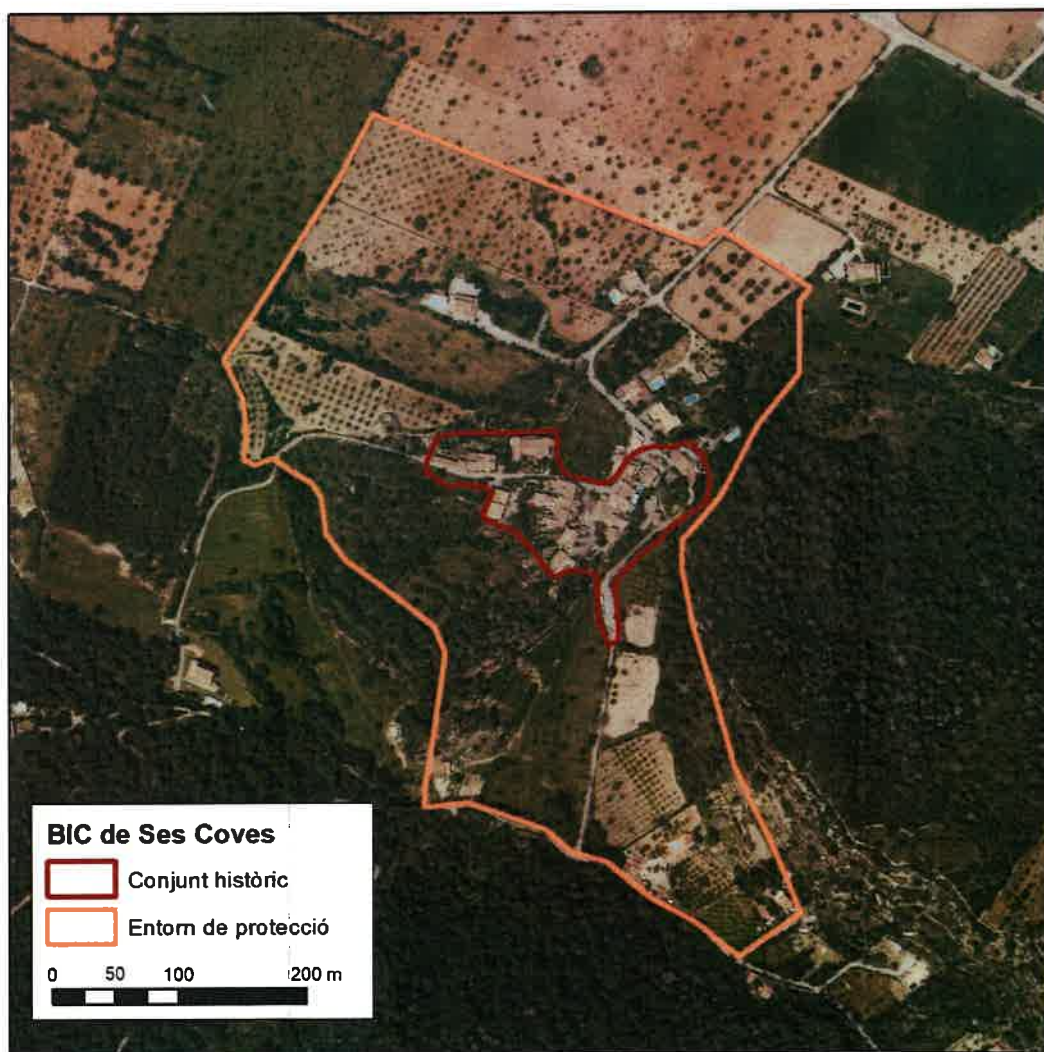
Figura 1. Localització dels conjunts històrics i entorns de protecció dels BIC de (a) Ses Coves, (b) Ses Alqueries i (c) Ses Olleries. Font: Elaboració pròpia.

2.1.1 BIC de Ses Coves

El llogaret de Ses Coves se situa a la zona nord-occidental del terme municipal de Santa Eugènia, prop del límit del municipi amb Santa Maria del Camí.

El Pla Especial afecta tot l'àmbit definit en la seva declaració com a BIC, dins del qual se'n distingeix el conjunt històric del seu entorn de protecció (Figura 2). La delimitació de conjunt històric abasta una superfície de 16.107 m² i inclou tot el conjunt edificat original i històric de Ses Coves.

L'entorn de protecció té una superfície de 156.469 m² i abasta les parcel·les agrícoles del seu voltant, incloent part des comellar des Rafal i els seus vessants coberts de vegetació boscosa. La delimitació de l'entorn de protecció en aquesta part oriental, a diferència de la resta de zones, no mostra gaire correspondència amb el parcel·lari, ja que respon a criteris de visibilitat marcats per la topografia.

Figura 2. Delimitació del BIC de Ses Coves sobre imatge aèria de 2018 (IDEIB).
Font: Elaboració pròpia.

2.1.2 BIC de Ses Olleries

El llogaret de Ses Olleries se situa a la zona central del terme municipal de Santa Eugènia, sobre la carretera Ma-3011 que comunica Palma amb Sineu.

El Pla Especial de protecció afecta tot l'àmbit declarat com a BIC, dins del qual se'n distingeix el conjunt històric del seu entorn de protecció (Figura 3). La delimitació de conjunt històric abasta una superfície de 72.841 m² i inclou tot el conjunt edificat original i històric de Ses Olleries.

L'entorn de protecció té una superfície de 391.393 m² i abasta les parcel·les agrícoles del seu voltant, incloent part des comellar des Rafal i la zona més elevada de Can Palou, al nord de l'àmbit. El límit nord-est està força condicionat pel relleu que esdevé força pronunciat en els vessants del coster d'en Tòfol, al peu del puig de Son Seguí. El límit sud, en canvi, està molt determinat per la presència de la carretera de Sineu.

Figura 3. Delimitació del BIC de Ses Olleries sobre imatge aèria de 2018 (IDEIB).
Font: Elaboració pròpia.

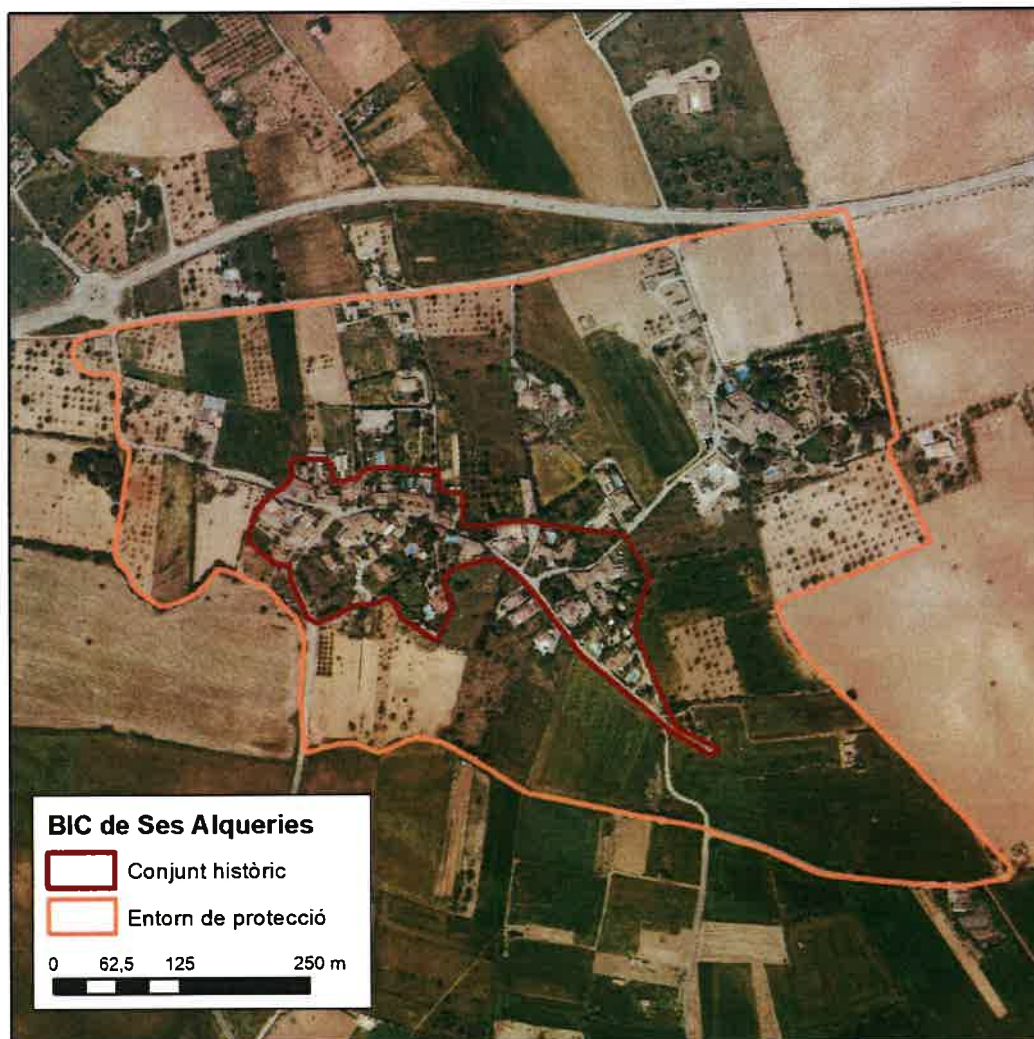

2.1.3 BIC de Ses Alqueries

El llogaret de Ses Alqueries se situa a la zona central del terme municipal de Santa Eugènia, sobre la carretera Ma-3011 que comunica Palma amb Sineu.

El Pla Especial de protecció afecta tot l'àmbit declarat com a BIC, dins del qual se'n distingeix el conjunt històric del seu entorn de protecció (Figura 4). La delimitació de conjunt històric abasta una superfície de 42.597 m² i inclou tot el conjunt edificat original i històric de Ses Alqueries.

L'entorn de protecció té una superfície de 311.883 m² i abasta les parcel·les agrícoles del seu voltant. El límit nord es correspon amb el tram del camí de Ses Alqueries que discorre en paral·lel a la carretera Ma-3020 que comunica Santa Maria amb Sencelles. No queden incloses, per tant, les parcel·les immediatament adjacents a la carretera, que es veuen més alterades pels seus efectes de contaminació visual i acústica. Al sud, l'àmbit està delimitat per la síquia de Son Mascaró.

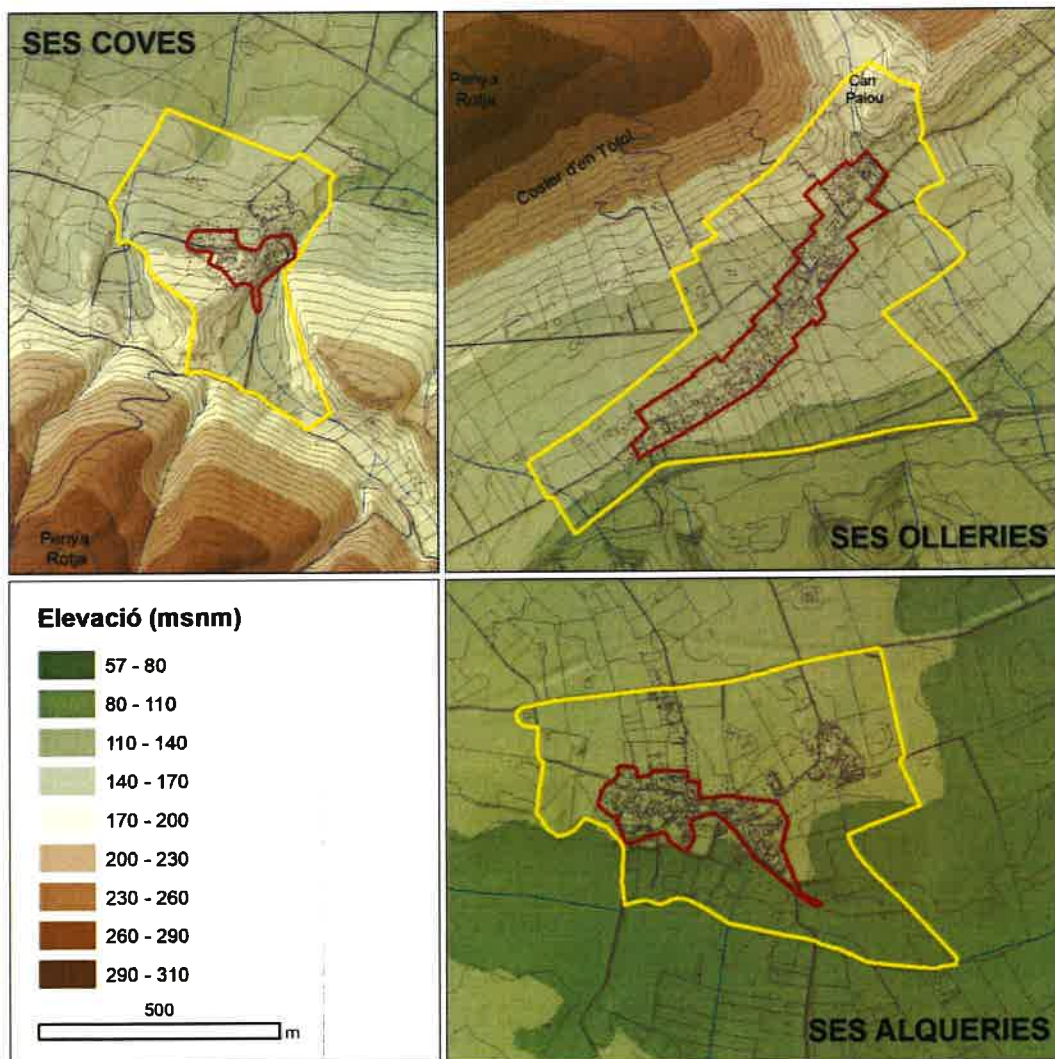
Figura 4. Delimitació del BIC de Ses Alqueries sobre imatge aèria de 2018 (IDEIB).
Font: Elaboració pròpia.

3.2. FISIOGRAFIA, GEOLOGIA I LITOLOGIA

Fisiografia

Malgrat el municipi de Santa Eugènia és eminentment pla, els nuclis de Ses Coves i de Ses Olleries se situen en l'única àrea amb un relleu accidentat, al seu sector més occidental. És aquí on s'hi troben el Puig de Santa Eugènia (240 metres) i el Puig de Son Seguí (316 metres), separats per comellars.

El punt més baix de l'àmbit del BIC de Ses Coves es troba al seu extrem nord, amb 140 msnm. La màxima elevació es troba a la part sud-oest, amb una cota de 190 msnm. Per tant, el desnivell és de 50 metres (Figura 5). Dins l'àmbit del BIC de Ses Olleries, la cota més baixa se situa al seu extrem sud, amb 156 msnm i la màxima elevació es troba a la part nord, a la zona de Can Palou, amb una cota de 193 msnm. Per tant, el desnivell a Ses Olleries és de 37 metres.

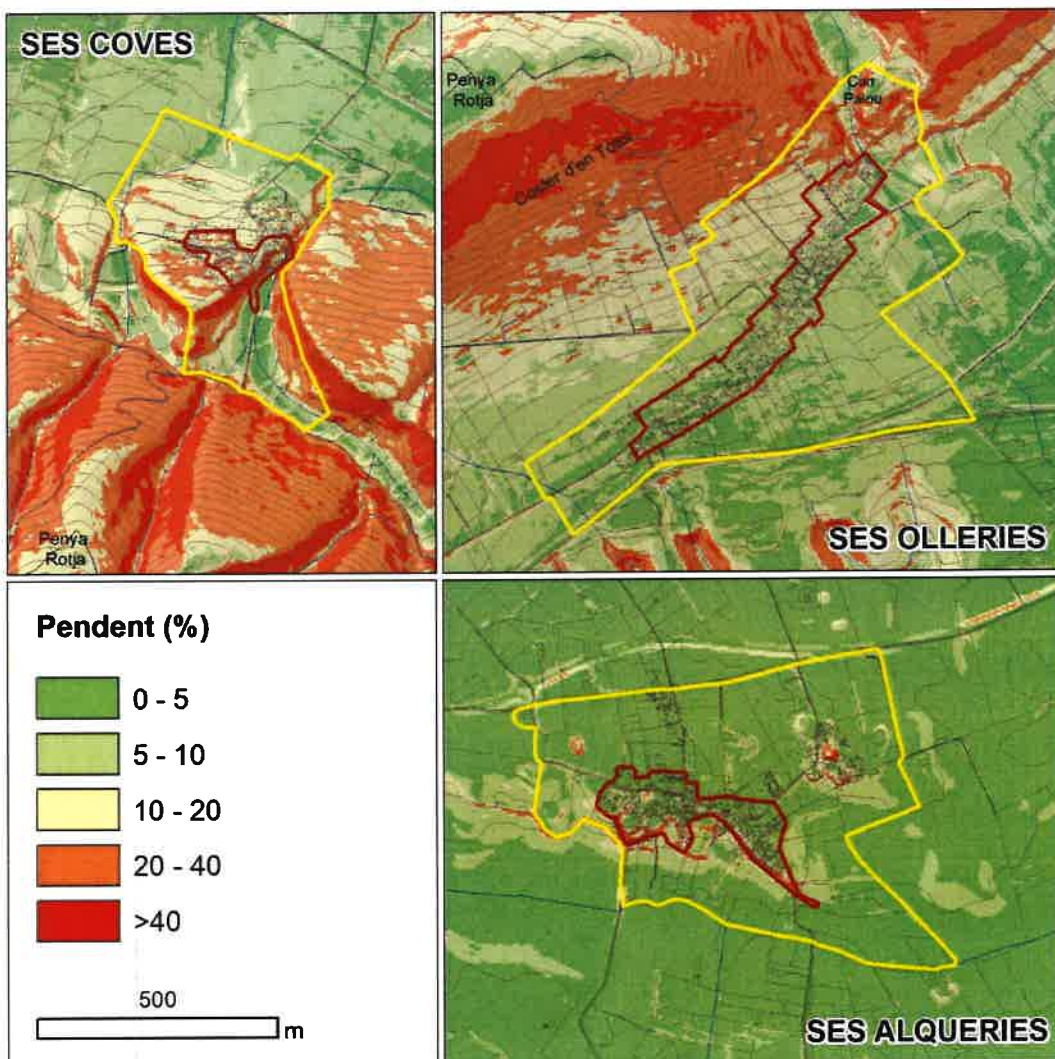

Figura 5. Hipsometria de Ses Coves, Ses Olleries i Ses Alqueries.
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades LiDAR del PNOA 2018 (IGN).

L'àmbit de Ses Alqueries ja mostra un relleu molt més pla, amb elevacions entre 102 msnm al punt més baix de la síquia de Son Mascaró i 120 msnm a la part més elevada de la possessió de Sa Torre. El desnivell dins de l'àmbit del BIC, per tant, no arriba als 20 metres.

A l'àrea de Ses Coves, la morfologia del relleu es caracteritza per la posició elevada del conjunt històric respecte el seu entorn. Mentre que el pendent en la part nord del llogaret és més gradual, en la part sud mostra forts escarpaments degut a la incisió dels torrents que formaren el comellar d'en Rafal, on s'observen pendents de fins al 100% (Figura 6). També destaquen els vessants del Puig de Santa Eugènia, al Puget i als tàlvegs ocupats pels comellars de sa Màniga, de s'Àguila, de ses Coves Llargues i de Son Seguí. Totes aquestes zones presenten pendents molt importants, superiors al 50%.

Més al sud, hi trobem l'àmbit de Ses Olleries que, un cop, superats els relleus del Puig de Santa Eugènia i de Penya Rotja, ja mostra pendents més suaus, inferiors al 10%.

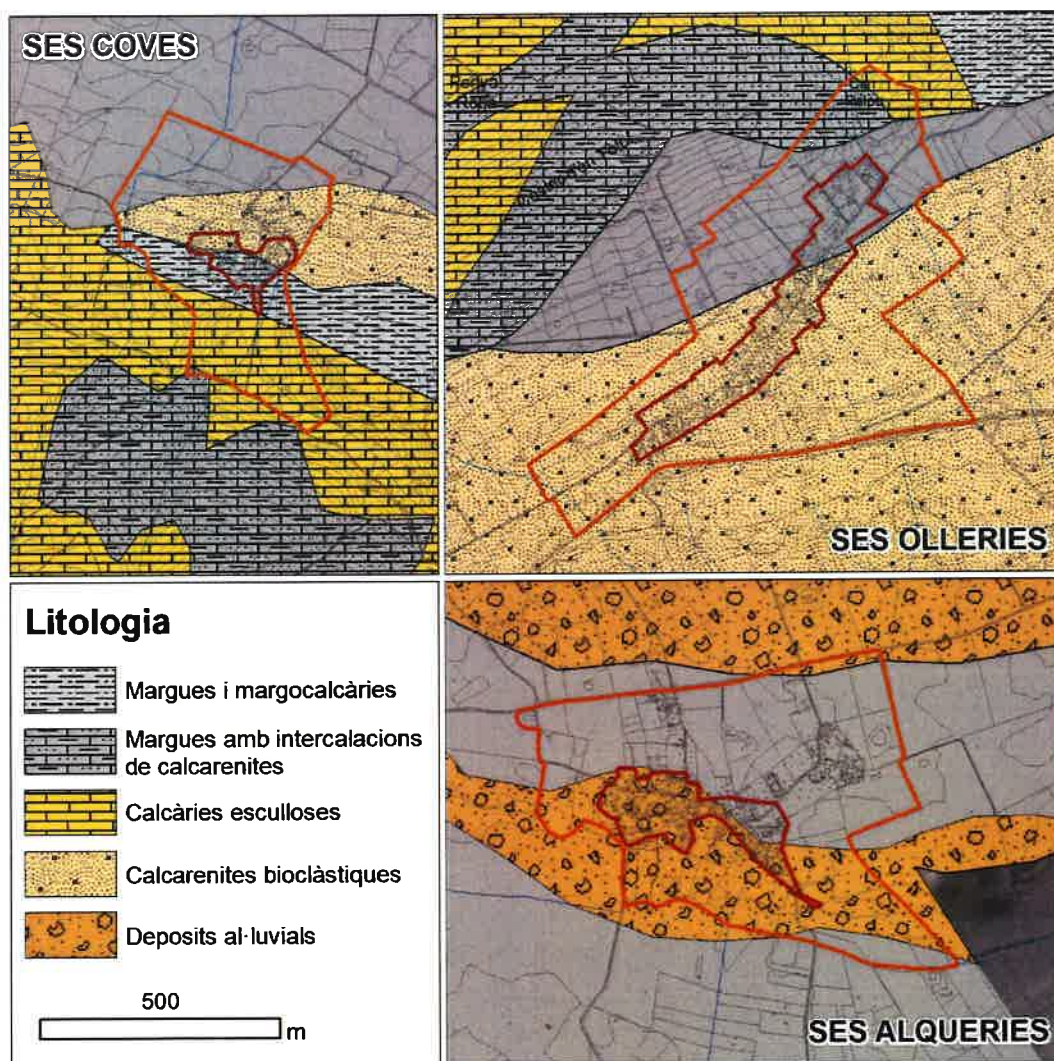
Figura 6. Mapa de pendents de Ses Coves, Ses Olleries i Ses Alqueries.
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades LiDAR del PNOA 2018 (IGN).

En aquest àmbit, i de forma puntual, trobem àrees amb pendents d'entre el 10 i el 40%, al coster d'en Tòfol, i inclús escarpaments de més del 50% a la zona de Can Palou.

Pel que fa a Ses Alqueries, la major part de l'àmbit mostra pendents molt suaus, quasi sempre inferiors al 3%. Al sud del conjunt històric hi trobem algunes àrees amb pendents que superen el 5% i, molt puntualment, en zones com la de la possessió de Sa Torre, poden superar el 20%.

Geologia i litologia

El municipi de Santa Eugènia presenta una geomorfologia caracteritzada per la presència de turons i valls obertes. Aquesta zona comprèn tres àrees diferents. La primera al nord del terme que correspon a la part de la plana meridional del Raiguer de la Serra, constituïda per materials Quaternaris.

Figura 7. Litologia de Ses Coves, Ses Olleries i Ses Alqueries.
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades d'IDEIB.

La travessa el torrent Solleric i la Síquia de Son Mascaró. S'hi localitza damunt un altiplà de 124 metres d'altitud, el llogaret de Ses Alqueries, on s'observen dipòsits al·luvials. La segona àrea muntanyosa, on se situen els llogaret de Ses Coves i la meitat nord de Ses Olleries, correspon a la part oriental del Puig de Son Seguí (316 metres), la cota màxima del terme, i també al puig de Santa Eugènia (245 metres), on domina la vegetació natural. La tercera àrea, plana, comprèn la meitat sud del terme i comprèn parcialment el nucli de Ses Olleries. Presenta un paisatge diversificat tant per la presència de barrancs, dins els quals s'encaixen els afluents de la síquia de Sant Jordi, com per l'alternança de vegetació natural i de conreu. Hi destaca l'altiplà de sa Talaia-Son Matxina (147 metres) que es prolonga pels termes d'Algaida i Santa Eugènia. A Santa Eugènia hi trobem predomini de materials post-orogènics, tant del Miocè com del Quaternari. L'àrea muntanyosa i part de la zona meridional, s'integren a un extens bloc format per molasses amb nivells de margues i calcàries esculloses, constituint els dipòsits de l'Helvecià-Tortonian. Aquest conjunt presenta una falla, al llarg dels comellars de Can Palou i des Rafals, els quals fan de separació entre els puigs de Son Seguí i de Santa Eugènia. En canvi, els materials quaternaris ocupen la primera àrea i la petita superfície depressionària, que situada a la tercera zona, és integrada pels terrenys dels Plans i pels camps de s'Aljub, Gall i Gran. Són sediments detrítics que hi han estat transportats i dipositats per l'aigua. El municipi fa part de la depressió central, concretament s'integra majoritàriament al Pla, encara que l'àrea Nord és del Raiguer.

3.3. CLIMATOLOGIA

El clima de Santa Eugènia, amb hiverns molt suaus i estius càlids i secs, és mediterrani de tipus Csa, segons la classificació de Köppen-Geiger. La seva situació geogràfica dins l'illa de Mallorca condiona un tipus de clima que es veu afectat per dos tipus dominants de circulació atmosfèrica. Per una banda, la circulació dominada pels vents provinents de ponent, característics de les latituds mitjanes durant els mesos d'hivern, que porten una successió de fronts nuvolosos, i per altra la que prové de la zona subtropical, amb altes pressions i escasses precipitacions i normalment de caràcter convectiu.

Precipitacions

La majoria de les precipitacions es donen en forma de pluja, i només una petita part es dona en forma de neu o de calabruix. Segons la mitjana calculada, la precipitació mitjana anual és de 550 mm. Tal i com es comprova a la Taula 2 i al climograma posterior, la distribució d'aquestes precipitacions és molt heterogènia al llarg de l'any. Es comprova que el màxim de precipitacions es dona a la tardor, mentre que el mínim, molt acusat, apareix als mesos d'estiu. El màxim s'assoleix al mes d'octubre amb 91 mm de mitjana, però la principal característica del climograma ve donada per l'etapa de sequera estival, típicament mediterrània. El mínim anual es dona al mes de juliol, amb una mitjana de 7 mm.

	G	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
P (mm)	51	44	44	47	35	20	7	24	57	91	68	62

Taula 1. Precipitacions totals a Santa Eugènia.
Període 1982-2012. Font: <https://es.climate-data.org/>.

Temperatures

Les temperatures són les pròpies d'un clima mediterrani: suaus durant els mesos d'hivern on les mitjanes no baixen dels 10°C i altes en els mesos d'estiu, accentuant l'aridesa provocada per la manca de precipitacions durant aquests mesos.

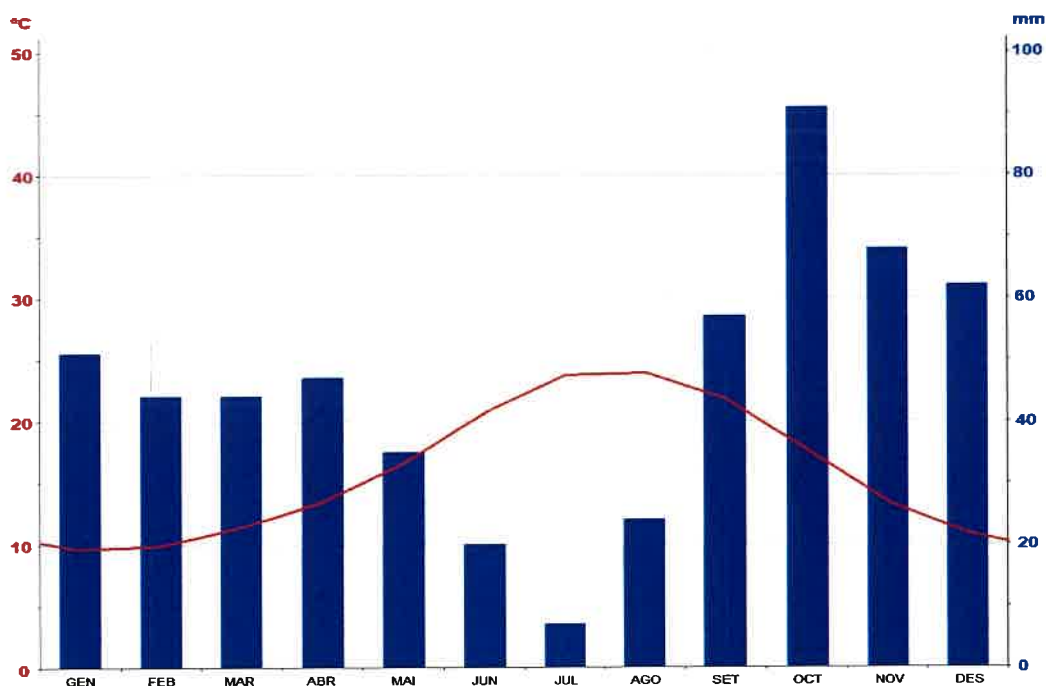
La temperatura mitjana anual és de 16,1°C. A la taula 3 es presenten les mitjanes mensuals de les temperatures mitjanes, mínimes i màximes, calculades durant un període de 30 anys (1982-2012). Les temperatures mitjanes oscil·len entre els 9,6°C de gener, fins els 23,9°C d'agost. L'amplitud tèrmica anual és, per tant, de 14,3°C. Les mínimes s'assoleixen durant els mesos de gener i febrer, amb 6°C, i les màximes durant el juliol i l'agost, amb temperatures de 28,2°C.

	G	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
T mitjana (°C)	9,6	9,9	11,4	13,5	16,6	20,7	23,7	23,9	21,8	17,5	13,4	10,8
T min. (°C)	6	6	7,4	9,5	12,4	16,3	19,2	19,7	17,7	13,6	9,8	7,4
T màx. (°C)	13,3	13,9	15,5	17,6	20,9	25,1	28,2	28,2	26,0	21,5	17,1	14,3

Taula 2. Temperatura mitjana a Santa Eugènia, període 1982-2012.

Font: <https://es.climate-data.org/>.

Per acabar de perfilar el clima del municipi de Santa Eugènia, es presenta tot seguit un climograma. El climograma presenta el màxim de precipitació a la tardor i el mínim a l'estiu, i unes temperatures molt suaus durant l'hivern i càlides durant l'estiu. Aquest fet provoca l'existència d'un dèficit hídric important durant els mesos de juny, juliol i agost, característica intrínseca del clima mediterrani.

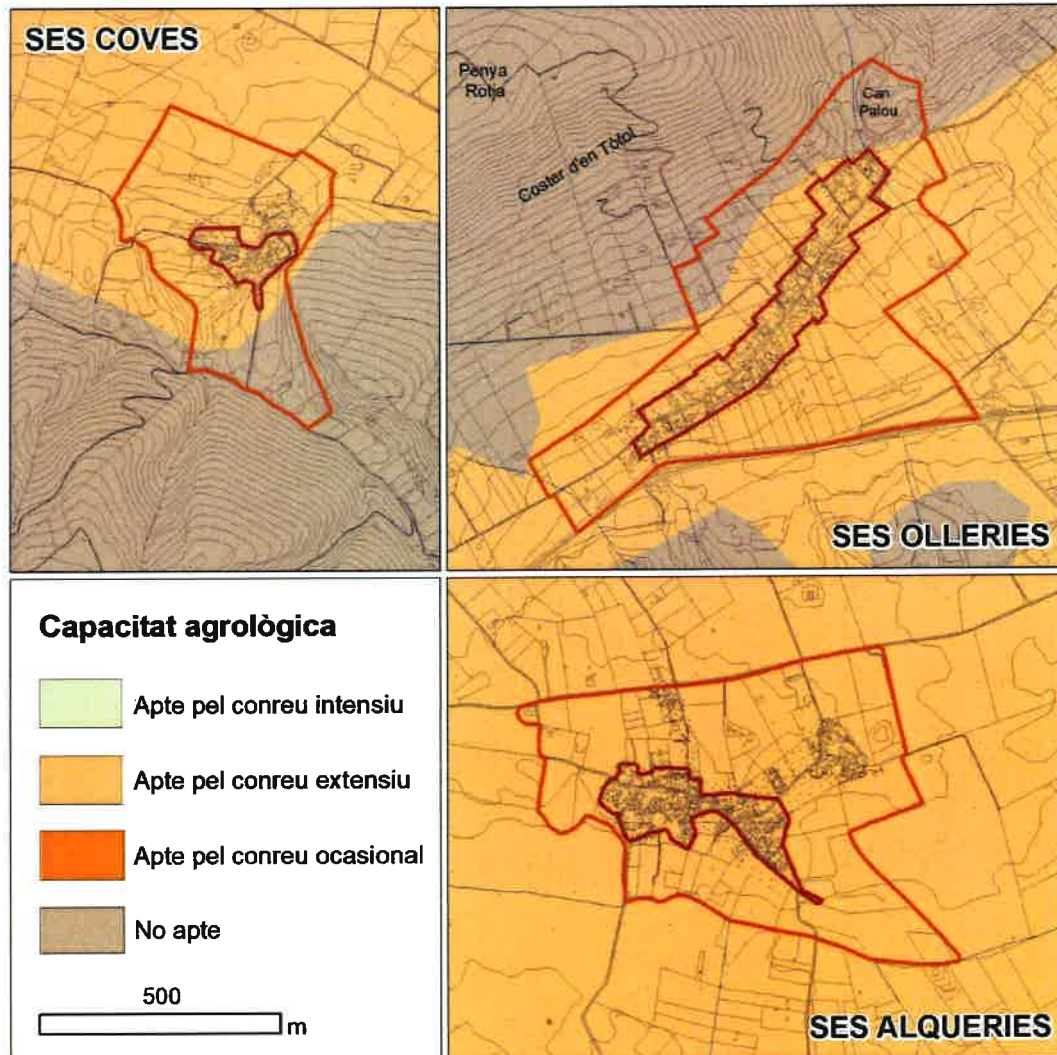

Gràfic 1. Climograma Santa Eugènia 1982-2012.

Font: <https://es.climate-data.org/>.

3.4. CAPACITAT AGROLÒGICA

Aquest apartat de capacitat agrològica s'ha elaborat a partir de les dades recollides a l'Informe Temàtic núm. 2, sobre el Medi Físic, elaborat per a les Directrius d'Ordenació del Territori. La capacitat agrològica dels sòls s'estableix en base a dos paràmetres fonamentals: la capacitat de producció del sòl i el risc de pèrdua d'aquesta capacitat segons el sistema d'explotació emprat.

Figura 8. Capacitat agrològica de Ses Coves, Ses Olleries i Ses Alqueries.
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'informe temàtic nº 2 (DOT).

En el mapa de Capacitat Agrològica apareixen quatre grans classes:

- Sòls aptes per al conreu intensiu:** són sòls aptes per aplicar sistemes d'explotació intensius.
- Sòls aptes per al conreu extensiu:** són sòls en els quals es poden aplicar sistemes d'explotació extensiva permanent o qualsevol altre sistema d'intensitat menor.

- c) **Sòls aptes per al conreu ocasional:** són sòls que admeten sistemes d'explotació que van des del conreu ocasional a la producció forestal.
- d) **Sòls no aptes per al conreu o improductius:** són sòls no apropiats per a l'explotació agrícola però poden ser explotats baix sistemes de pasturatge, producció forestal o reserva natural.

El 53,07% de la superfície de Santa Eugènia està ocupat per sòls aptes pel conreu extensiu, el 6,72% per sòls per al conreu ocasional i el 40,20% són sòls erms. Els sòls per a conreu ocasional estan situats al sud, els terrenys erms a les zones amb més pendent (sud i oest) i la resta del terme és apte per a conreu extensiu.

Al llogaret de Ses Coves, el 76% dels sòls, situats a la part nord de l'àmbit del BIC, estan classificats com a aptes per al conreu extensius mentre que la resta no presenten bones condicions per a l'agricultura.

A Ses Olleries, els sòls aptes per als conreus extensius representen el 83% mentre que les zones més rocalloses del nord de l'àmbit no són aptes per als conreus.

A Ses Alqueries, en canvi, hi trobem terres més planes i sòls més profunds, que permeten l'agricultura extensiva en el conjunt de l'àmbit (Figura 8).

3.5. HIDROLOGIA

En aquest apartat s'analitzaran els principals trets definidors de la hidrologia superficial del municipi de Santa Eugènia, fent especial atenció a aquells cursos que afecten els llogarets de Ses Coves, Ses Olleries i Ses Alqueries. També s'han identificat les unitats hidrogeològiques a les que pertanyen els tres llogarets. Relacionat amb aquest darrer tema també es farà especial menció al risc de contaminació dels aqüífers.

Hidrologia superficial

La disposició dels relleus orienta l'escorrentia superficial de l'aigua de pluja al municipi de Santa Eugènia cap a dues conques diferenciades.

La primera es troba al nord del municipi i recull l'aigua de les vessants nord dels puigs de Santa Eugènia i de Son Seguí. L'aigua drena en direcció nord a través de comellars (de ses Rotes, de sa Cova Llarga, des Batzers, de Cas Patró i des Negrets) que desemboquen a sa Síquia de son Mascaró. Els de sa Cova Llarga i de Batzers recorren dins l'àmbit del BIC de Ses Coves. Sa Síquia de Son Mascaró travessa entre Santa Eugènia i ses Alqueries i es dirigeix cap al torrent de Solleric. Aquest últim torrent forma part de la conca del torrent de Vinagrella, que desemboca a s'Albufera.

La segona conca, que drena l'àmbit del BIC de Ses Olleries, parteix de la vessant meridional dels relleus de Santa Eugènia amb torrents que es dirigeixen en direcció sud cap al barranc de l'Alatalia. Aquesta drena en direcció sud-oest cap a la síquia de Sant Jordi i desemboca a la Platja de Palma. Els principals comellars d'aquesta conca són el de sa Coma de s'Àguila, el des Rafal, el d'en Sanxo, el de sa Màniga, el de Son Seguí i el de Ses Olleries Llargues.

Al terme de Santa Eugènia no hi ha cap zona humida, ni tampoc cap curs d'aigua permanent, els torrents només porten aigua de manera molt ocasional i a l'hivern quan hi ha pluges. La permeabilitat varia en funció de la zona, condicionant l'aigua superficial.

Hidrologia subterrània

Per a la redacció d'aquest apartat, s'han utilitzat dades provinents de l'*Instituto Geológico Minero de España* i del *Pla Hidrològic de les Illes Balears 2015*. El municipi de Santa Eugènia està dividit entre dues unitats hidrogeològiques: el Pla de Palma (al sud) i el Pla d'Inca – sa Pobla (al nord).

Al Pla de Palma (18.14), on se situen els llogarets de Ses Coves i Ses Olleries, hi ha dos aqüífers ben definits: l'aqüífer profund de calcàries i calcarenites del Miocè, que té una profunditat mitjana de 100 metres i és de tipus mixt; i l'aqüífer superficial de dunes, arenes i graves amb llims, i calcarenites del plioquatnari, que compta amb una profunditat mitjana de 40 metres i és de tipus lliure.

Aquesta unitat hidrogeològica ocupa una àrea de 370 km², altament antropitzada. D'aquesta superfície, 350 km² són permeables i es calcula que cada any es recarreguen 34 hm³. Els recursos disponibles són de 51,3 hm³, dels quals 17,7 van destinats al consum urbà i la resta a regadius.

En el Decret 88/2000 de mesures especials per a la gestió de recursos hídrics ja es varen definir les unitats hidrogeològiques que presenten clarament problemes per sobreexplotació o salinització. Entre aquestes unitats hi és present la que ens ocupa, la 18.14 Plana de Palma. La sobreexplotació provoca la incursió de la falca marina.

Aquesta massa d'aigua també presenta concentracions elevades de nitrats (superiors a 50 mg/l), conseqüència de l'activitat agrícola i ramadera. Els principals focus de concentració de nitrats es troben a l'entorn del Prat de Sant Jordi. Es tracta, per tant, d'un aqüífer amb aigua de baixa qualitat i només és acceptable pel consum i el reg en algunes zones.

Al Pla d'Inca–Sa Pobla (18.11), on se situa Ses Alqueries, hi trobem sis aqüífers: un complex terrigen de graves i conglomerats d'espessor variable; el Liàssic de calcàries i dolomies de 200 metres d'espessor i de tipus mixt; el Messinià Tortonià de calcàries i calcarenites esculloses de tipus mixt; el Messinià de calcàries, menys de 100 metres d'espessor i de tipus mixt; el Pliocè de calcarenites, menys de 75 metres d'espessor i de tipus lliure, i el Quaternari format per sediments detrítics i de tipus lliure.

Aquesta unitat hidrogeològica ocupa 359 km². D'aquesta superfície, 315 km² són permeables i es calcula que cada any es recarreguen 50 hm³. Els recursos disponibles són de 41,6 hm³, dels quals 11,6 van destinats al consum urbà i la resta a regadius. Per a mantenir la zona humida de s'Albufera, és imprescindible que la sortida mínima al mar no sigui inferior a 30 hm³ per any. A aquesta unitat hi ha risc de sobreexplotació, que es tradueix en la incursió de la falca marina a la zona de s'Albufera. També hi ha concentracions de nitrats elevades (amb màxims de 500 mg/l), conseqüència de l'activitat agrícola i ramadera. Els principals focus de concentració de nitrats es troben a la plana de sa Pobla i s'Albufera, i al nord de Santa Maria. No obstant la qualitat de l'aigua es bona, tret d'algunes excepcions.

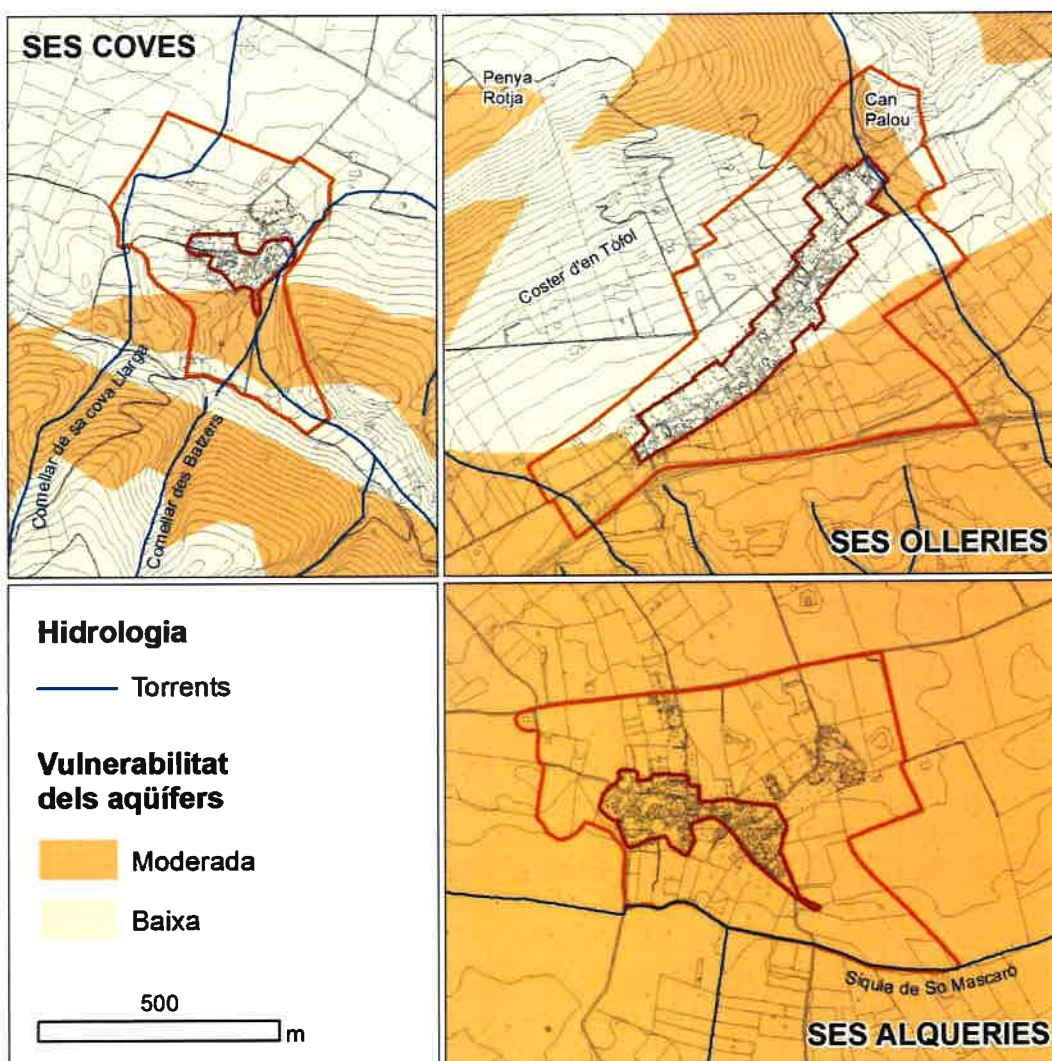
Vulnerabilitat dels aqüífers

Es pot dividir el municipi en diverses zones en funció de la seva permeabilitat. Per establir quines són les zones amb major vulnerabilitat d'aqüífers s'ha aplicat el mètode GOD (Foster, 1987). Aquest mètode considera tres factors: el confinament de l'aqüífer (G), el substrat: litològic (O) i la distància al nivell piezomètric (D).

S'ha partit de la consideració que l'aqüífer és lliure a tot el terme. La distància al nivell piezomètric és menor a les costes de Xorrigo, per la qual cosa aquesta zona és més susceptible de ser contaminada.

Finalment, la litologia calcària escullosa i la calcarenita bioclàstica són les més vulnerables, com a resultat de la seva elevada permeabilitat. El resultat de l'aplicació d'aquest sistema és el cartografiat a la Figura 9, on s'identifiquen àrees amb una vulnerabilitat moderada.

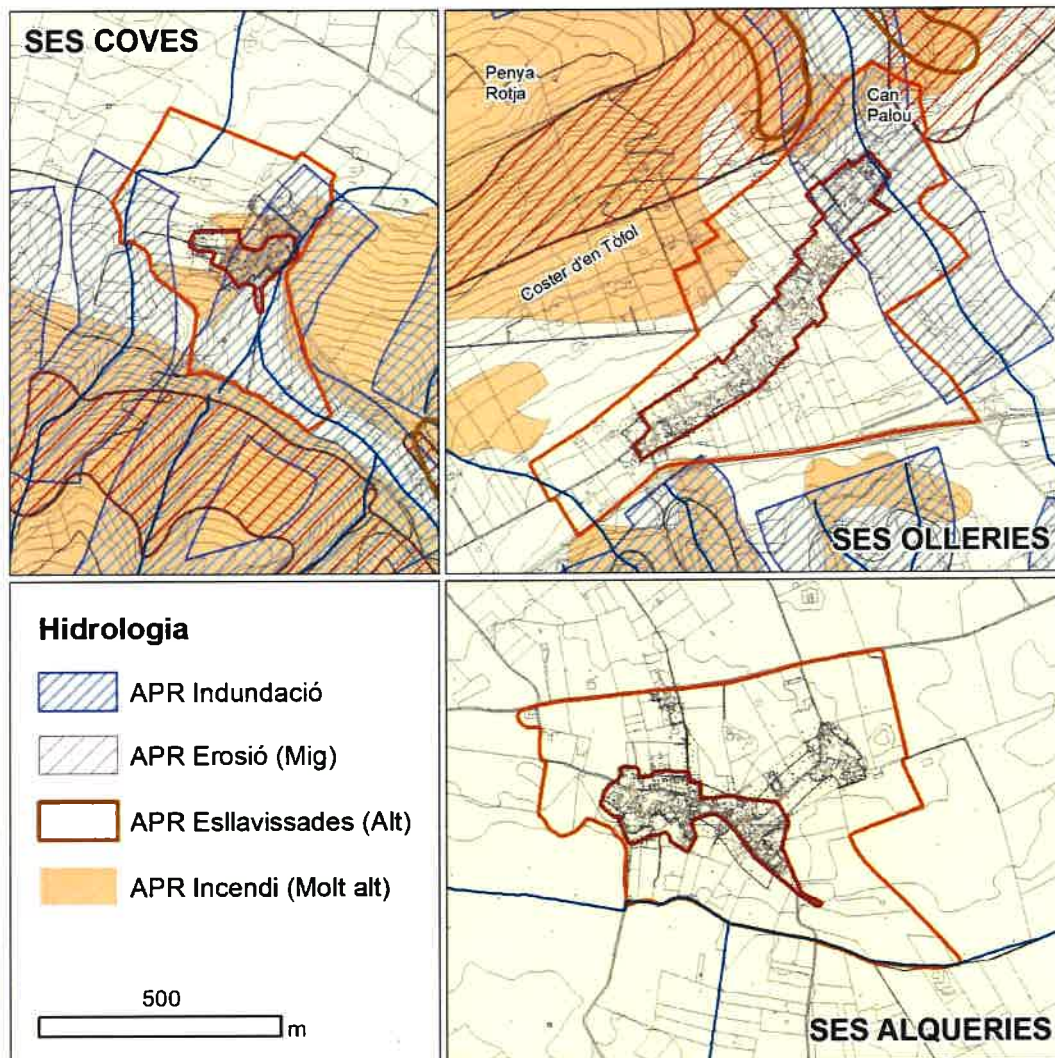
Al nucli de Ses Coves, aquestes àrees afecten la part sud de l'àmbit, al voltant del comellar des Rafal. A Ses Olleries, les zones més vulnerables són els camps de secà situats al sud del nucli històric fins a la carretera de Sineu. A Ses Alqueries, tot l'àmbit mostra una vulnerabilitat moderada, degut a la seva litologia i característiques de l'aqüífer.

Figura 9. Hidrologia i vulnerabilitat d'aqüífers de Ses Coves, Ses Olleries i Ses Alqueries.
Font: Elaboració pròpia .

3.6. RISCOS

Al PTM de Mallorca delimita les zones de prevenció de riscos d'inundació, d'erosió, d'incendi i d'esllavissament. Dins del municipi de Santa Eugènia trobem terrenys afectats pels quatre tipus de risc (Figura 10).

Figura 10. Àrees de Prevenció de Riscos de Ses Coves, Ses Olleries i Ses Alqueries.
Font: Elaboració pròpia a partir de la cartografia d'IDEIB.

Tal i com es mostra en el mapa d'Àrees de Prevenció de Riscos (APR), el nucli de Ses Coves és el que es veu més afectat:

- Els principals comellars que drenen el vessant nord dels puig de Son Seguí i de Santa Eugènia són APR d'Inundació. Part de l'àmbit del BIC de Ses Coves es veu afectat per les àrees de risc del comellar des Batzers i de sa Cova Llarga.
- Quant al risc d'erosió, es detecten àrees de risc mig a l'entorn dels relleus de l'oest (el Puig de Santa Eugènia i el Puig de Son Seguí) i devora el Destacament de

Puntiró. Aquestes zones representen el 17,47% del terme i són les zones amb més pendent.

- Els riscos d'incendi alt o molt alt ocupen el 16,37% de tot el terme, localitzats als relleus occidentals i al sud, a les zones naturals. L'àmbit de Ses Coves mostra un risc molt alt d'incendis a les zones boscoses dels relleus de Santa Eugènia i Son Seguí.
- Les àrees afectades pels riscos d'esllavissament suposen poc més de 104 hectàrees en el conjunt del municipi, que coincideixen amb les zones d'elevada pendent situades al Puig de Santa Eugènia i al Puig de Son Seguí.

A diferència de Ses Coves, els nuclis de Ses Olleries i Ses Alqueries no es veuen afectats per aquestes APR, amb excepció de l'àrea d'influència del torrent del comellar des Rafal, a la part nord de Ses Olleries, que podria veure's afectat per inundacions.

3.7. MEDI BIÒTIC

A continuació es fa una relació de les principals espècies vegetals i animals presents al municipi de Santa Eugènia, fent especial atenció a aquelles que es poden trobar als llogarets de Ses Coves, Ses Olleries i Ses Alqueries. Aquesta relació es fa en base a la seva pertinença als distints ecosistemes segons les descripcions contingudes a la bibliografia consultada i treball de camp.

Vegetació

Per a l'elaboració de la cartografia de vegetació s'ha fet servir informació extreta del *Pla Territorial de Mallorca (PTM)* i de les *Directrius d'Ordenació Territorial (DOT)*, contrastant-la, a grans trets, amb el treball de camp i la consulta de fotografia aèria.

Al municipi de Santa Eugènia hi predominen els bosc termomediterranis d'Olea i Ceratonia o la garriga d'ullastre (*Cneoro tricocci-Ceratonietum siliquae*). Es tracta d'un dels hàbitats més freqüents a Mallorca, especialment al centre de l'illa i a la zona meridional. És la vegetació climàtica d'aquestes zones, on s'acusa l'aridesa en relació amb la Serra de Tramuntana. Cal esmentar que aquesta comunitat està parcialment conquerida pel pi blanc (*Pinus halepensis*). Entre les espècies més destacables cal esmentar l'olivella (*Cneoron tricoccon*), l'ullastre (*Olea europaea*), el garrover (*Ceratonia siliqua*), la mata (*Pistacia lentiscus*) i l'aladern de fulla estreta (*Phillyrea angustifolia*).

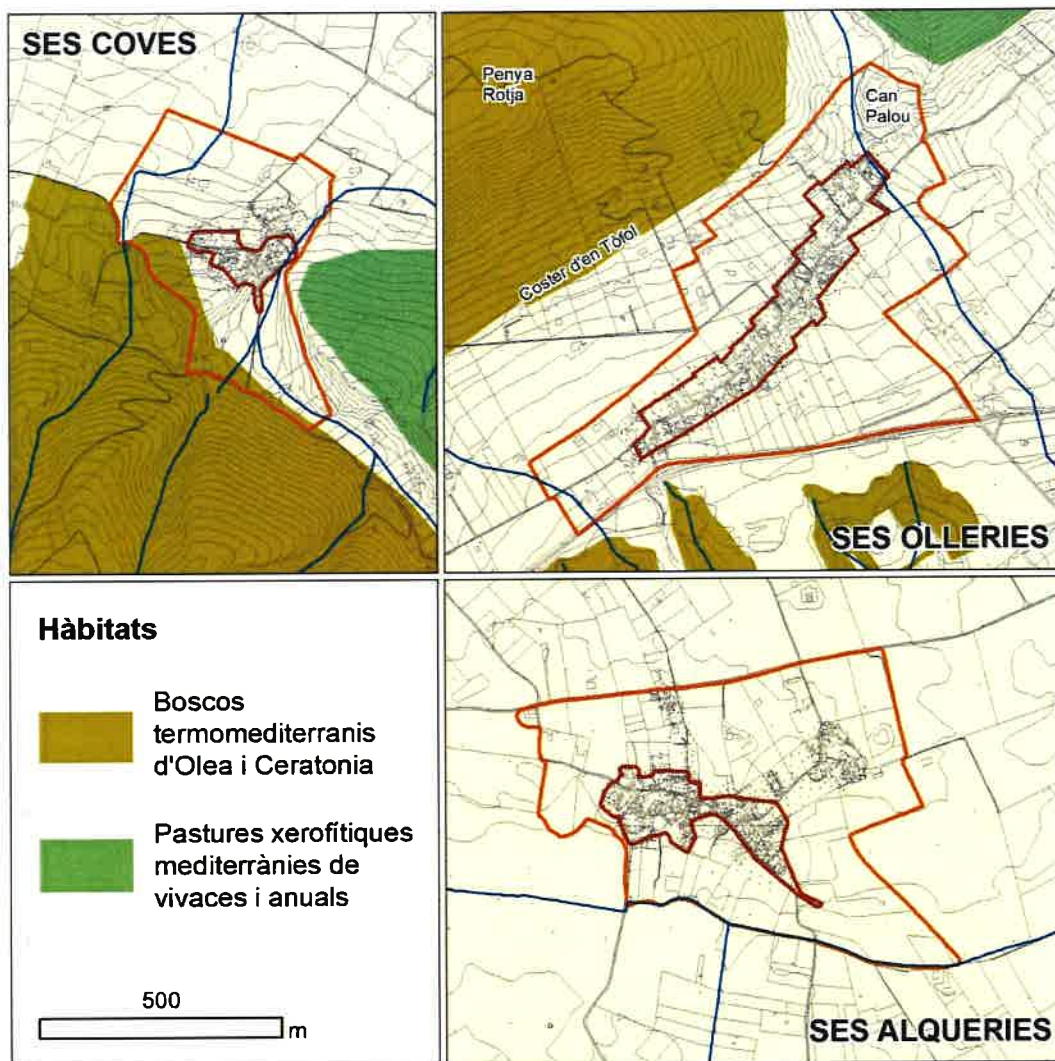
Una segon hàbitat present al terme municipal de Santa Eugènia és l'*Hypochoerido – Brachypodietum retusi*, que es correspon amb pastures xerofítiques mediterrànies de vivaces i anuals, amb la incursió de la comunitat pinàcea. Es troba format per plantes anuals (o teròfitas) que completen el seu cicle vital des de la germinació fins la fructificació en una sol període vegetatiu, en menys d'un any, i tot seguit mor. Aquestes espècies passen l'època desfavorable en estat de llavor. Les espècies més comunes són el fenàs (*Brachypodium retusum*), l'*Hypochoeris achyrophorus*, l'*Euphorbia exigua*, el llinet estricte (*Linum strictum*), el trèvol (*Trifolium campestre*),... També s'hi poden trobar herba de Sant Joan (*Hypericum perforatum*), dent de bou (*Ononis spinosa*) i altres camèfits i hemicriptòfits.

Finalment s'ha de fer un esment especial a la flora amenaçada present en el terme municipal de Santa Eugènia. Ens servim de les dades exposades en el *Llibre Vermell de la Flora Vascular de les Illes Balears*. En ell apareixen les espècies amenaçades i

s'usen les categories establertes per la Unió Internacional de Conservació de la Natura (IUCN) que de major a menor segueixen aquest ordre: Extingit (EX), Extingit en estat silvestre (EW), amenaçat en perill crític (CR), amenaçat en perill (EN), amenaçat vulnerable (VU), quasi amenaçat (NT) i risc feble (LC). A Santa Eugènia només hi trobem una espècie amenaçada:

- *Filago petro – ianii* (VU). És una espècie endèmica de les garrigues més seques de Mallorca i és terofítica. No es troba protegida.

Al voltant de Ses Coves i de Ses Olleries hi trobem una bona mostra de la vegetació característica del municipi, amb boscos termomediterranis d'Olea i Ceratonia als vessants del Puig de Son Seguí i pastures mediterrànies xerofítiques anuals al Puig de Santa Eugènia. No obstant, dins dels àmbits dels BIC només trobem boscos termomediterranis d'Olea i Ceratonia al límit sud-oest de Ses Coves (Figura 11).

Figura 11. Hàbitats de Ses Coves, Ses Olleries i Ses Alqueries.
Font: Elaboració pròpia a partir de la cartografia de les DOT.

Pel que fa a les espècies de flora més comuns, en els entorns de protecció dels tres llogarets hi podem trobar les següents espècies:

Tàxon (Espècie)	Nom comú	Endèmic
<i>Pistacia lentiscus</i>	Mata, Llentiscle, Llentrisca	No endèmic
<i>Galactites tomentosa</i>	Card trompeter, Card blanc, Card de xeremeia, Calcida blanca	No endèmic
<i>Phagnalon sordidum</i>	Herba santa, Herba morenera, Herba arenera	No endèmic
<i>Lonicera implexa</i>	Mare-selva, Gavarrera, Xuclamel, Rotaboc, Lligabosc,	No endèmic
<i>Cerastium brachypetalum subsp. roeseri</i>	*	No endèmic
<i>Juniperus phoenicea subsp. turbinata</i>	Savina, sivina	No endèmic
<i>Ephedra fragilis subsp. fragilis</i>	Ginesta borda, Candelers, Trompera, Trompera fràgil.	No endèmic
<i>Anagyris foetida</i>	Garrover del diable, Garrofer del diable, Garrofer bord,	No endèmic
<i>Quercus coccifera</i>	Coscoll, Alzina ravell, Garric, Bellotera borda	No endèmic
<i>Quercus ilex subsp. ilex</i>	Alzina	No endèmic
<i>Calamintha nepeta subsp. nepeta</i>	*	No endèmic
<i>Teucrium chamaedrys subsp. pinnatifidum</i>	Alzineta, Camedris, Herba colònia Herba de sant Domènec	No endèmic
<i>Asparagus albus</i>	Esparreguera de gat	No endèmic
<i>Omithogalum arabicum</i>	Vicaris, Lliri bord	No endèmic
<i>Fraxinus angustifolia subsp. angustifolia</i>	Freixe, Freixera, Fleix, Arbre ver, Estanca sang	No endèmic
<i>Olea europaea var. sylvestris</i>	Ullastre, Rabell, Oastre	No endèmic
<i>Phillyrea angustifolia</i>	Aladem de fulla estreta, Fràngula, Vern menut, Alavem	No endèmic
<i>Himantoglossum robertianum</i>	Mosques grosses	No endèmic
<i>Neotinea maculata</i>	*	No endèmic
<i>Ophrys bombyliflora</i>	Mosques petites	No endèmic
<i>Ophrys fusca subsp. lupercalis</i>	Mosques negres	No endèmic
<i>Ophrys speculum</i>	*	No endèmic
<i>Ophrys tenthredinifera subsp. tenthredinifera</i>	Mosques vermelles	No endèmic
<i>Spiranthes spiralis</i>	Orquídia de tardor	No endèmic
<i>Papaver rhoeas</i>	Rosella, Roella, Rovella, Gallaret, Gaigallaret, Gallet, Gall,	No endèmic
<i>Pinus halepensis var. halepensis</i>	Pi blanc, Pi bord	No endèmic
<i>Ampelodesmos mauritanicus</i>	Càmix, Carcera, Carç, Xirca, Fenassa, Faió	No endèmic
<i>Polygala rupestris</i>	*	No endèmic
<i>Cyclamen balearicum</i>	Pa de porc, Pa porci, Rapa de porc	Endèmic microareal
<i>Crataegus monogyna</i>	Cirerer de pastor, Arç blanc, Espinalb, Espinaler, Garguller	No endèmic
<i>Rubus ulmifolius</i>	Esbarcer, Morillera, Morera, Morera salvatge, Romeguer,	No endèmic
<i>Populus alba</i>	Àlber, Poll blanc	No endèmic
<i>Populus nigra</i>	Poll, Pollancre	No endèmic
<i>Bartsia trixago</i>	Pàpola, Erinassos, Cresta de gall	No endèmic
<i>Ulmus minor</i>	Om	No endèmic

Taula 3. Espècies de flora comú a Ses Coves, Ses Olleries i Ses Alqueries.

Font: Bioatles (quadricules 1×1km 2934, 2945, 2955, 2926, 2936).

Fauna

Per a redactar part d'aquest apartat de l'inventari hem fet servir el document tècnic de conservació: *Llibre Roig dels Vertebrats de les Balears*, elaborat per la Conselleria de Medi Ambient. Cal dir que les espècies que s'identifiquen en aquest document no han d'estar necessàriament presents a una zona concreta, però sí que hi ha possibilitats elevades de què així sigui. Es tracta, per tant, d'una cartografia de fauna potencial. En aquest document s'hi inclouen també aquelles espècies de vertebrats que estan més amenaçades.

Fauna catalogada que pot estar present als llogarets de Ses Coves, Ses Olleries i Ses Alqueries:

- i) Amfibis: A l'àmbit estudiat hi ha una espècie amfíbia catalogada, es tracta del calàpet (*Bufo viridis balearica*). Està classificat com a vulnerable.
- ii) Rèptils: Segons la informació disponible, només hi ha una espècie de rèptil que podria habitar l'àrea de Santa Eugènia. És la serp de garriga (*Macroprotodon cucullatus*). D'aquesta espècie no hi ha dades suficients com per conèixer el seu risc d'extinció.
- iii) Aus: Sota aquest paràgraf es fa una relació d'aus amenaçades segons la font citada que podrien tenir com hàbitat la nostra zona o espais propers:
  - Xorrec (*Sylvia balearica*). Espècie classificada com a de baix risc d'extinció, però quasi amenaçada.
  - Corb (*Corvus corax*). Espècie classificada com a vulnerable.
  - Trencapinyons (*Loxia curvirostra*). Espècie de la qual no es tenen dades insuficients.
  - Milana (*Milvus milvus*). Espècie catalogada com en perill d'extinció. Aquest rapinyaire ha esdevingut molt escàs a Mallorca. La única zona a on aquesta espècie encara es manté a Mallorca com a nidificant és el conjunt de pinars de Bunyola, Santa Maria i Alaró. La zona preferent d'activitat és Bunyola, Santa Maria, Consell, Alaró, Santa Eugènia, Marratxí i Palma. Uns dels majors perills per aquest auell és l'enverinament.
  - Esparver (*Hieraetus pennatus*). Espècie classificada com a de baix risc d'extinció, però quasi amenaçada.
  - Falconet (*Falco subbuteo*). Espècie classificada com a de baix risc i preocupació menor.
  - Falcó (*Falco peregrinus*). Espècie classificada com a de baix risc d'extinció, però quasi amenaçada.
- iv) Mamífers: Segons les dades existents no hi ha cap mamífer amenaçat a la zona.

Fauna potencial no-catalogada que pot estar present als llogarets de Ses Coves, Ses Olleries i Ses Alqueries:

A continuació es presenta una relació d'altres espècies de vertebrats que es podrien trobar a la zona i voltants i que no estan incloses al llibre vermell, és a dir que són fauna potencial no classificada pel seu perill d'extinció:

i) Rèptils: Dragons (*Tarentola mauritanica*)

ii) Aus. Només es tenen en compte les aus nidificants.

- Xoriguer (*Falco tinnunculus*)
- Perdiu (*Alectoris rufa*)
- Tudó (*Columba palumbus*)
- Cucui (*Cuculus canorus*)
- Òliba (*Tyto alba*)
- Mussol (*Otus scops*)
- Mussol reial (*Asio otus*)
- Falzia (*Apus apus*)
- Puput (*Upupa epops*)
- Llenguenerut (*Jynx torquilla*)
- Cucullada (*Galerida theklae*)
- Oronella (*Hirundo rustica*)
- Verola (*Anthus campestris*)
- Passa-foradí (*Troglodytes troglodytes*)
- Rossinyol (*Luscinia megarhynchos*)
- Vitrac (*Saxicola torquata*)
- Mérlera (*Turdus merula*)
- Busqueret d'abartzet (*Sylvia melanocephala*)
- Reiet (*Regulus ignicapillus*)

- Mata-mosques (*Muscicola striata*)
- Ferrerico (*Parus major*)
- Cap-xerigany (*Lanius senator*)
- Teulader o Gorrió (*Passer domesticus*)
- Pinsà (*Fringilla coelebs*)
- Gafarró (*Serinus serinus*)
- Verderol (*Carduelis chloris*)
- Cadenera (*Carduelis carduelis*)
- Passerell (*Carduelis cannabina*)
- Sól·lera (*Miliaria calandra*)

iii) Mamífers:

- Eriçó (*Atelerix algirus*)
- Rata cellarda (*Elyomys quercinus*)
- Ratolí (*Apodemus sylvaticus*, *Mus musculus*, *Mus spretus*),
- Mostela (*Mustela nivalis*)
- Conill (*Oryctolagus cuniculus*)
- Llebre (*Lepus sp.*)
- Rates (*Rattus rattus*, *Ratus norvegicus*)
- Mart (*Martes martes*)
- Geneta (*Genetta genetta*)

Espais naturals protegits

Per la LEN

El terme municipal de Santa Eugènia es veu afectat per dues Àrees Naturals d'Especial Interès (ANEI). Al nord-oest, l'ANEI núm. 40 del Puig de Son Seguí que ocupa 228,25 hectàrees del terme municipal i, al sud-oest del terme, l'ANEI núm. 46 dels Barrancs de Son Gual i Xorrigo, que s'estenen per 471,48 hectàrees. Dins les àrees delimitades com a BIC de Santa Eugènia, només s'hi inclou part de l'ANEI del Puig de Son Seguí, al sud de l'àmbit de Ses Coves (Figura 12). A Ses Olleries, els límits dels ANEI 40 i 46 coincideixen amb els límits nord i sud del BIC, respectivament.

Per la Directiva europea d'Habitats 92/43/CEE

L'única zona del municipi de Santa Eugènia que està afectada per espais definits en aquesta directiva és el Lloc d'Importància Comunitari (LIC) de Xorrigo (ES5310102), que coincideix en gran part amb l'àmbit ANEI 46. Els LIC són espais protegits en virtut de la directiva europea i conjuntament amb les ZEPA (Zones d'Especial Protecció per les Aus) formen la Xarxa Natura 2000. El LIC de Xorrigo, tot i situar-se a molt poca distància al sud de Ses Olleries, no inclou cap dels BIC de Santa Eugènia

Coves

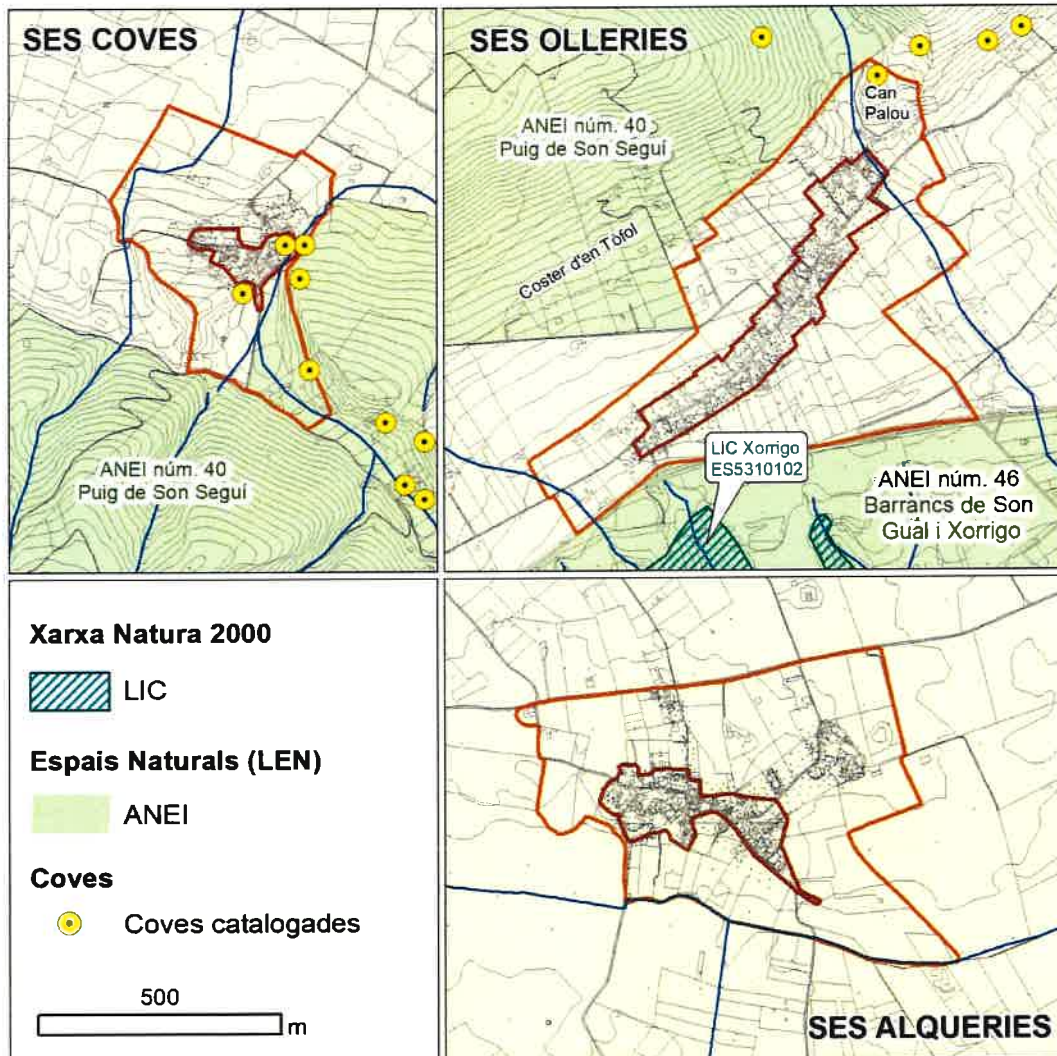
Per a complementar aquest apartat, s'han afegit les coves catalogades del municipi. El catàleg (Encinas, 1997) s'ha extret d'un article de la revista Endins. Per la raresa dels seus ecosistemes, la seva importància en endemismes d'espècies troglòbies i el bon estat de les restes antropològiques que s'hi troben, les coves constitueixen punts d'interès que han de ser considerats en aquest inventari.

A la següent taula, hi queden resumides les coves de Santa Eugènia. Quant al tipus de les coves, totes les cavitats del terme són de predomini horitzontal.

Codi	Nom	X	Y	Altura	Interès científic	TIPUS
A.01	Cova de s'Ase	485640	4385670	180	històric-arqueològic	Fins a 15 metres de recorregut
B.01	Cova des Bous	484930	4386550	180	històric-arqueològic	Fins a 15 metres de recorregut
C.01	Balma de ses Coves	485060	4386650	155	històric-arqueològic	Fins a 15 metres de recorregut
C.02	Cova de sa Creu	485480	4386030	230	històric-arqueològic	Fins a 15 metres de recorregut
C.03	Cova de Can Palou	485760	4387100	200	històric-arqueològic	Fins a 15 metres de recorregut
C.04	Ses Coves	485050	4386580	160	històric-arqueològic	De 15 a 30 metres de recorregut
F.01	Cova de sa Figuera	485310	4386240	205	històric-arqueològic	Fins a 15 metres de recorregut
F.02	Cova des Forat	485870	4385740	190	històric-arqueològic	Fins a 15 metres de recorregut
L.01	Cova Llarga	487590	4383610	145	històric-arqueològic	Fins a 15 metres de recorregut
M.01	Cova de sa Mira	485230	4386280	200	històric-arqueològic	Fins a 15 metres de recorregut
P.01	Cova d'en Pala	485900	4385870	205	històric-arqueològic	Fins a 15 metres de recorregut
P.02	Cova des Portell Amp	485310	4386120	220	històric-arqueològic	Fins a 15 metres de recorregut
P.03	Cova de ses Pipes	485730	4385730	200	històric-arqueològic	Fins a 15 metres de recorregut
P.04	Cova des Puig	485270	4386150	210	històric-arqueològic	Fins a 15 metres de recorregut
P.05	Cova des Puget	485070	4386390	180	històric-arqueològic	Fins a 15 metres de recorregut
P.06	Cova d'en Pelleringo	485400	4385750	235	històric-arqueològic	Fins a 15 metres de recorregut
P.07	Balma des Pilar	485430	4386100	220	natural d'interès general	Fins a 15 metres de recorregut
S.01	Cova de Son Vidal	485490	4386530	160	històric-arqueològic	Fins a 15 metres de recorregut
S.02	Cova de la Soll	485020	4386650	165	històric-arqueològic	Fins a 15 metres de recorregut
T.01	Cova d'en Tano	484090	4385650	315	històric-arqueològic	Fins a 15 metres de recorregut
T.02	Cova de la Taujana	485940	4385770	180	antropològic-etnològic	De 30 a 300 metres de recorregut
V.01	Cova des Vent	486800	4386240	130	històric-arqueològic	Fins a 15 metres de recorregut

Taula 4. Coves catalogades al municipi de Santa Eugènia. Font: Encinas (1997).

De les coves inventariades a la Taula 4, només la cova des Bous (B.01), Ses Coves (C.04), la cova des Puget (P.05) i la cova de la Soll (S.02), destacades en negreta a la taula IV, queden dins l'àmbit del BIC de Ses Coves (Figura 12). Dins l'àmbit del BIC de Ses Olleries, també destacada en negreta, només s'hi inclou la cova de s'Ase (A.01).

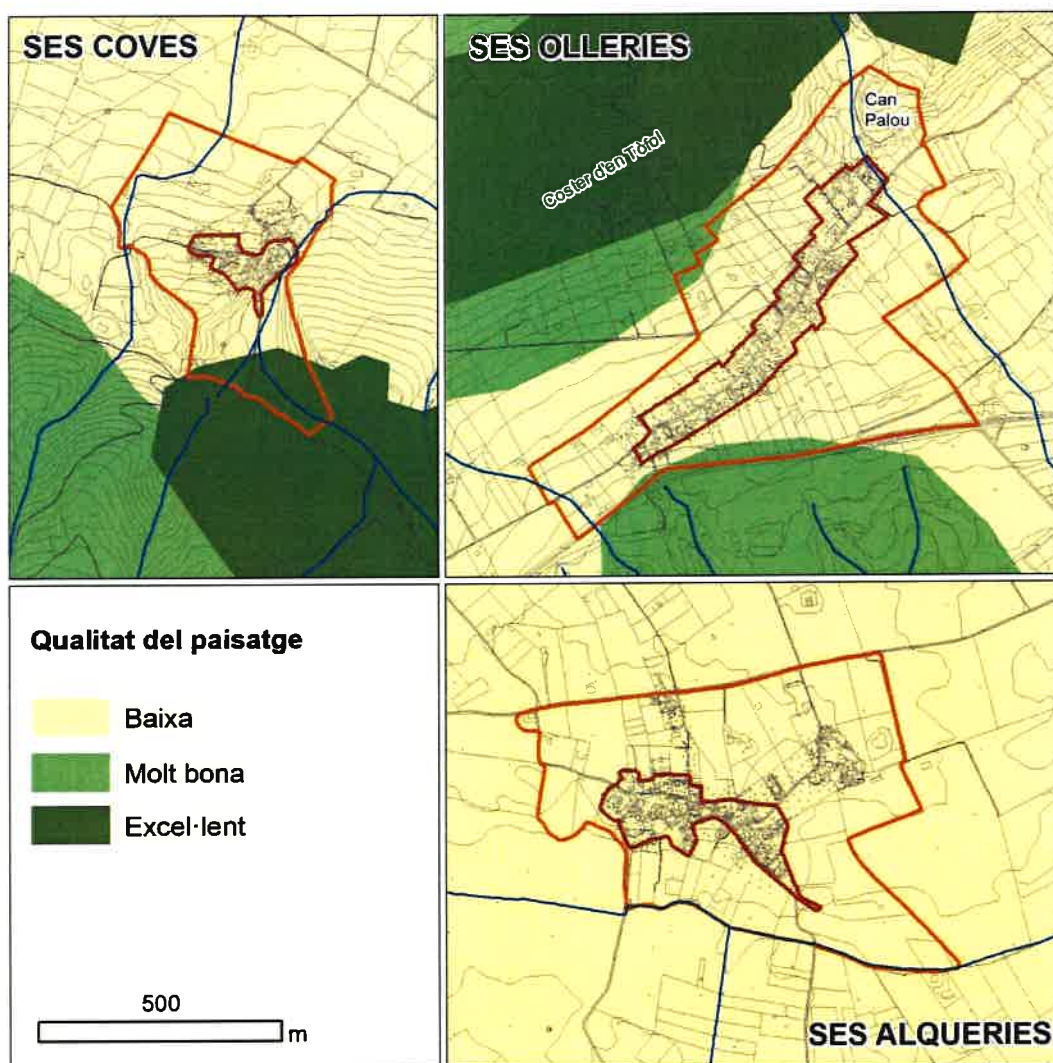
Figura 12. Espais naturals protegits i coves catalogades.
Font: Elaboració pròpia a partir de la cartografia de l'IDEIB (2019).

3.8. PAISATGE

Per a l'elaboració d'aquest apartat s'ha fet servir informació procedent de les *Directrius d'Ordenació Territorial (DOT)*, referent a la qualitat del paisatge. El paisatge pot considerar-se com una síntesi visual del territori. Cal remarcar que es fa referència al paisatge entès en termes naturals i ambientals, i per tant, no s'avalua el paisatge segons els seus valors humans. Els factors més influents són la disposició dels relleus i els pendents, ja que és a les zones amb major altura i pendent on s'hi mantenen els

usos naturals. Aquest fet és doblement positiu, tant des del punt de vista del paisatge intrínsec com de la intervisibilitat.

A Santa Eugènia la major part del terme municipal té una qualitat paisatgística baixa, que es correspon amb usos urbans i agraris que ocupen el 66,17% de la superfície municipal. La qualitat és baixa si ens atenem a les premisses explicades a l'anterior paràgraf, però cal assenyalar que es tracta d'un paisatge agrari força interessant. Com aspecte favorable, s'ha de fer esment al baix grau de rururbanització, especialment si es compara amb els municipis del Raiguer.

Figura 13. Mapes de qualitat del paisatge.
Font: Elaboració pròpia a partir de la cartografia de les DOT.

No obstant, la majoria dels terrenys amb usos naturals del sector occidental del municipi (28,5 %) apareixen classificats com a zones de qualitat paisatgística molt bona, i el Puig de Santa Eugènia i sa Penya Rotja estan considerats espais de qualitat paisatgística excel·lent. Aquest fet és doblement positiu, tant des del punt de vista del

paisatge intrínsec com de la intervisibilitat. Els nuclis de Ses Coves i de Ses Olleries se situen al peu d'aquests relleus d'alta qualitat paisatgística amb els quals mantenen un contacte directe i bones relacions d'intervisibilitat. L'àrea del comellar des Rafal queda parcialment inclosa en l'àmbit del BIC de Ses Coves, i està considerada Bé d'Interès Paisatgístic i Ambiental (BIPA). Aquesta àrea s'inclou dintre de l'ANEI nº 40 Puig de Son Seguí i comprèn el comellar que s'estén entre el llogaret de Ses Coves, la possessió de Can Palou, el puig de Santa Eugènia i el puig de Son Seguí. Es tracta d'una antiga zona marjada dedicada al conreu de secà limitada al nord-est per una línia de penya-segats i al sud-oest per les àrees de pinar que cobreixen els costers orientals del puig de Son Seguí. L'element més singular del paisatge el constitueix la part superior del coster nord oriental del comellar des Rafal, on s'hi troben les marjades antigament dedicades a ametlerar i el remat de la carena de penya-segats vermellosos i blanquinosos del quan s'han després grans blocs els quals contribueixen a intensificar el caràcter del lloc.

3.9. PATRIMONI

El municipi de Santa Eugènia compta amb una gran quantitat d'elements d'interès patrimonials, molts dels quals se situen als llogarets de Ses Coves, Ses Olleries i Ses Alqueries, la qual cosa en va motivar la declaració com a Bé d'Interès Cultural amb la categoria de Conjunt Històric.

A continuació s'inclou la relació de tots els elements d'interès patrimonial dels àmbits dels BIC de Ses Coves, Ses Olleries i ses Alqueries (Taules 4, 5 i 6, respectivament), alguns dels quals ja estaven inclosos en el vigent catàleg municipal de 2001. La localització de tots ells figura a les figures 14, 15 i 16.

	CODI PLA ESPECIAL	CATALEG 2001	DENOMINACIÓ	CATEGORIA MUIB	TIPOLOGIA	GRAU DE PROTECCIÓ
SÒL URBÀ SES COVES	SC-01	Fitxa 35	Son Sastre	AC	Casa de pagès o fora vila tradicional	C
	SC-02	Fitxa 36	Son Vidal	AC	Casa de pagès o fora vila tradicional	B
	SC-03	-	Can Matet	AC	Casa vilatana entre mitgeres	B
	SC-04	-	Cas Calessar	AC	Casa vilatana entre mitgeres	C
	SC-05	-	Cas Gorrió	AC	Casa vilatana entre mitgeres	B
	SC-06	-	Can Miquel Puput	AC	Casa de pagès o fora vila tradicional	C
	SC-07	-	Can Sant	AC	Casa de pagès o fora vila tradicional	B
	SC-08	-	Can Rom	AC	Casa de pagès o fora vila tradicional	B
	SC-09	-	Son Jaume	AC	Casa de pagès o fora vila tradicional	C

SÒL RÚSTIC SES COVES	SC-10	Fitxa 7	Sa Cova Llarga (Son Mateu)	JA	Cova	A
	SC-11	-	Pou des camí de Son Maig	BE	Pou	A
	SC-12	-	Pou de ses Coves	BE	Pou	B
	SC-13	Fitxa 8	Ses Coves	JA	Cova	A
	SC-14	-	Mur del camí de Ses Coves-Rotes	BE	Mur	B
	SC-15	-	Mur del camí Coves - Rafal	BE	Mur	B
	SC-16	-	Comellar des Rafal	BIPA	Bé paisatgístic i ambiental	C
	SC-17	-	Era de Ses Coves	BE	Era	C

Taula 5. Elements d'interès patrimonial de Ses Coves. Font: Elaboració pròpia.

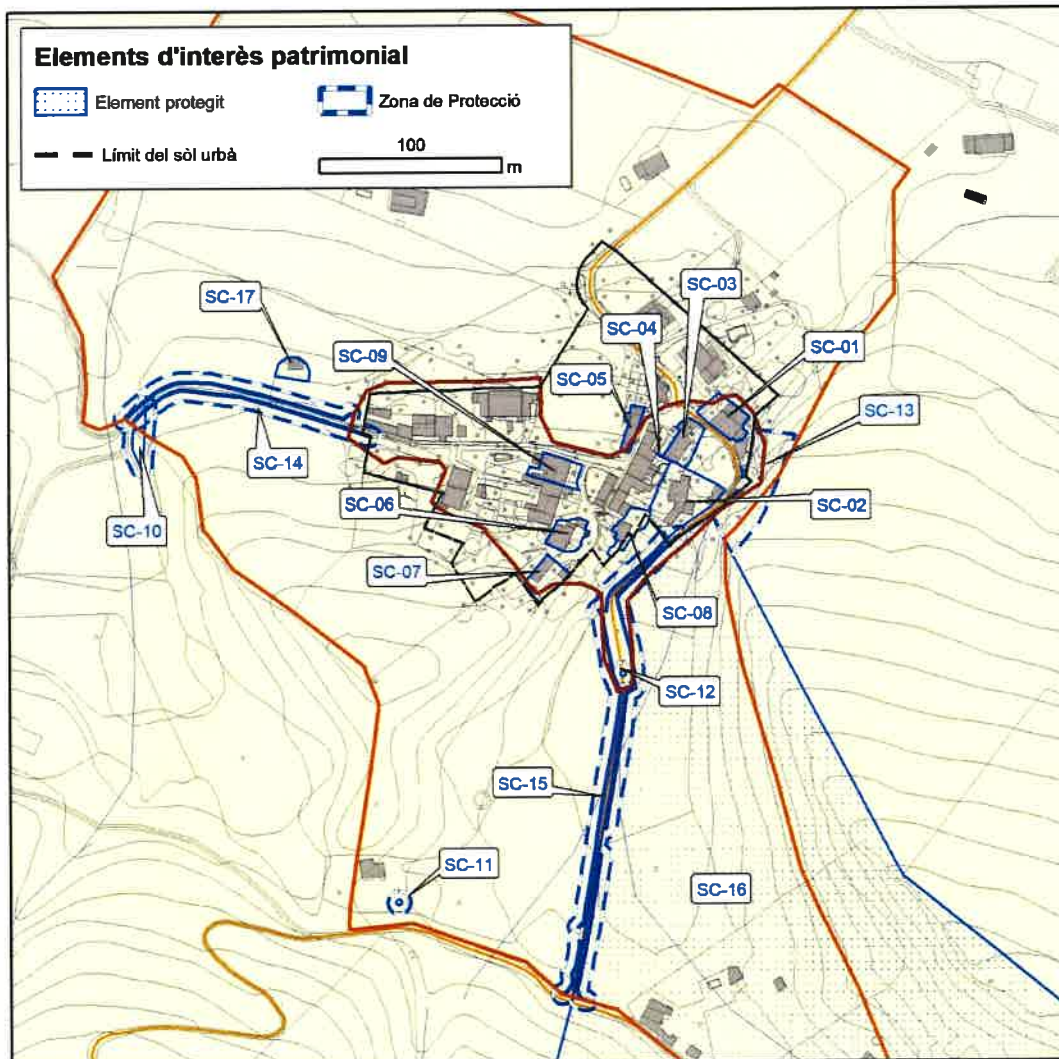
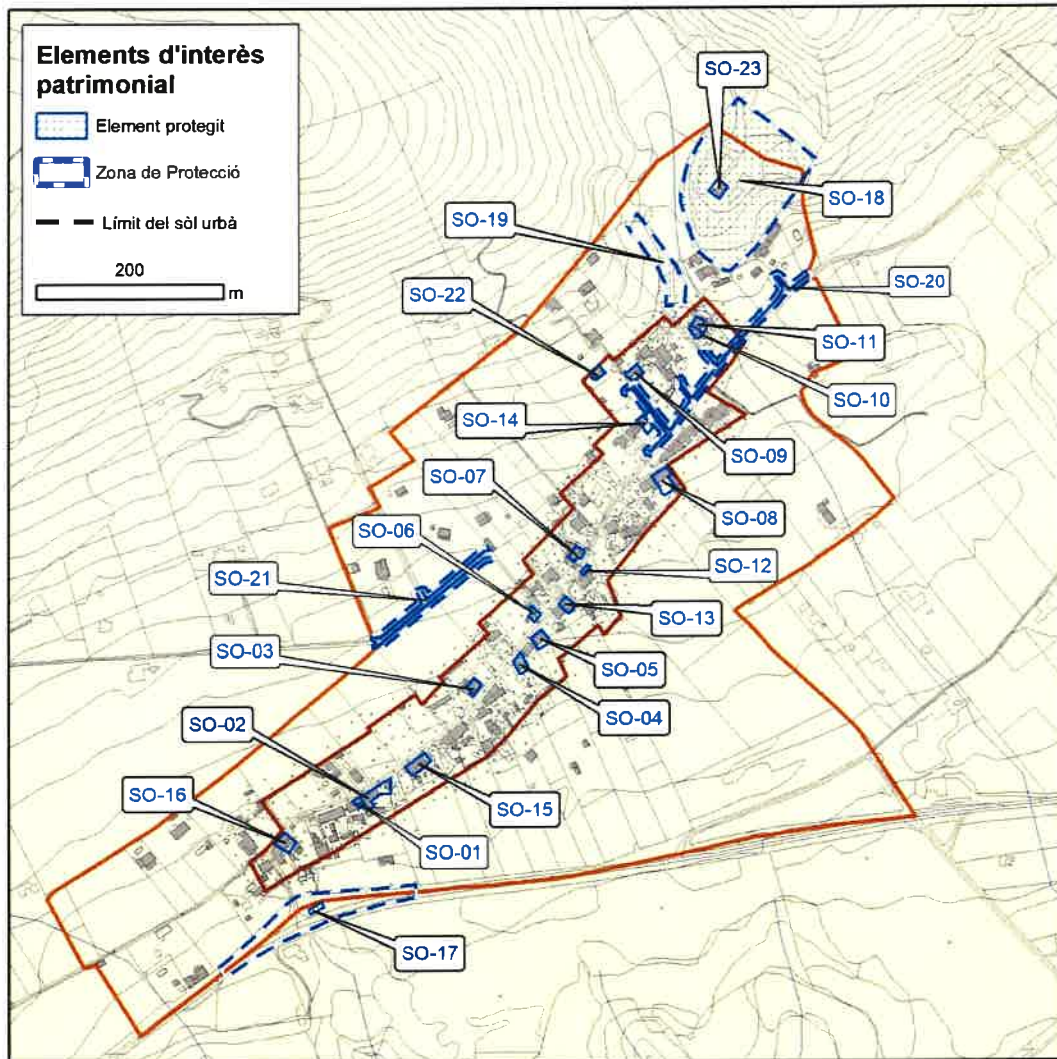

Figura 14. Elements d'interès patrimonial del BIC de Ses Coves. Font: Elaboració pròpia.

	CODI PLA ESPECIAL	CATÀLEG 2021	DENOMINACIÓ	CATEGORIA MUIB	TIPOLOGIA	GRAU DE PROTECCIÓ
SÒL URBÀ SES OLLERIES	SO-01	Fitxa 52	Son Brusquer	AC	Casa vilatana entre mitgeres	C
	SO-02	Fitxa 51	Son Pericàs	AC	Casa vilatana entre mitgeres	C
	SO-03	-	Can Palou	AC	Casa de pagès o fora vila tradicional	B
	SO-04	-	Can Rom	AC	Casa vilatana entre mitgeres	B
	SO-05	-	Can Ferriol Vell o Ca na Martina	AC	Casa de pagès o fora vila tradicional	B
	SO-06	-	Can Pelús	AC	Casa de pagès o fora vila tradicional	B
	SO-07	-	Can Cota	AC	Casa de pagès o fora vila tradicional	C
	SO-08	-	Can Vidal	AC	Casa vilatana entre mitgeres	B
	SO-09	Fitxa 53	Ca s'Estander	AC	Casa de pagès o fora vila tradicional	C
	SO-10	-	Son Xelet	AC	Casa de pagès o fora vila tradicional	B
	SO-11	-	Son Móra	AC	Casa de pagès o fora vila tradicional	B
	SO-12	-	Ses Olleries 17	AC	Casa vilatana entre mitgeres	C
	SO-13	-	Can Pep Mabxo	AC	Casa vilatana entre mitgeres	C
	SO-14	-	Cas Curro	AC	Casa vilatana entre mitgeres	C
	SO-15	-	Son Rigo	AC	Casa de pagès o fora vila tradicional	C
	SO-16	-	Can Prim	AC	Casa vilatana entre mitgeres	C
SÒL RÚSTIC SES OLLERIES	SO-17	Fitxa 26	S'Aljub de Sa Cova	BE	Aljub	A
	SO-18	Fitxa 6	Es Comellar; Restes murada; Cova	JA	Jaciment	A
	SO-19	Fitxa 13	Coves de Can Palou	JA	Coves	A
	SO-20	-	Mur del camí de Ses Olleries	BE	Mur de pedra en sec	B
	SO-21	-	Mur del camí de Can Tano	BE	Mur de pedra en sec	B
	SO-22	-	Can Rovira	AC	Casa de pagès o fora vila tradicional	C
	SO-23	-	Can Palou	AC	Casa de pagès o fora vila tradicional	B

Taula 6. Elements d'interès patrimonial de Ses Olleries.
Font: Elaboració pròpia.

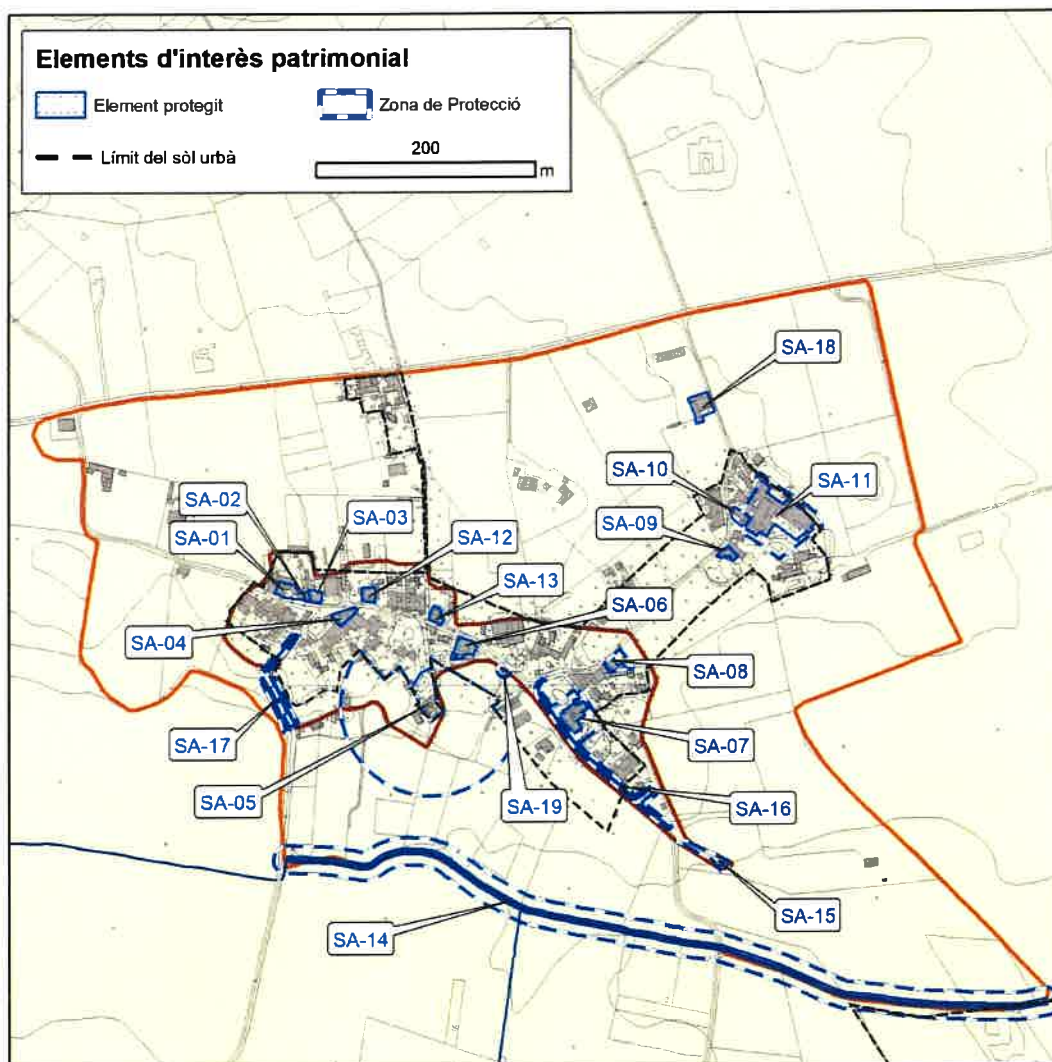

Figura 15. Elements d'interès patrimonial del BIC de Ses Olleries.
Font: Elaboració pròpia.

	CODI PLA ESPECIAL	CATÀLEG 2021	DENOMINACIÓ	CATEGORIA MUIB	TIPOLOGIA	GRAU DE PROTECCIÓ
SÒL URBÀ SES ALQUERIES	SA-01	-	Can Batlet	AC	Casa vilatana entre mitgeres	C
	SA-02	-	Can Figuera	AC	Casa vilatana entre mitgeres	C
	SA-03	-	Can Caló	AC	Casa vilatana entre mitgeres	C
	SA-04	Fitxa 46	Can Paraire	AC	Casa vilatana entre mitgeres	B
	SA-05	Fitxa 41	Molí de Son Pau	AC	Casa de pagès o fora vila tradicional	A
	SA-06	-	Cas Curandero	AC	Casa de pagès o fora vila tradicional	C
	SA-07	Fitxa 42	Molí de Ses Alqueries	AC	Casa de pagès o fora vila tradicional	A
	SA-08	-	Can Casanova d'Avall	AC	Casa vilatana entre mitgeres	B
	SA-09	-	Can Casanova de Dalt	AC	Casa vilatana entre mitgeres	B
	SA-10	-	Can Pinco	AC	Casa vilatana entre mitgeres	B
	SA-11	Fitxa 22	Sa Torre	AC	Casa de pagès o fora vila tradicional	B
	SA-12	-	Camí de ses Alqueries, 9	AC	Casa de pagès o fora vila tradicional	C
	SA-13	-	Casa camí de ses Alqueries, 15	AC	Casa de pagès o fora vila tradicional	C
SÒL RÚSTIC SES ALQUERIES	SA-14	Fitxa 29	Síquia de Son Mascaró	BE	Síquia	B
	SA-15	Fitxa 28	Pou de Ses Alqueries	BE	Pou	A
	SA-16	-	Mur del camí de Muntanya	BE	Mur de pedra en sec	B
	SA-17	-	Mur del camí de ses Alqueries	BE	Mur de pedra en sec	B
	SA-18	-	Can Paduria	AC	Casa de pagès o fora vila tradicional	C
	SA-19	-	Pou de Ses Alqueries II	BE	Pou	B

Taula 7. Elements d'interès patrimonial de Ses Alqueries. Font: Elaboració pròpia.

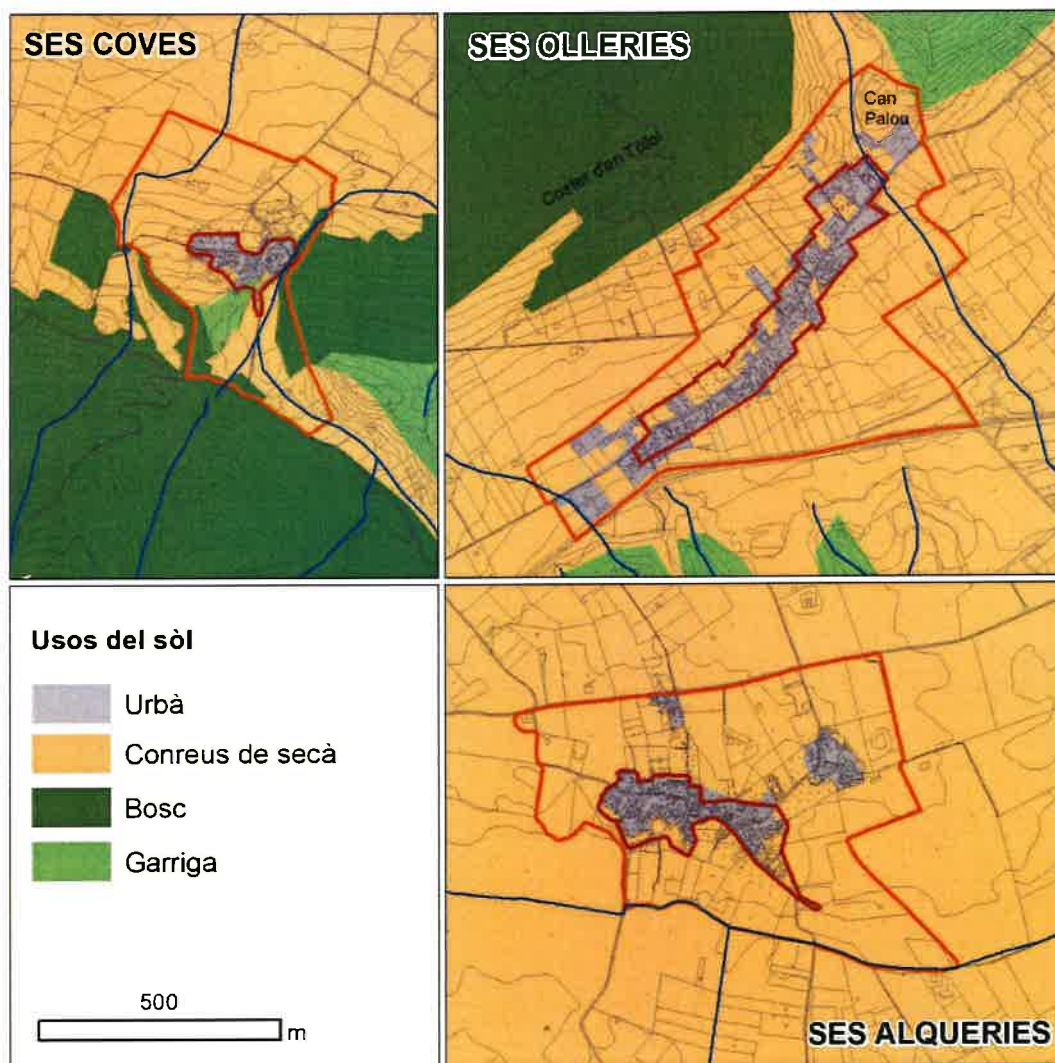
Figura 16. Elements d'interès patrimonial del BIC de Ses Alqueries.
Font: Elaboració pròpia.

3.10. USOS DEL SÒL

La informació sobre usos del sòl s'ha obtingut a través de la interpretació de la fotografia aèria de 2018 del PNOA, seguint la llegenda de Corine Land Cover.

Dins de l'àmbit del BIC de Ses Coves, l'ús urbà situat dins del conjunt històric té una extensió de 1,31 Ha i representa el 7,6% del conjunt de la superfície total. En l'entorn de protecció encara s'hi conserva l'ús agrícola tradicional: camps de cultiu de fruiters, amb una extensió de 13,22 Ha que suposa el 76,6% de l'àmbit. Part de l'entorn de protecció compta també amb àrees de bosc (1,91 Ha) i de garriga (0,8 Ha) que representen l'11,1% i el 4,6% de la superfície, respectivament. Al BIC de Ses Ollerries, l'ús urbà té una extensió de 8,3 Ha i representa un 17,8% del total de la seva superfície, mentre que la resta són conreus de secà. Ses Alqueries és també un àmbit

principalment de conreus de secà, excepte 4,4 Ha de sòl urbà, que representen el 12,4% de la superfície total del BIC.

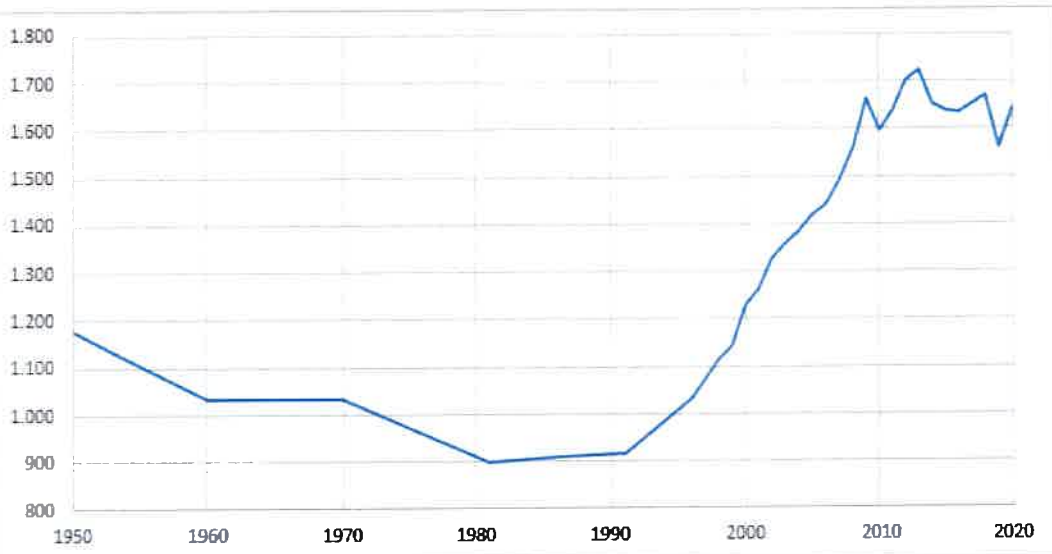

Figura 17. Usos del sòl de Ses Coves, Ses Olleries i Ses Alqueries.
Font: Elaboració pròpia a partir de fotointerpretació (PNOA 2018).

3.11. POBLACIÓ

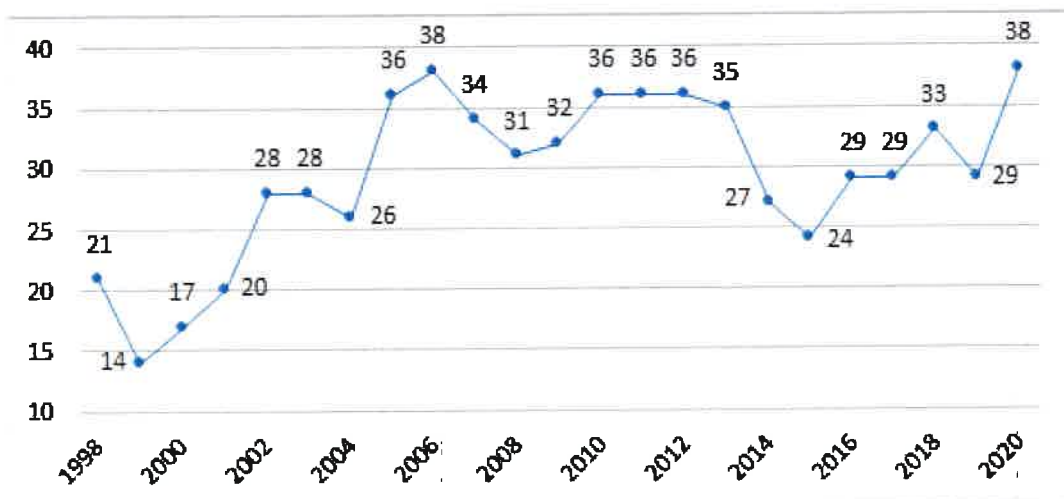
La població del municipi de Santa Eugènia a dia 1 de gener de 2020 era de 1641 habitants. L'evolució de la població del municipi és la pròpia de la comarca des Pla, que es caracteritza per la progressiva pèrdua de població fins als inicis dels 80 i la seva posterior recuperació. Tal com es pot apreciar al gràfic 2, els efectius poblacionals de Santa Eugènia varen disminuir quasi 300 habitants entre els anys 50 i 80. Durant els dos primers *booms turístics* es va donar un èxode cap a les zones costaneres i cap a Ciutat de Mallorca. Amb l'arribada de la dècada dels 90, s'inicia una

lleugera recuperació que es deu a l'inici de fluxos centrífugs des de Ciutat cap als pobles, això és, el retorn als pobles de l'interior.

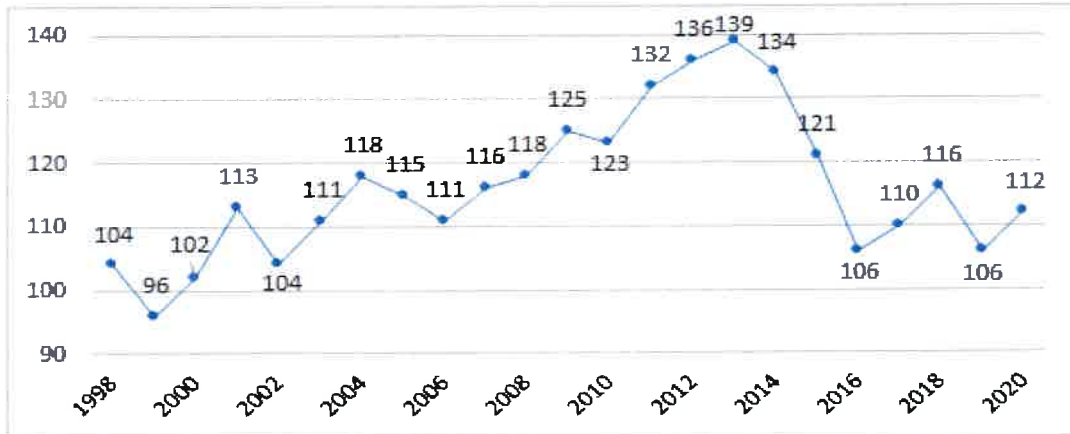
Gràfic 2. Evolució demogràfica de Santa Eugènia 1950-2020.
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE i IBESTAT.

Pel que fa a l'evolució demogràfica del nucli de Ses Coves, s'han consultat les dades desagregades del padró municipal disponibles des de 1998. Des de l'any 1999 s'aprecia un increment demogràfic, passant dels 14 habitants als 38 habitants l'any 2006. La població es manté força estable fins l'any 2012, a partir del qual s'observa una notable davallada fins arribar als 24 habitants el 2015. Durant els darrers anys, anys s'observa un cert creixement fins als 38 habitants segons les dades de l'últim padró de 2020.

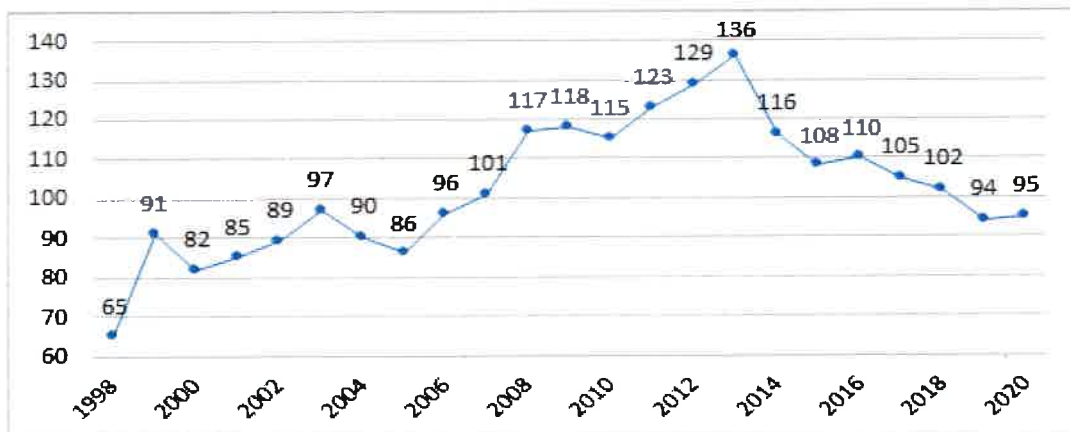
Gràfic 3. Evolució demogràfica al nucli de Ses Coves.
Font: Elaboració pròpia a partir del padró municipal (IBESTAT).

Segons les últimes dades del padró municipal, Ses Olleries, amb 112 habitants, és el llogaret amb una major població. Si s'observa el Gràfic 4, s'observa com des de l'any 1999 fins el 2013 es va donar un notable creixement demogràfic, només interromput en els anys 1999, 2002, 2005, 2006 i 2010. En el conjunt d'aquest període, la població passa de 96 habitants a 139. A partir de l'any 2013 i fins el 2016 s'observa una forta davallada fins arribar als 106 habitants. Durant els darrers anys la població mostra una certa tendència de recuperació.

Gràfic 4. Evolució demogràfica al nucli de Ses Olleries.
Font: Elaboració pròpia a partir del padró municipal (IBESTAT).

A dia 1 de gener del 2020, Ses Alqueries comptava amb una població de 95 habitants. Com es pot observar en el Gràfic 5, la tendència demogràfica dels últims anys ha sigut similar a Ses Olleries. Fins l'any 2013 s'observa un creixement força sostingut, exceptuant alguns anys puntuals. Durant el període 1998-2013 la població es duplica, passant de 65 habitants a 136 habitants. A partir d'aquest darrer any, s'inicia un fort descens poblacional, perdent 41 habitants en els darrers anys. A diferència de Ses Coves o de Ses Olleries, el nucli de Ses Alqueries no mostra un lleuger increment de població en els darrers 2-3 anys que indiqui un possible canvi de tendència.

Gràfic 5. Evolució demogràfica al nucli de Ses Alqueries.
Font: Elaboració pròpia a partir del padró municipal (IBESTAT).

En relació a l'estructura demogràfica per sexes, a Ses Coves, l'any 2020 hi havia 20 homes i 18 dones. Per edat, tan sols hi ha 1 menor de 16 anys, 21 persones entre 16 i 64 anys i 7 persones de 64 anys. Quant a l'origen de la població d'aquest llogaret, 15 habitants van néixer a Balears, 6 en una altra comunitat autònoma i 8 a l'estranger.

A Ses Olleries, l'any 2020 hi havia 60 homes i 52 dones. Per edat, hi ha 18 habitants menors de 15 anys, 66 persones entre 16 i 64 anys i 25 persones majors de 64 anys. Quant a l'origen de la població, 81 habitants van néixer a Balears, 7 en una altra comunitat autònoma i 18 a l'estranger.

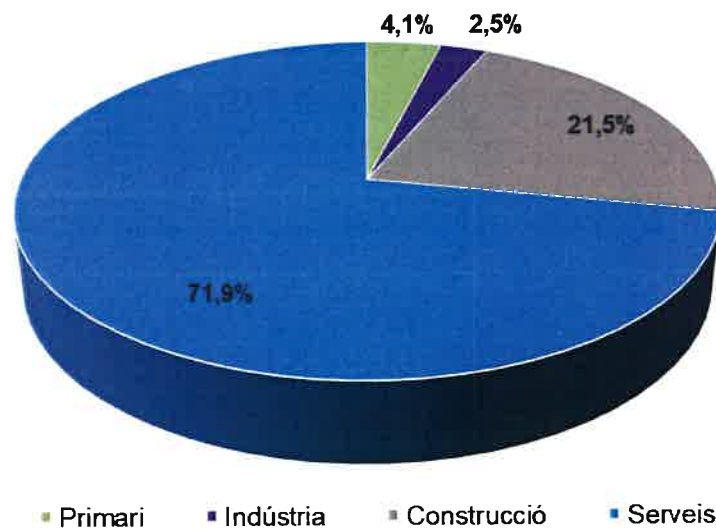
Finalment, a Ses Alqueries, l'any 2020 hi havia 47 homes i 48 dones. Per edat, hi ha 16 habitants menors de 16 anys, 64 persones entre 16 i 64 anys i 14 persones majors de 64 anys. Quant a l'origen de la població, 70 habitants van néixer a Balears, 10 en una altra comunitat autònoma i 14 a l'estranger.

3.12. ECONOMIA

Actualment, no es disposa d'informació econòmica desagregada per als nuclis de Ses Coves, Ses Olleries i Ses Alqueries. Per aquest motiu, i amb l'objectiu de caracteritzar a grans trets l'activitat d'aquests llogarets, s'ha elaborat un breu resum econòmic de les dades del conjunt del municipi de Santa Eugènia.

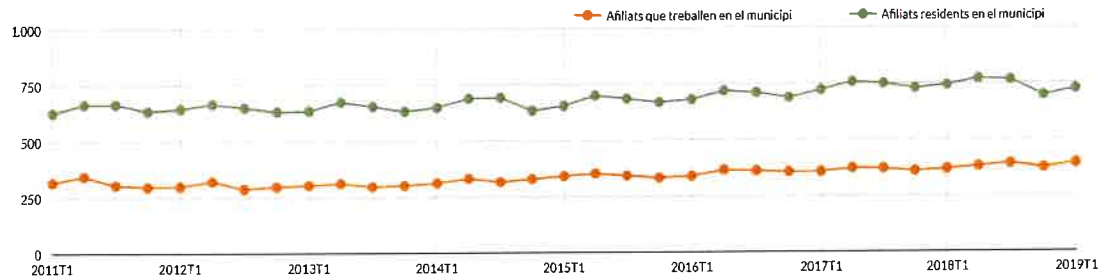
Segons les dades més recents disponibles a IBESTAT, l'any 2015 Santa Eugènia tenia un renda per càpita de 16.042€, lleugerament superior a la de Mallorca (15.043€) i del conjunt de les Illes Balears (14.790€).

El 71,9% dels afiliats a la seguretat social treballen al sector serveis, especialment en activitats administratives (44,8%), però també en comerç (9,4%) i en hostaleria (7,3%). Un altre sector amb un pes específic important és el de la construcció, que ocupa un 21,5% de la població activa. Els sectors primari i industrial tenen un pes molt inferior, amb un 4,1% i un 2,5%, respectivament.

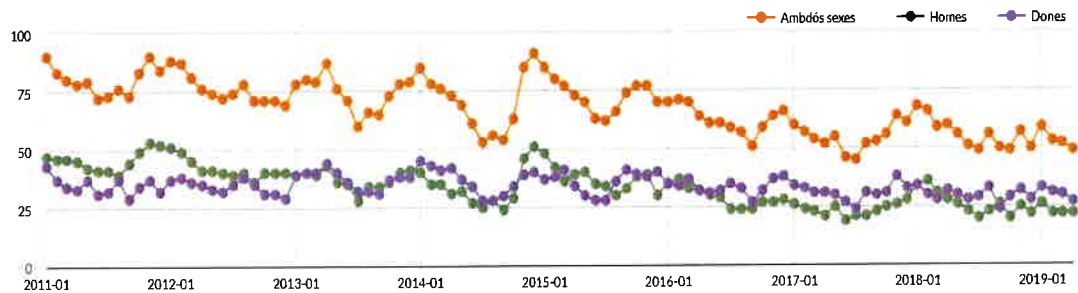
Gràfic 6. Percentatge d'afiliats a la seguretat social segons sectors econòmics (2019).
Font: Elaboració pròpia a partir de dades d'IBESTAT.

El nombre d'afiliats a la seguretat social ha anat creixent de forma sostinguda des de l'any 2011, passant dels 625 afiliats el primer trimestre de 2011 als 725 el primer trimestre de 2019, la qual cosa suposa un increment del 16%.

Gràfic 7. Afiliats a la seguretat social al municipi de Santa Eugènia (període 2011-2019).
Font: IBESTAT, a partir de dades del Servei d'Ocupació de les Illes Balears (SOIB).

El nombre d'aturats també indica una certa recuperació de la situació laboral del municipi en els últims anys, disminuint 34,4% des de 2011 fins a dia d'avui. Mentre que el gener de 2011 el municipi registrava 90 persones aturades, el gener de 2019, el nombre d'aturats ha disminuït fins a 59 persones. El gràfic 5 mostra també la gran estacionalitat de la ocupació, amb oscil·lacions interanuals fortes associades a una major activitat turística durant els mesos de primavera i l'estiu.

Gràfic 8. Nombre d'aturats al municipi de Santa Eugènia (període 2011-2019).
Font: IBESTAT, a partir de dades del Servei d'Ocupació de les Illes Balears (SOIB).

3.13. XARXA VIÀRIA

El nucli de Ses Coves connecta, pel nord, amb la carretera Ma-3040 a través del camí de Ses Coves. Aquest camí vertebrava el llogaret i permet arribar, travessant-lo en direcció sud, al nucli de Ses Olleries. El nucli de Ses Olleries també té un excés pel sud des de la carretera Ma-3011 i discorre de forma molt lineal a través del camí de Ses Olleries. Aquest camí travessa el llogaret i permet arribar, en direcció nord-est al nucli de Santa Eugènia. Sortint pel Carrer de l'Estació, al nord de la vila, s'accedeix a Ses Alqueries. El camí de Ses Alqueries, amb un traçat circular, permet recórrer i visitar el conjunt del llogaret. Pel nord, Ses Alqueries compta amb un accés des de la carretera Ma-3020, que comunica la Ma-13 amb Sencelles. Els camins que travessen i vertebraven els tres llogarets discorren entre murs de pedra en sec en la major part de la seva longitud. Es tracta de camins molt estrets i irregulars que s'estrenyen en alguns punts fins a amplades inferiors a 3 metres. Ateses les disposicions de la Llei de Patrimoni Històric de les Illes Balears, les alineacions en sòl urbà no poden ser alterades.

3.14. INFRAESTRUCTURES I CONSUM DE RECURSOS

Abastament d'aigua potable

Els tres nuclis de Ses Coves, Ses Olleries i Ses Alqueries compten amb una xarxa de distribució d'aigua potable que discorre al llarg dels camins de Ses Coves, de Ses Olleries i de Ses Alqueries, respectivament, provinents de Santa Eugènia. La totalitat del municipi s'abasteix d'aigua subterrània extreta del pou de Son Mateu (ARE_1652_Vigent-DI-_39245). Aquest pou disposa d'una autorització per a l'ús d'abastament urbà amb un volum anual màxim de 109.500 m³.

Per tot això, no es disposa de dades de consums d'aigua desgregades pels llogarets. A continuació es presenten les dades municipals de consum d'aigua potable, a partir dels registres dels comptadors dels últims 7 anys, així com la quantitat extreta de la captació subterrània. D'aquesta manera es pot estimar el rendiment i les pèrdues de la xarxa d'abastament.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Extraccions (m ³)	113.712	118.874	117.900	127.363	123.438	109.900	126.676	129.513
Consum (m ³)	92.289	93.173	92.103	96.936	91.628	87.491	99.099	98.559
Pèrdues (%)	18,84%	21,62%	21,88%	23,89%	25,77%	20,39%	21,77%	23,90%

Taula 8. Extracció, consum i pèrdues d'aigua potable al municipi de Santa Eugènia.
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'empresa gestora.

L'article 64 del PHIB 2019 estableix que el percentatge màxim de pèrdues admissibles en els proveïments urbans existents no pot superar el 25% del volum d'aigua subministrada el 2021 i el 17% el 2027. Per tant, en tota la sèrie analitzada a la taula anterior, només l'any 2017 es va superar el 25% de pèrdues. En general es dona compliment a aquest article.

A l'apartat 5. *Mesures previstes* del present document es proposen una sèrie de mesures ambientals per tal de millorar la gestió dels recursos hídrics del municipi, evitar la sobreexplotació del pou de Son Mateu i garantir la suficiència del recurs per al potencial creixement.

Sanejament d'aigües residuals

Les aigües residuals produïdes al nucli urbà principal així com als llogarets és enviada a través de col·lectors a l'estació depuradora de Santa Eugènia, al terme de Sencelles. Aquesta xarxa de sanejament es troba en bon estat i s'hi registren molt pocs incidents, majoritàriament relacionats amb les escomeses individuals dels abonats. La xarxa disposa de pous de registre cada 50 metres i en tots els canvis de direcció, cosa que en facilita notablement el manteniment. El dimensionament dels col·lectors és correcte i no es registra insuficiència ni en moments de precipitació intensa.

L'EDAR de Santa Eugènia s'ubica al nord-est del nucli principal, molt propera al llogaret de Ses Alqueries però ja dins el terme municipal de Sencelles. Està dimensionada per 1.313 habitants equivalents i un cabal de disseny de 82.125 m³

anuals. Segons l'informe de sanejament i depuració de 2020 d'ABAQUA, aquesta depuradora realitzava una correcta depuració de l'aigua, complint els requisits de DBO i DQO per a l'abocament de l'aigua depurada. Aquest abocament es realitza a una llacuna d'evaporació i infiltració, situada a la mateixa parcel·la de la depuradora.

Energia

El llogarets compten únicament amb línies de baixa tensió per a abastir el consum energètic de la població i per a l'enllumenat públic.

Tot i no disposar de dades de consum desgregades dels llogarets, l'Inventari d'emissions de Santa Eugènia (redactat l'any 2018 en el marc del Pacte de les Batlies) analitza el consum energètic municipal.

Sector	Font	MWh consumits Any 2016
Edificis, equipaments i instal·lacions municipals	Electricitat	575,64
Sector residencial	Electricitat	3.074,56
	GLP	850,71
	Gasoil C	431,58
	Total	4.356,85
Sector serveis	Electricitat	649,74
	GLP	418,65
	Gasoil C	463,21
	Total	1.531,6
Transport privat i comercial	Gasolina	4.043,36
	Gasoil	10.395,22
	Total	14.438,58

Taula 9. Energia consumida per sectors i font d'energia al municipi de Santa Eugènia durant l'any 2016. Font: Inventari d'emissions de Santa Eugènia, 2018.

Residus

No es disposa de dades desagregades de producció de residus sòlids als tres nuclis de Ses Coves, Ses Olleries i Ses Alqueries. Els llogarets compten amb un únic punt de recollida d'escombraries situats a l'entrada de cada un d'ells.

A la totalitat del municipi durant l'any 2020 es varen recollir 737,05 tones de residus, distribuïts en diverses tipologies, de les quals se'n va reciclar un 52,31%. Aquest percentatge és lleugerament inferior que la del conjunt de la Mancomunitat del Pla de Mallorca, que recicla el 56,54% dels seus residus.

Font	Quantitat (tones)
Rebuig	351,50
Fracció Orgànica	167,27
Vidre	65,93
Paper i cartró	72,41
Envasos	79,94
TOTAL	737,05

*Taula 10. Residus recollits per tipologia al municipi de Santa Eugènia durant l'any 2020.
Font: Ajuntament de Santa Eugènia.*

4. OBJECTIUS DE PROTECCIÓ AMBIENTAL

L'avaluació ambiental estratègica ha de tenir en compte els objectius de protecció ambiental fixats en l'àmbit internacional, comunitari, nacional o autonòmic que tinguin relació amb el pla.

L'Assemblea General de les Nacions Unides l'any 2015 va adoptar l'Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible, que inclou 17 objectius de desenvolupament sostenible (ODS) temporalitzats fins l'any 2030. Considerant que l'Agenda 2030 ha de marcar el full de ruta dels pròxims anys per avançar cap a un desenvolupament sostenible, a continuació es recullen els ODS que tenen una relació més directa amb les qüestions ambientals:

- Objectiu 3. Garantir una vida saludable i promoure el benestar per a totes les persones a totes les edats.
- Objectiu 6. Garantir la disponibilitat i la gestió sostenible de l'aigua i el sanejament per a totes les persones.
- Objectiu 7. Garantir l'accés a una energia assequible, segura, sostenible i moderna per a totes les persones.
- Objectiu 9. Desenvolupar infraestructures resilents, promoure la industrialització inclusiva i sostenible i fomentar la innovació.
- Objectiu 11. Aconseguir que les ciutats i els assentaments humans siguin inclusius, segurs, resilents i sostenibles.
- Objectiu 12. Garantir les pautes de consum i producció sostenibles.
- Objectiu 13. Adoptar mesures urgents per combatre el canvi climàtic i els seus efectes.
- Objectiu 14. Conservar i utilitzar de forma sostenible els oceans, mars i recursos marins
- Objectiu 15. Protegir, restaurar i promoure la utilització sostenible dels ecosistemes terrestres, gestionar de manera sostenible els boscos, combatre la desertificació i aturar i revertir la degradació de la terra, i frenar la pèrdua de diversitat biològica.

Per altra banda, existeixen diverses figures normatives, acords, convenis, plans, estratègies, etc. que estableixen obligacions o criteris que s'han de tenir en compte a nivell general al planejament. La següent taula sintetitza aquests instruments en funció de l'àmbit temàtic i l'àmbit territorial (internacional, comunitari, nacional i autonòmic):

Urbanisme i ordenació del territori	Internacional	-
	Comunitari	Carta europea d'ordenació del territori (1983)
	Estatat	Real Decret Legislatiu 7/2015, de 30 d'octubre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de sòl i rehabilitació urbana
	Autonòmic	Llei 14/2000, de 21 d desembre, d'ordenació territorial Llei 6/1999, de 3 d'abril, de les Directrius d'Ordenació

		Territorial de les Illes Balears i de mesures tributàries
		Llei 12/2017, de 29 de desembre, d'urbanisme de les Illes Balears
		Reglament general de la Llei 2/2014, de 25 de març, d'ordenació i ús del sòl, per a l'illa de Mallorca
		Pla territorial insular de Mallorca
Desenvolupament sostenible	Internacional	Declaració de Rio sobre medi ambient i desenvolupament (1992)
		Declaració de Johannesburg sobre el desenvolupament sostenible (2002)
		Objectius de desenvolupament sostenible de les Nacions Unides per al 2030
	Comunitari	VII programa general d'acció de la Unió en matèria de Medi Ambient
	Estatal	Directrius generals de l'estratègia de desenvolupament sostenible 2030
		Estratègia espanyola de sostenibilitat urbana i local
Autonòmic	-	
Biodiversitat i connectivitat ecològica	Internacional	Estratègia global per a la biodiversitat (1992)
		Conveni de Nacions Unides sobre la diversitat biològica
		Estratègia paneuropea per a la diversitat ecològica i paisatgística (1995)
		Conveni RAMSAR (Conveni relatiu a les zones humides d'importància internacional especialment com a hàbitat d'aus aquàtiques)
	Comunitari	Directiva 2009/147/CE del Parlament europeu i del Consell, de 30 de novembre de 2009, relativa a la conservació de les aus silvestres
		Directiva 92/43/CE del Consell, de 21 de maig de 1992, relativa a la conservació dels hàbitats naturals i de la fauna i flora silvestres
		Estratègia de la UE sobre biodiversitat per a 2030
	Estatal	Pla estratègic del patrimoni natural de la biodiversitat
		Pla estratègic espanyol per a la conservació i ús racional de les zones humides
		Estratègia forestal espanyola
Reial Decret 139/2011, de 4 de febrer, que desenvolupa el llistat d'espècies silvestres en règim de protecció especial i el catàleg espanyol d'espècies amenaçades		

	Autonòmic	Llei 1/1991, de 30 de gener, d'espais naturals i de règim urbanístic de les àrees d'especial protecció de les Illes Balears
Aigua i costa	Internacional	Conveni de Barcelona per a la protecció de medi marí i la regió costanera de la Mediterrània
	Comunitari	Directiva 2000/60/CE de Parlament Europeu i de Consell, de 23 d'octubre de 2000, per la qual s'estableix un marc comunitari d'actuació en l'àmbit de la política d'aigües (Directiva Marc de l'Aigua)
		Directiva 2008/56/CE del Parlament europeu i del Consell, de 17 de juny de 2008, per la qual s'estableix un marc d'acció comunitària per a la política de medi marí (Directiva marc sobre l'estratègia marina)
	Estatl	Reial Decret 1695/2012, de 21 de desembre, pel qual s'aprova el Sistema Nacional de Resposta davant la contaminació marina
	Autonòmic	Reial Decret 51/2019, de 8 de febrer, pel qual s'aprova el Pla Hidrològic de la Demarcació Hidrogràfica de les Illes Balears
Atmosfera	Internacional	Directrius de l'OMS sobre la qualitat de l'aire
	Comunitari	Directiva 2008/50 /CE de Parlament europeu i de Consell, de 21 de maig de 2008, relativa a la qualitat de l'aire ambient i a una atmosfera més neta a Europa
	Estatl	Llei 34/2007, de 15 de novembre, de qualitat de l'aire i protecció de l'atmosfera
		Reial Decret 102/2011, de 28 de gener, relatiu a la millora de la qualitat de l'aire
		Reial Decret Legislatiu 1/2016, de 16 de desembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de prevenció i control integrats de la contaminació
	Autonòmic	Reial Decret 1890/2008, de 14 de novembre, pel qual s'aprova el Reglament d'eficiència energètica en instal·lacions d'enllumenat exterior i les seves Instruccions tècniques complementàries EA-01 a EA-07
-	-	
Sòl	Internacional	Conveni de les Nacions Unides per a la lluita contra la desertificació
	Comunitari	Estratègia temàtica per a la protecció del sòl COM(2006)
	Estatl	Programa d'acció nacional contra la desertificació (PAND)
Real Decret 9/2005, de 14 de gener, pel qual s'estableix la relació d'activitats potencialment contaminants del sòl i els criteris i estàndards per a la declaració de sòls contaminants		

	Autonòmic	Llei 8/2019, de 19 de febrer, de residus i sòls contaminats de les Illes Balears
Canvi climàtic	Internacional	Conveni marc de Nacions Unides sobre el canvi climàtic
		COP21: Acords de París sobre el canvi climàtic
		Nova agenda urbana, derivada de la III conferència sobre habitatge i desenvolupament urbà (Quito 2016)
	Comunitari	Nova estratègia de la UE sobre adaptació al canvi climàtic (2021)
		Llibre blanc d'adaptació al canvi climàtic de la UE
	Estatat	Pla nacional d'adaptació al canvi climàtic (PNACC) 2021-2030
Autonòmic	Llei 10/2019, de 22 de febrer, de canvi climàtic i transició energètica	
Paisatge	Internacional	Convenció sobre la protecció del patrimoni mundial, cultural i natural de les Nacions Unides (1972)
	Comunitari	Conveni europeu del paisatge
	Estatat	-
	Autonòmic	Bases per a una estratègia de paisatge de Mallorca
Mobilitat	Internacional	-
	Comunitari	Estratègia transport 2050 del llibre blanc de la UE
	Estatat	Estratègia de mobilitat segura, sostenible i connectada 2030
	Autonòmic	Pla Director Sectorial de mobilitat de les Illes Balears
Riscos	Internacional	-
	Comunitari	Directives Seveso I, II i III
		Directiva 2007/60/CE del Parlament europeu i del Consell, de 23 d'octubre de 2007, relativa a l'avaluació i gestió dels riscos d'inundació
	Estatat	Llei 17/2015, de 9 de juliol, del Sistema Nacional de Protecció Civil
	Autonòmic	Decret 54/2017, de 15 de desembre, pel qual s'aprova el Pla Especial d'Actuació en Situacions d'Alerta i Eventual Sequera de les Illes Balears
Reial Decret 159/2016, de 15 d'abril, pel qual s'aprova el Pla de gestió del risc d'inundació de la Demarcació Hidrogràfica de les Illes Balears		

Taula 11. Normatives i altres figures que fixen objectius de protecció ambiental en l'àmbit internacional, comunitari o nacional. Font: Elaboració pròpia.

5. EFECTES PREVISIBLES

5.1. EFECTES AMBIENTALS

Una vegada sintetitzades les principals propostes que es plantegen en aquest Pla Especial, i un cop realitzada la descripció de l'inventari ambiental dels BIC de Ses Coves, Ses Olleries i Ses Alqueries, es passa a detallar els elements concrets que constitueixen la matriu d'interaccions: accions i factors ambientals.

5.1.1. Accions

En aquest apartat s'exposen les accions admeses pel Pla Especial de Protecció que podrien tenir efectes significatius sobre el medi ambient

A. Increment del sostre edificat per ampliació de les edificacions existents.

Tal i com s'analitza al document de Memòria Informativa (apartat 6. Estudi del potencial edificatori amb l'aplicació de les determinacions del Pla Especial de Protecció) el PEP suposa una moderació important de les expectatives actuals de creixement edificatori però encara permet un cert creixement edificatori en algunes parcel·les infraedificades.

Els resultats obtinguts de la citada anàlisi, a mode de resum, són els següents:

	Edificat actual (m ²)	Potencial Vigent (m ²)	Potencial PEP (m ²)
SES COVES	5.818	16.789	8.077
SES OLLERIES	14.318	46.565	22.552
SES ALQUERIES	22.236	55.884	20.213
TOTAL	42.372	119.238	50.842

A la taula es pot observar que actualment els llogarets, en conjunt, admeten un creixement edificatori de quasi 120.000 m² de sostre que se sumarien als 42.372 m² actuals. El manteniment de l'ordenació vigent, doncs, permetria multiplicar per 4 el sostre edificat actual, ja sigui per ampliació de les actuals edificacions o bé construint nous habitatges. La nova proposta d'ordenació redueix el potencial sostre edificable a 50.842 m², la qual cosa suposa moderar el topall de creixement en un 57,4%.

B. Construcció de nous habitatges en parcel·les vacants i infraedificades dins del Conjunt Històric.

La normativa vigent permet la construcció de 236 habitatges nous en el conjunt dels llogarets, que se sumarien als 179 actuals. La regulació proposada al PEP, a partir de paràmetres edificatoris més restrictius i de la protecció d'elements catalogats, redueix el nombre potencial d'habitatges a 172 els quals, a excepció de 4 parcel·les en sòl rústic, es podrien construir dins dels tres conjunts històrics. La següent taula resumeix el nombre d'habitatges actuals i el potencial nombre d'habitatges amb l'ordenació vigent i amb la nova normativa del PEP:

	Nº habitatges actuals	Nº nous habitatges potencials vigent	Nº nous habitatges potencials PEP
SES COVES	30	24	18
SES OLLERIES	81	106	80
SES ALQUERIES	68	106	74
TOTAL	179	236	172

Cal remarcar que la major part dels habitatges que podrien construir-se en el marc del PEP se situarien en parcel·les ja edificades, que encara admeten creixement, ja que el nombre de parcel·les vacants és de 8 a Ses Coves, 12 a Ses Olleries i 12 a Ses Alqueries.

C. Construcció de nous habitatges en l'Entorn de Protecció.

En sòl rústic hi trobem únicament 4 parcel·les vacants amb les condicions mínimes per a l'edificació de nous habitatges (2 a Ses Coves, 1 a Ses Olleries i 1 a Ses Alqueries). Havent de complir amb els paràmetres edificatoris establerts a l'actual regulació del sòl rústic, aquestes parcel·les admetrien únicament un sòl habitatge de fins a 900 m³ o bé de 300 m² en una sola planta. Per altra banda, cal remarcar que les condicions d'edificació imposades pel PEP, quan a paràmetres edificatoris, tècniques constructives, materials i condicions estètiques, són garantia d'una adequada integració de les possibles noves edificacions.

D. Conservació dels conjunts històrics dels llogarets, tant en els aspectes urbanístics com arquitectònics i ambientals:

- Es garanteix la conservació a nivell de tipologia estructural de les edificacions, així com de les tècniques i materials de construcció tradicionals. Les ordenances constructives s'han redactat per tal de conservar els trets funcionals i constructius que han arribat fins als nostres dies. A tal efecte, s'ha duit a terme un estudi i descripció de les tipologies constructives existents dels conjunts històrics.
- Es garanteix la conservació dels edificis existents, tret que no s'adscriu a una tipologia tradicional.
- Es limita la possibilitat de dividir les parcel·les existents, així com les actuacions permeses a cada parcel·la, amb les finalitats de restringir l'aparició de noves parcel·les edificables i d'impedir increments d'edificabilitat.
- Es mantenen les alineacions existents en el conjunt històric.
- S'incorporen normes de composició, estètica i tipus de materials, per tal de mantenir les característiques que motiven la declaració del BIC.

E. S'estableixen criteris per a la construcció de noves edificacions ja que, a més de respectar la normativa urbanística que els correspongui en funció de la seva qualificació, hauran d'incorporar les mesures de les normes de protecció i intervenció del conjunt, i la resta de normes del Pla Especial que els siguin específicament aplicables.

En compliment de l'article 41.3 de la Llei 12/1998, el volum, la tipologia, la morfologia i el cromatisme de les intervencions en els entorns de protecció d'aquests béns no podran alterar el caràcter arquitectònic i paisatgístic de l'àrea ni pertorbar la visualització del bé.

Així mateix, es prohibeix qualsevol moviment de terres que comporti una alteració greu de la geomorfologia i la topografia del territori i qualsevol abocament d'escombraries, runes o deixalles.

F. Regulació de les condicions de les obres a realitzar, tant de reforma, com de rehabilitació, com d'obra nova o ampliació.

G. S'incorpora a la norma la necessitat de realitzar un control arqueològic per a obres que afectin el subsòl de l'àmbit del BIC. La consolidació com a nucli urbà des de les etapes medievals, així com el seu ús continuat com a tal fins a l'actualitat, permet concebre la pervivència de restes arqueològiques en els conjunts històrics i, per tant, susceptibles de ser estudiades amb metodologia arqueològica. Els procediments a seguir són:

- A les zones delimitades com a conjunt històric: excavació arqueològica prèvia a qualsevol intervenció que afecti al subsòl.
- A les zones delimitades com a entorn de protecció: control arqueològic o seguiment durant l'execució de la intervenció.
- Mesures específiques en relació amb els jaciments arqueològics del BIC.

H. S'incorpora el catàleg d'elements del Pla Especial, i s'estableixen criteris d'intervenció per als elements catalogats inclosos en la zona BIC. Aquest catàleg s'ha redactat d'acord amb l'article 48 de la LUIB, segons el qual *"Els catàlegs han d'identificar els béns objecte de protecció, contenir la informació física i jurídica necessària en relació amb aquests béns i establir el grau de protecció al qual estan subjectes i els tipus d'intervencions o actuacions possibles, d'acord amb les determinacions establertes pel planejament general o, en el seu cas, parcial o especial del qual formin part."*

5.1.2. Factors ambientals

El llistat de factors ambientals escollits per a aquest document ambiental, s'ha extret del document: *"Model per a l'avaluació d'impacte ambiental. Una proposta d'objectivació a les Illes Balears"* elaborat per la Conselleria de Medi Ambient i d'Ordenació del Territori del Govern de les Illes Balears. S'ha escollit l'arbre de factors de la *"Zona 4: Interior de Mallorca i d'Eivissa"*, que inclou la zona del Pla, dins la qual es troba el municipi de Santa Eugènia.

No s'han elegit tots els factors de l'arbre esmentat, sinó, simplement aquells que són més susceptibles de rebre impactes pel Pla Especial.

FACTORS AMBIENTALS DIRECTES	Subsistema físic natural	Medi Inert	Aire	Confort sonor diürn	
				Pols i partícules en suspensió	
			Terra-sòl	Relleu i caràcter topogràfic	
				Capacitat agrològica del sòl	
			Aigua	Recursos culturals	
				Quantitat del recurs	
		Medi biòtic	Vegetació	Cultius	
			Fauna	Espècies i poblacions en general	
		Subsistema perceptual	Medi perceptual	Paisatge intrínsec	Qualitat del paisatge
				Intervisibilitat	Incidència visual
	Components singulars del paisatge			Components singulars artificials	
	Recursos científicoculturals			Llocs o monuments historicoartístics	
				Jaciments arqueològics	
				Estructures i edificacions tradicionals	
	Subsistema població i poblament	Usos del sòl rural	Productiu	Ús agrícola	
		Caract. culturals	Característiques culturals	Acceptabilitat social del projecte	
				Tradicions	
		Infraestructures	Infraestructura viària	Vian rural	
		Estructura urbana	Morfologia	Trama urbana	
	Tipologia i tipisme				
FACTORS AMBIENTALS INDIRECTES	Subsistema socio-econòmic	Població	Dinàmica poblacional	Moviments immigratoris	
			Densitat de població	Densitat de població fixa i flotant	
		Economia	Activitats i relacions econòmiques	Activitats econòmiques afectades	
				Activitats econòmiques induïdes	
	Subsistema nuclis i infraestructures	Infraestructures i serveis	Infraestructura viària	Accessibilitat a la xarxa viària	
			Infraestructura no viària	Infraestructura energètica	
				Infraestructura hidràulica	
			Equipaments i serveis	Habitatge (i allotjament turístic)	
		Equipaments			

5.1.3. Detecció i descripció d'efectes ambientals

Efectes positius:

Atès que el Pla Especial de Protecció té com a objectiu principal la preservació de les característiques urbanes, arquitectòniques, culturals, paisatgístiques i ambientals dels conjunts històrics declarats Bé d'Interès Cultural, els efectes que se'n deriven són principalment de signe positiu:

- **Moderació significativa del potencial de creixement edificatori.** Actualment els llogarets, en conjunt, admeten un creixement edificatori de quasi 120.000 m² de sostre que se sumarien als 42.372 m² actuals. El manteniment de l'ordenació vigent, doncs, permetria multiplicar per 4 el sostre edificat actual, ja sigui per ampliació de les actuals edificacions o bé construint nous habitatges. La nova proposta d'ordenació redueix el potencial sostre edificable a 50.842 m², la qual cosa suposa moderar l'actual topall de creixement en un 57,4%.
- **Reducció de les expectatives actuals de creixement poblacional.** Les actuacions del Pla Especial relatives a les limitacions de reparcel·lació i de substitució d'edificis, així com la protecció d'un gran nombre d'edificacions i la prohibició de remodelacions en el conjunt històric, limiten de manera notòria la possibilitat de crear nous habitatges. La normativa vigent permet la construcció de 236 habitatges nous en el conjunt dels llogarets, que se sumarien als 179 actuals, la qual cosa podria suposar un creixement demogràfic de fins a 590 habitants. La regulació proposada al PEP, a partir de paràmetres edificatoris més restrictius i de la protecció d'elements catalogats, redueix el nombre potencial d'habitatges a 172 i limita el creixement poblacional a 430 habitants.
- Conseqüència de l'efecte anterior, **reducció de les expectatives de consum d'aigua, de producció de residus i de consum d'energia al nucli.** Aquest efecte és positiu i sinèrgic, ja que repercuteix positivament sobre les infraestructures i sobre la quantitat i la qualitat de l'aigua i de qualitat de l'aire.
- **Efecte positiu en el paisatge singular dels conjunts històrics.** Totes les actuacions tindran un efecte positiu en el paisatge singular dels llogarets de Santa Eugènia. Com s'ha exposat anteriorment, el nucli presenta característiques coherents i rellevants, tant a nivell d'entramat urbà com edificatori, tot això amb una gran adaptació al lloc i amb un paisatge que defineix completament els conjunts històrics declarats BIC.
- **Conservació de les característiques físiques, biòtiques i paisatgístiques de l'entorn de protecció.** Es preveuen actuacions per tal de mantenir el relleu, la capacitat agrològica i els cultius de les parcel·les que queden dins l'entorn de protecció (i de les seves ampliacions). També es contemplen propostes per a la integració de les edificacions i construccions situades dins aquesta zona, que incidiran positivament en la qualitat paisatgística i la seva intervisibilitat.
- **Protecció del patrimoni arqueològic.** Totes les obres que es desenvolupin dins el conjunt històric i el seu entorn s'hauran de sotmetre a control arqueològic. Seguint la taula de factors, aquest control incidirà positivament en els factors de terra-sòl i patrimoni.
- **Conservació i millora de l'estat dels recursos científicoculturals.** Les accions per al manteniment de les característiques tipològiques dels conjunts històrics

incideixen positivament i directa sobre la conservació i millora dels recursos científicoculturals (llocs historicoartístics i estructures i edificacions tradicionals). Amb la catalogació i protecció d'aquells elements arquitectònics i etnològics més rellevants i la introducció d'altres mesures com la limitació per a substituir edificis i per a fer reparacions, es garanteix la conservació del conjunt històric i del seu entorn.

- **Conservació i millora de l'estat de la morfologia urbana.** Les accions per al manteniment de les característiques tipològiques del conjunt històric i de recuperació d'aquelles que s'hagin vist alterades incideixen positivament i directament sobre la conservació i millora de la morfologia urbana (trama urbana i tipologia i tipisme). Es mantenen les alineacions existents, no es podran preveure remodelacions urbanes i s'impedeix la col·locació d'aquells elements i instal·lacions que impliquin una ruptura de l'estructura o composició de façana, als efectes de garantir la conservació de la morfologia urbana.
- **Atracció del turisme d'interior.** La conservació de les característiques morfològiques i tipològiques dels llogarets, els converteixen en un atractiu turístic per a visitants alternatius al turisme de masses. Aquest efecte és positiu en tant que pot incentivar activitats econòmiques induïdes, d'agroturisme i restauració, principalment. Un bon exemple serien els agroturismes de Son Jordà a Ses Coves, o Sa Torre, a Ses Alqueries, que podrien veure's beneficiats per un increment de l'interès turístic dels llogarets.

Efectes negatius:

Cal destacar que avui dia els tres llogarets de Santa Eugènia estan en situació de suspensió de llicències, fins que no es doni compliment a la Llei de Patrimoni Històric de les Illes Balears, segons la qual els conjunts històrics declarats BIC han de disposar d'un Pla Especial de Protecció. Partint de que la situació actual no és la desitjable i que, com a tal, es tracta d'una situació provisional a l'espera de l'aprovació del PEP, un cop aquest s'hagi aprovat, es podran donar de nou les llicències d'obra que no s'han pogut donar des de la declaració dels BIC.

En aquest sentit, si bé el PEP contribuirà significativament a la moderació del desenvolupament edificatori que preveien les NS vigents, aquest instrument no impedirà un cert creixement en forma d'ampliació d'edificis existents o bé en forma d'edificis de nova construcció. Els possibles efectes sobre el medi ambient, per tant, estaran relacionats amb aquest possible creixement edificatori, amb el creixement demogràfic associat a la construcció de nous habitatges, a les noves demandes de recursos (aigua i energia), i a l'increment en la generació de residus i aigües residuals:

- **Possible increment del sostre edificat, del nombre de nous habitatges i de la capacitat de població.** Tot i que es modera el topall de creixement fins el 57,4% del potencial actual, la nova proposta d'ordenació encara permet augmentar el sostre edificable en 50.842 m² en el conjunt dels tres llogarets (un 120% de l'edificat actual). Pel que fa al nombre d'habitatges, la regulació proposada al PEP, tot i imposar paràmetres edificatoris més restrictius, encara permet un increment de fins a 172 habitatges nous amb una capacitat de població de 430 habitants. Tenint en compte que, actualment, els llogarets compten amb un total de 179 habitatges, aquest increment suposaria, pràcticament, doblar la capacitat de població actual

(vegeu apartat 6 *Estudi del potencial edificatori amb l'aplicació de les determinacions del pla especial de protecció de la Memòria Justificativa del PEP*).

- **Possible increment del consum d'aigua, i major pressió sobre les infraestructures d'abastiment i sanejament.** El consum d'aigua al conjunt del municipi l'any 2020 va ser de 98.559 m³. Tenint en compte que la població d'aquell mateix any era de 1.641 habitants empadronats, als quals cal afegir una població flotant estimada de 108 habitants, el consum anual per habitant s'estima en 56.339 litres.

Atès que la capacitat de població dels llogarets respecte a la situació actual podria incrementar-se en 430 habitants, a efectes de demanda de recursos hídrics i de necessitats de sanejament, això suposaria un increment de 24.225,7 m³ anuals; és a dir, quasi un increment del 25% a nivell municipal.

Val a dir, però, que:

- (i) Les tendències de població i les dinàmiques econòmiques actuals, especialment en el món de la construcció, no fan previsible un escenari de creixement massa significatiu. El PEP, justament, moderarà el possible creixement edificatori que s'hagués pogut produir.
- (ii) El PEP incorpora mesures les mesures d'estalvi d'aigua previstes al PHIB 2019, de manera que el consum d'aigua de les noves edificacions serà notablement inferior al dels habitatges actuals.

- **Possible increment del consum d'energia, i major pressió sobre les infraestructures.** Assumint que el nombre d'habitatges podria incrementar-se en un 96%, el consum energètic associat als usos residencials podria experimentar un augment proporcional. No obstant això, cal dir que el PEP incorpora les determinacions de l'article 32 de la Llei 10/2019, de 22 de febrer, de canvi climàtic i transició energètica, segons el qual "*Les noves edificacions que es construeixin han de ser edificis de consum energètic quasi nul*". En qualsevol cas, l'actual xarxa elèctrica resulta suficient i admetria l'augment de demanda estimat en l'escenari més desfavorable.

- **Possible increment del volum de residus i major pressió sobre el sistema de recollida.** De la mateixa manera que en el consum elèctric, es podria assumir que un increment del 96% del nombre d'habitatges podria doblar l'actual generació de residus. En aquest cas, probablement caldria afegir alguns contenidors en els actuals punts de recollida de cada llogaret, sense que això suposés un canvi molt destacable en el sistema de recollida actual.

- **Possible increment de la mobilitat generada.** En cas que s'esgotessin les possibilitats edificatòries, els nous habitatges suposarien un increment de 126 desplaçaments diaris a Ses Coves, 560 nous desplaçaments diaris a Ses i 518 nous desplaçaments diaris a Ses Alqueries. Tot i així, cal dir que, en vista a les dinàmiques demogràfiques i de construcció de les últimes dècades, aquest increment en la mobilitat generada no es considera previsible.

L'accés a Ses Olleries, on es podria produir el major increment de desplaçaments, es du a terme per la Ma-3011, que l'any 2020 va registrar una intensitat mitjana diària de 6.761 desplaçaments. A Ses Alqueries, l'accés es produeix des de la Ma-3020, que va registrar una intensitat mitjana diària de 6.219 desplaçaments. En cas de produir-se un important creixement edificatori dins dels paràmetres establerts pel PEP, l'increment associat de mobilitat assumible i no suposaria problemes

significatius (vegeu l'apartat 7 *Estudi de mobilitat generada* de la Memòria Justificativa del PEP).

- **Possible increment de la contaminació acústica.** En base al que s'ha comentat en el punt anterior, la construcció de nous habitatges podria augmentar la mobilitat fins a intensitats mitjanes diàries de 910 desplaçaments a Ses Olleries, 818 desplaçaments diaris a Ses Alqueries i 246 desplaçaments diaris a Ses Coves. Es tracta d'un transit força moderat que no suposaria un increment significatiu dels actuals nivells de renou en decibels. S'estima que els màxims nivells d'immissió sonora es donarien als camins de Ses Olleries i Ses Alqueries, que puntualment podrien superar lleugerament els 50 dB en algun moment de la franja diürna. Es tracta, per tant, de nivells d'immissió que complirien els objectius de qualitat acústica per als nous habitatges (vegeu apartat 8 *Estudi acústic* de la Memòria Justificativa del PEP).

Per altra banda, durant la fase de construcció de nous habitatges es poden produir els renous propis d'aquest tipus d'obres. Es tracta d'impactes molt puntuals i de baixa intensitat que són fàcilment assumibles sempre i quan es compleixin les mesures necessàries.

- **Possibles efectes sobre la qualitat paisatgística.** El PEP encara permet un cert creixement edificatori, ja sigui en forma d'ampliació de les edificacions existents o bé en forma de nous edificis residencials. No obstant, l'increment del sostre edificat es produiria principalment en sòl urbà i només afectaria molt puntualment el sòl rústic (vegeu apartat 6 *Estudi del potencial edificatori amb l'aplicació de les determinacions del pla especial de protecció* de la Memòria Justificativa del PEP). Per altra banda, els nous paràmetres edificatoris proposats en el PEP garanteixen la preservació de l'estructura urbana actual i del gra de les construccions en el conjunt històric evitant, en tot cas, l'aparició d'edificis de gran volum que trenquessin l'harmonia del conjunt. Tanmateix, per tal de prevenir o minimitzar els possibles efectes negatius del nou creixement edificatori, el present document i la normativa del PEP incorporen una sèrie de mesures i condicions d'intervenció (us de materials i colors, tècniques constructives, composició de façanes, fusteries, il·luminació, etc.) que garanteixen una adequada integració de totes les noves construccions (vegeu *Annex I Estudi d'Incidència Paisatgística* del present document).

- **Possibles efectes sobre la fauna i la flora.** En relació als hàbitats naturals, la Figura 11 del present document d'avaluació ambiental mostra com únicament l'àmbit de Ses Coves compta amb una petita franja de Boscos termomediterranis d'Olea i Ceratonia, situada al límit occidental del llogaret, sobre el vessant nord del Puig de Son Seguí, on no s'hi preveu cap actuació en el marc del PEP. Els dos altres llogarets no compten amb cap hàbitat d'interès comunitari ni amb espècies de flora protegides o amenaçades. En aquest sentit, no es preveu que el pla pugui tenir efectes significatius sobre la vegetació o la flora.

En relació a la fauna, en l'apartat 3.7. del present Estudi Ambiental Estratègic, es fa un inventari de les espècies catalogades i no catalogades que podrien estar presents als voltants dels tres llogarets i que, en tot cas, es podrien albirar fora dels nuclis urbans, en els entorns de protecció. Els més sensibles serien el calàpet (*Bufo viridis balearica*), la serp de garriga (*Macropododon cucullatus*) o aus com el xorrec (*Sylvia balearica*), el corb (*Corvus corax*), el trencapinyons (*Loxia curvirostra*), la milana (*Milvus milvus*), l'esparver (*Hieraetus pennatus*), el falconet (*Falco subbuteo*) i el falcó (*Falco peregrinus*). Cal remarcar, però, que la freqüentació d'aquestes

espècies és molt baixa i es limita únicament en els entorns de protecció on les accions que es poden dur a terme en el marc del PEP són escasses, molt puntuals i, en cap cas, poden suposar un impacte significatiu per a cap d'aquestes espècies.

- **Possibles efectes sobre hàbitats i espècies fora de la XN2000.** A l'apartat 3.7 del present document s'identifiquen els hàbitats i les espècies comuns de flora (vegeu Taula 3) que no es troben catalogades ni protegides amb cap figura de protecció. Com en el cas de les espècies protegides, la presència de vegetació natural es limita únicament en els entorns de protecció on les accions que es poden dur a terme en el marc del PEP són escasses, molt puntuals i, en cap cas, poden suposar un impacte significatiu.
- **Reducció de les expectatives econòmiques relacionades de manera directa o indirecta amb la construcció de nous habitatges o amb obres d'ampliació o reforma.** La incorporació de paràmetres edificatoris més restrictius i de normes d'intervenció i protecció d'elements catalogats i del conjunt històric suposa una limitació de les activitats de la construcció que, des d'un punt de vista dels interessos econòmics particulars, pot tenir efectes negatius. No obstant, es preveu que el PEP, preservant i posant en valor la singularitat dels llogarets de Santa Eugènia, des d'un punt de vista de l'interès general, tindrà efectes econòmics positius.

5.2. EFECTES SOBRE ELS PLANS SECTORIALS I TERRITORIALS

El Pla Especial proposat compleix totes les determinacions del planejament territorial i sectorial vigent.

Pla Territorial de Mallorca

El PTM, en la seva disposició addicional primera, proposa que els llogarets de Ses Coves, Ses Olleries i Ses Alqueries siguin declarats BIC, amb la categoria de conjunt històric:

Disposició addicional primera - Patrimoni històric (ED)

1. *A l'empara del que disposa l'article 15.1.d de la Llei 6/1999, de 3 d'abril, de les directrius d'ordenació territorial de les Illes Balears i de mesures tributàries, es proposa la incoació de l'expedient per a la declaració de bé d'interès cultural, amb la categoria de conjunt històric, d'acord amb la legislació específica de patrimoni històric de les Illes Balears, dels nuclis històrics següents: Sóller, Campos, Santanyi, Sineu, Pollença, Lluçmajor i Porreres.*
2. *Es proposa l'ampliació dels conjunts històrics existents corresponents a Manacor, Valldemossa, Binissalem, Petra i Felanitx.*
3. *També es proposa la mateixa declaració per als següents conjunts de petites dimensions: Ses Coves, Jornets, ses Olleries, ses Coves, ses Alqueries, Biniali, Biniaraix, Ullaró i Galilea.*
4. *El planejament general municipal, en els municipis afectats, haurà de preservar i adoptar mesures amb la finalitat del manteniment de les trames urbanes originàries derivades de les Ordinacions de 1300 del Rei Jaume II.*

La declaració es féu el 2 d'abril de 2009 per acord del Ple del Consell de Mallorca i, seguint la normativa sectorial en matèria de Patrimoni Històric (article 36 de la Llei 12/1998), es preveu el present Pla Especial.

El Pla Especial, per tant, dona resposta al que s'estableix a les disposicions del PTM.

Pla Director Sectorial de Pedreres de Mallorca

El Pla Especial no afecta aquest PDS. No existeix cap pedrera activa ni inactiva dins l'àmbit del Pla Especial.

Pla Director Sectorial de Camps de Golf de Mallorca

El Pla Especial no afecta aquest PDS. No es contempla cap camp de golf en l'àmbit del PE i, de fet, aquest ús està prohibit en el sòl rústic del terme municipal de Santa Eugènia.

Pla Director Sectorial de Carreteres de Mallorca

No existeix cap infraestructura prevista al PDS en l'àmbit que ens ocupa.

Pla Director Sectorial per a la gestió dels residus urbans de l'illa de Mallorca

El Pla Especial s'adequa al previst en aquest PDS.

Pla Director Sectorial per a la gestió dels residus de construcció-demolició, voluminosos i pneumàtics fora d'ús de l'illa de Mallorca

El Pla Especial no afecta aquest PDS.

Pla Director Sectorial Energètic de les Illes Balears

El Pla Especial s'adequarà a les determinacions d'aquest pla sectorial, especialment en allò que es refereix al soterrament de les línies de baixa tensió i les mesures bioclimàtiques de l'edificació. De tota manera, s'ha d'assenyalar que aquests aspectes van més enllà dels objectius plantejats pel PE, i haurien d'incorporar-se amb detall en els instruments de planejament municipal.

Pla Director Sectorial de Telecomunicacions de les Illes Balears

El Pla Especial s'adequarà a les determinacions d'aquest pla sectorial, sense perjudici d'allò que disposa la legislació vigent en matèria de telecomunicacions, incloent:

- o La Llei 9/2014, de 9 de maig, General de Telecomunicacions.
- o El RD – Llei 1/1998, de 27 de febrer, sobre infraestructures comuns en edificis per a l'accés als serveis de telecomunicacions, i el seu Reglament, aprovat mitjançant el RD 346/2011, d'11 de març i la Ordre ITC/1644/2011, de 10 de juny.
- o El RD 1066/2011, de 28 de setembre, pel qual es va aprovar el reglament que estableix les condicions del domini públic radioelèctric, restriccions a les emissions radioelèctriques i mesures de protecció sanitària en front a emissions radioelèctriques, el qual va ser modificat pel RD 123/2017, de 24 de febrer, pel qual s'aprovà el Reglament sobre l'ús del domini públic radioelèctric, i la Ordre CTE/23/2002, d'11 de gener, per la qual s'estableixen condicions per a la preservació de determinats estudis i certificacions per a operadors de serveis de telecomunicacions.
- o El RD 330/2016, de 9 de setembre, relatiu a mesures per a reduir el cost del desplegament de les xarxes de comunicacions elèctriques d'alta velocitat.

Pla Director Sectorial de Transports de les Illes Balears

El Pla Especial no afecta aquest PDS.

6. MESURES PREVENTIVES, CORRECTORES I COMPENSATÒRIES

En aquest apartat s'indiquen les mesures que cal aplicar per a prevenir, reduir, eliminar o compensar els efectes ambientals negatius que podrien derivar-se del Pla Especial de Protecció dels BIC de Santa Eugènia.

Com s'ha pogut comprovar, els efectes que es desprenen del Pla Especial són principalment de signe positiu. De fet, les actuacions proposades constitueixen per elles mateixes mesures per a conservar i millorar les característiques tipològiques del bé i del seu entorn. Per aquests motius, tan sols es contemplen les següents mesures preventives:

1. Mesures referents a l'estalvi d'aigua i al tractament de les aigües residuals:

- En la mesura del possible, es revisarà i s'adequarà la xarxa de distribució d'aigua potable per tal de reduir les pèrdues del sistema.
- En les reformes integrals i nous habitatges es compliran les mesures d'estalvi d'aigua que preveu el Pla Hidrològic de les Illes Balears (2019): Entre d'altres, la instal·lació de circuits per la reutilització d'aigües grises, cisternes amb dispositius per economitza l'aigua, instal·lació de fontaneria de baix consum, etc.
- En els enjardinaments s'utilitzaran, en la mesura del possible, espècies autòctones amb baixos requeriments hídrics.

2. Mesures relacionades amb l'estalvi energètic:

- En els habitatges es promourà l'estalvi d'energia o d'utilització d'energies alternatives, tals com la instal·lació de captadors solars per a producció d'aigua calenta sanitària.
- En les reformes integrals i noves construccions es minimitzaran les pèrdues de calor i es propiciaran mecanismes que redueixin l'entrada directa de sol. Es tracta de potenciar els mecanismes passius per la regulació de la temperatura de l'interior dels edificis.
- El disseny del sistema d'enllumenat es basarà en els criteris d'eficiència energètica, tals com l'ús de bombetes de baix consum, no utilitzar reflectors de dispersió de la llum, localització de lluminàries en els punts necessaris, etc.
- En tot cas, es donarà compliment a totes les mesures de sostenibilitat i estalvi energètic previstes en la Llei 10/2019, de 22 de febrer, de Canvi Climàtic i Transició Energètica.

3. Mesures relacionades amb el tractament de residus:

- En les reformes integrals i nous habitatges es preveuran espais condicionats per poder fer recollida selectiva, amb espai suficient per ubicar contenidors domèstics pels diferents tipus de residus.
- Es milloraran els actuals punts de recollida de residus en els tres llogarets i, en cas que sigui necessari, s'augmentarà el nombre de contenidors.

4. Mesures destinades a la promoció d'una mobilitat més sostenible

- Atès que no es poden modificar les actuals alineacions viàries, la conciliació del trànsit rodat amb el pas de bicicletes i vianants es durà a terme mitjançant la

limitació de la velocitat a 30 km/h en els camins de Ses Coves, Ses Olleries i Ses Alqueries.

- En cas de donar-se un creixement demogràfic que així ho requereixi, s'estudiarà la possibilitat d'augmentar l'oferta de transport públic.

5. Mesures destinades a minvar efectes del renou i les emissions de partícules i pols:

- En totes les obres que es facin a l'empara del PEP, s'haurà de triar la maquinària i equips adequats per a cada feina, que disposin de sistemes silenciadors i amb nivells baixos de renou i d'emissió de gasos.
- Es proposa la limitació de la velocitat a 30 km/hora en l'interior dels tres llogarets de Santa Eugènia.

6. Mesures destinades a la minva dels efectes sobre el paisatge urbà i el seu entorn:

- Tan sols es permetran tipologies edificatòries, tècniques i materials de construcció tradicionals, d'acord amb el que estableix el pla. En cas que es tracti d'edificis ja existents contraris a l'estètica tradicional, es prendran mesures, a estudiar en cada cas, per a la seva integració.
- S'evitarà la col·locació d'aquells elements i instal·lacions que impliquin una ruptura de l'estructura o la composició de la façana, o que impliquin perjudici per a la contemplació i el gaudi ambiental de l'entorn, així com la col·locació d'anuncis i rètols publicitaris que atemptin contra els valors estètics.
- El mobiliari urbà s'adequarà a l'estètica tradicional del nucli.
- En la mesura que sigui possible, se soterraran els cables de telecomunicacions i elèctrics de baixa tensió existents. Es tindrà especial cura en execucions d'obra en façanes existents, reparació o construcció de voravies de front de parcel·la o obres noves d'edificació.
- A les anteriors mesures, cal afegir-hi totes aquelles proposades en l'Annex I (Estudi d'Incidència Paisatgística).

7. Mesures destinades a la protecció de la flora i la fauna:

- En la mesura que sigui possible, l'obra nova respectarà la vegetació arbòria existent i aquells elements que puguin afavorir la nidificació d'aus.
- En els enjardinaments s'utilitzaran preferentment espècies autòctones.

7. PROGRAMA DE VIGILÀNICA AMBIENTAL

Per a les diferents mesures proposades, al següent quadre s'inclouen diferents camps d'informació: fase on s'ubica la mesura, indicador de realització, es a dir, en què consisteix i quin és el seu objectiu, la freqüència amb la que s'ha de comprovar el seu compliment, el valor límit pel què es considera que no s'estan complint les mesures correctores i l'acció a prendre per compensar el seu incompliment.

El seguiment de les mesures anteriors s'establirà per les vies habituals en cada cas. El control dels projectes d'obra i l'execució de les edificacions correspon a l'Ajuntament que haurà de vetllar per la correcta adequació a la normativa.

	REALITZACIÓ	COMPLIMENT	VALORS LÍMITS	ACCIONS
FASE 1	Edificacions i infraestructures adaptades a les característiques tradicionals	Revisar si als projectes d'obra es contempla la integració en l'entorn segons la normativa i aquest document	Al projecte bàsic i al projecte definitiu	En el cas d'incompliment s'hauran de prendre les sancions pertinents
	Supervisió de la projecció dels edificis perquè siguin ambientalment eficients	Revisar si als dissenys de les instal·lacions s'inclouen solucions arquitectòniques, per potenciar la captació solar, minimitzar les pèrdues de calor, mecanismes de ventilació i refrigeració natural, solucions bioclimàtiques, etc. segons el què es preveu a la modificació	Al projecte bàsic i al projecte definitiu	Segons el previst al PHIB i la Llei 10/2019, de Canvi Climàtic i Transició Energètica.
FASES 2 / 3	Protecció del confort ambiental diürn i nocturn	Vigilar els nivells de generació de renous, gasos i pols per part de la maquinària i equips d'obra	Mesures periòdiques a la fase d'execució. En la fase de funcionament, el nivell màxim de renou admissible serà de 60 dB durant el dia i 50 dB durant la nit.	S'aplicaran les sancions previstes en l'ordenança municipal de renous.
	Gestió de residus	Vigilar que s'apliquin solucions constructives que permetin la reutilització, el reciclatge i la correcta gestió dels residus de construcció	Segons legislació existent en la matèria	Segons la legislació sectorial en matèria de residus perillosos i no perillosos
	Protecció de la fauna i la flora	Vigilar que es respecten les mesures previstes en el present EAE.	En la mesura del possible es respectarà la vegetació arbòria existent i s'evitarà l'ús de vegetació al·lòctona	En cas d'incompliment flagrant s'estudiaran les sancions oportunes.

1. Projecte d'obra de les edificacions, instal·lacions i infraestructures
2. Execució de les edificacions, instal·lacions i infraestructures
3. Funcionament de les noves edificacions, instal·lacions o infraestructures.

8. CONCLUSIONS

Els llogarets de Ses Coves, Ses Olleries i Ses Alqueries van ser declarats Béns d'Interès Cultural per la seva singularitat, que és producte del seu origen històric i la seva bona preservació al llarg del temps, així com de les seves característiques físiques, morfològiques, estètiques, tipològiques i constructives. Els tres conjunts històrics comprenen la trama urbana majoritàriament consolidada que, juntament amb els terrenys agrícoles adjacents, configuren un conjunt en consonància: el nucli i el camp. Aquesta relació entre els conjunts històrics i el seu entorn, juntament amb la presència d'un notable nombre d'elements patrimonials de gran interès arquitectònic, etnològic, cultural o arqueològic, fan dels llogarets àmbits de gran interès paisatgístic i ambiental que cal preservar ja que podrien veure's fàcilment desvirtuats per actuacions inadequades.

El Pla Especial de Protecció dels BIC de Santa Eugènia té com a principal objectiu la protecció d'aquests tres conjunts històrics i del seu entorn de protecció, a partir de la catalogació i protecció d'elements patrimonials, la moderació del creixement edificatori i el control de les intervencions, de manera que es mantinguin i es millorin les característiques de l'estructura urbana i arquitectònica que els atorguen la seva singularitat, així com la seva relació amb el territori i el paisatge on s'inscriuen.

A tal efecte, el PEP estableix paràmetres edificatoris més restrictius en el sòl urbà, noves normes d'intervenció i de protecció per als edificis existents en el conjunt històric i en l'entorn de protecció. Quan als elements patrimonials, el PEP incorpora un nou catàleg que regula els nivells de protecció, les intervencions permeses i les preferents, i identifica cada un dels detalls constructius que mereixen un espacial tractament. També s'incorpora a la norma la necessitat de realitzar un control arqueològic per a obres que afectin el subsòl de l'àmbit del BIC.

No obstant això, el PEP encara permet un cert creixement edificatori, ja sigui en forma d'ampliació de les edificacions existents o bé en forma de nous edificis residencials. Aquest potencial creixement edificatori podria dur associat un increment en el consum d'aigua i energia, amb la corresponent pressió sobre les actuals infraestructures d'abastiment i sanejament. També podria produir-se un cert increment en la generació de deixalles i d'aigües residuals, que podria suposar un augment de les necessitats de recollida i depuració.

Val a dir, però, que l'increment del sostre edificat i del nombre d'habitatges, en cas de produir-se, es donaria principalment en sòl urbà i molt puntualment en sòl rústic. Els nous paràmetres edificatoris proposats en el PEP garanteixen la preservació de l'estructura urbana actual i del gra de les construccions existents en el conjunt històric evitant, en tot cas, l'aparició d'edificis de gran volum que poguessin trencar l'actual harmonia del conjunt. Des d'un punt de vista, doncs, de la qualitat de les visuals i del paisatge, no es preveu que els efectes negatius poguessin ser significatius.

Tanmateix, per tal de prevenir o minimitzar els possibles efectes negatius del nou creixement edificatori, el present document i la normativa del PEP incorporen una sèrie de mesures i condicions d'intervenció (us de materials i colors, tècniques constructives, composició de façanes, fusteries, il·luminació, etc.) que garanteixen una adequada integració de totes les noves construccions. Quan al possible increment en la demanda de recursos (aigua i energia) o en la pressió sobre les infraestructures (d'abastiment i sanejament), s'incorporen també nombroses mesures preventives,

incloent les mesures d'estalvi d'aigua i energia previstes, respectivament, en el PHIB (2019) i la Llei 10/2019, de Canvi Climàtic i Transició Energètica.

En conclusió, el PEP és un instrument fonamental per a la protecció de les característiques singulars dels tres llogarets de Santa Eugènia que varen motivar la seva declaració com a béns d'interès cultural. Des d'un punt de vista ambiental, l'establiment de nous paràmetres que moderen i controlen el creixement edificatori, tan quantitativament com qualitativa, així com la protecció d'elements singulars a partir del nou catàleg, es consideren passos endavant de cara a preservar aquests nuclis tant singulars i que són un testimoni de la història i de l'estil de vida tradicional de Mallorca.

En representació de l'equip redactor
dels documents ambientals del PEP:

43199384W

AINA

SOLER (R:

B07643778)

43199384W AINA SOLER (R:
B07643778)
2022.01.05 09:22:27 +01'00'

Aina Soler Crespí, *arquitecta*

Palma, 23 de desembre de 2021

ANNEX I. ESTUDI D'INCIDÈNCIA PAISATGÍSTICA

1. INTRODUCCIÓ

El Pla Especial de Protecció dels BIC de Santa Eugènia està subjecta a avaluació ambiental estratègica ordinària, ja que així ho determina l'Informe Ambiental Estratègic emès per la CMAIB en data 26 d'Octubre de 2020. Aquest informe actua com a document d'abast per a l'elaboració de l'estudi ambiental estratègic i requereix la redacció de l'annex d'incidència paisatgística, amb l'objectiu d'analitzar els efectes sobre el paisatge, valorar la capacitat de càrrega dels tres llogarets i establir les mesures destinades a millorar la integració paisatgística.

El present estudi d'impacte paisatgístic s'ha desenvolupat prenent com a base els criteris establerts en les guies existents d'avaluació d'aquest tipus d'impactes, i s'estructura en els següents punts:

- **Caracterització i diagnosi del paisatge.** S'inclou un inventari dels recursos paisatgístics que podrien veure's afectats durant la fase d'execució del PEP i una vegada aquest es trobi en funcionament. S'analitza la capacitat de càrrega dels llogarets, en termes de qualitat i fragilitat paisatgístiques dels tres conjunts històrics i dels seus entorns de protecció.
- **Actuacions del projecte.** Relació de les actuacions que poden generar impactes.
- **Avaluació d'efectes potencials sobre el paisatge.** S'identificaran, descriuran i valoraran els impactes produïts sobre els elements més significatius del paisatge, així com la intervisibilitat dels possibles elements impactants.
- **Mesures preventives i correctores.** S'incorporaran les mesures necessàries per a garantir una bona integració paisatgística de les actuacions que es duiguin a terme en el marc del PEP, tot minimitzant-ne els possibles impactes visuals.

2. CARACTERITZACIÓ I DIAGNOSI DEL PAISATGE

2.1. Àmbit territorial del Pla Especial de Protecció

La delimitació dels conjunts històrics de Ses Coves, Ses Olleries i Ses Alqueries, així com dels seus corresponents entorns de protecció, es va establir en l'acord de declaració dels BIC de 5 de març de 2009 (BOE Núm. 115), a partir de l'informe tècnic de 10 d'abril de 2007, que s'adjunta com a annex en l'esmentat acord.

La delimitació precisa dels tres conjunts històrics, i que figura en l'annex gràfic de les respectives declaracions de BIC, es va dur a terme en base a criteris propis d'un estudi de paisatge, tenint en compte aspectes físics, morfològics, estètics, tipològics, constructius, històrics, etc.. Els tres conjunts històrics comprenen la trama urbana majoritàriament consolidada que, juntament amb els terrenys agrícoles adjacents, configuren un conjunt en consonància: el nucli i el camp. La seva delimitació, per tant, inclou cada un dels conjunts edificatoris originals i històrics dels tres llogarets que es disposen al llarg dels camins de Ses Coves, Ses Olleries i Ses Alqueries, així com els

seus entorns més immediats. La seva superfície és de 16.107 m², 72.841 m² i 42.597 m², respectivament.

Envoltant els conjunts històrics, els **entorns de protecció** delimitats en la declaració dels BIC es varen definir en base als següents criteris aplicats de forma combinada:

1. Vinculació amb el propi bé i protecció física del mateix.

El primer al que ha de respondre l'entorn de protecció d'un bé és a les característiques del propi bé, per això, cada entorn serà diferent i fet a mida, ja que dependrà, en primer lloc, de les específiques característiques del bé en qüestió. En general, tota la zona immediata del conjunt es pot definir com a directament relacionada amb el mateix. L'entorn de protecció inclou les terres de conreu més properes, i permet el manteniment de l'aïllament que caracteritza el nucli, posant de manifest que la implantació d'aquest nucli respon a l'estreta vinculació de l'home amb el medi rural.

2. Estructura orgànica del territori i relació del conjunt amb aquest territori.

S'ha de valorar si el propi bé està emmarcat en el que es podria considerar una «unitat paisatgística». D'aquest criteri en derivaria la consideració de la integració del bé en el paisatge. La singular característica dels conjunts històrics de Santa Eugènia és que no limiten amb zones urbanes, sinó que, pel seu escàs desenvolupament, gran part dels seus perímetres limiten directament amb el sòl rústic. D'altra banda, les unitats paisatgístiques en que se situen els tres conjunts, presenten una extensió excessivament gran, que podria portar fins i tot a desvirtuar les finalitats de protecció perseguides amb la declaració.

3. El criteri anterior es va corregir mitjançant una l'anàlisi de visuals:

- a) Visuals des dels nuclis cap a l'exterior. Des dels tres nuclis, tal com ja s'ha dit abans, mai es perd de vista la relació amb l'entorn natural que l'envolta. D'una banda, els nuclis ofereixen clares visuals cap a la muntanya que tenen als voltants (especialment a Ses Coves i Ses Olleries) i, d'altra banda, tenen les visuals cap a les terres de cultiu i cap a la Serra de Tramuntana.
- b) Visuals des de l'exterior dels nuclis: Al nucli de Ses Coves, per la seva part nord, la carretera MA 3040 ofereix visuals sobre el conjunt històric, tot i que escasses a causa de la seva forta imbricació amb l'entorn. Continuant per la carretera estructuradora, que travessa el nucli i va cap a ses Olleries, des d'aquesta carretera es tenen visuals cap al nucli fins a l'entrada del Comellar des Rafal. En el cas de Ses Olleries, la seva situació sobre la vessant sud-est fan que les millors vistes sobre el conjunt històric siguin des de punts elevats de Penya Rotja o els Costers d'en Tòfol. Tot i així, la carretera de Palma a Sineu també ofereix algun punt de vista interessant sobre el nucli, malgrat que la seva integració amb l'entorn fa que sigui difícil d'apreciar.

4. Evolució històrica de l'entorn de protecció.

Cal conèixer no tan sols l'evolució històrica del propi bé sinó també del que l'envolta. Veure si aquest manté característiques que resultaren definitòries en els moments que principalment van marcar el bé. En el cas dels llogarets de Santa Eugènia, i més enllà del paisatge en general, es tractaria de preservar l'aïllament dels nuclis, un dels seus trets més característics, així com la seva vinculació amb el

món agrari que els va donar origen. Cal comentar que, en aquest entorn, més enllà dels canvis en la vegetació o en els tipus de cultius que hi pugui haver hagut, els principals canvis han de ser els esdevinguts per la construcció d'alguns habitatges unifamiliars aïllats en algunes de les parcel·les pròximes.

5. Estat de conservació.

Cal determinar d'aquests entorns, mantinguin o no característiques originals o primigènies, quin grau de conservació presenten, i si, a més, el grau de conservació d'aquests pot afectar d'alguna manera als propi béns. En aquest cas, i més enllà del que s'ha exposat en el punt anterior, els entorns de protecció són una part que contribueix de forma crucial a valoritzar els propis béns, i presenten un estat de conservació en general acceptable.

6. Criteri de proximitat.

L'aplicació dels criteris esmentats fins ara va ser corregida per factors de proximitat ja que, en cas contrari, s'obtindria un entorn de protecció excessivament ampli que no ajudaria a aconseguir les finalitats desitjades.

Un cop aplicats el criteris esmentats, les superfícies resultants incloses als entorns de protecció de Ses Coves, Ses Olleries i Ses Alqueries són de 156.469 m², 391.393 m² i 311.883 m², respectivament.

L'àmbit territorial d'aquest Pla Especial, per tant, és un àmbit discontinu, integrat pels conjunts històrics de Ses Coves, Ses Olleries i Ses Alqueries i els seus entorns de protecció, delimitats en l'annex gràfic de les respectives declaracions de Bé d'Interès Cultural.

2.2. Context històric

Ses Coves

El llogaret de Ses Coves deu el nom al gran nombre de cavitats que es troben als seus voltants (Mascaró, 1962). Les agrupacions més nombroses corresponen als vessants de ponent i de mestral del Puig de Santa Eugènia. Algunes d'aquestes cavitats són coves artificials prehistòriques, fet que mostra la presència d'ocupació humana continuada des de la prehistòria. La historiografia sobre el nucli de Ses Coves és pràcticament inexistent. Les primeres referències documentades on surt mencionat el topònim Ses Coves corresponen a l'època immediatament posterior a la Conquesta, quan s'instal·là a la contrada Ramon de ses Coves. A l'època islàmica, com la resta del nucli, féu part de les alqueries de Benibaharai i de Binibazari, pertanyents al *juz'* de Qanarusa. Del període medieval cristià també es coneixen diferents actes de venda on es menciona el topònim Ses Coves, com el 1278 o el 1305, quan es ven a Guillem d'Albiana una alqueria anomenada Ses Coves. El llogaret actual té el seu origen als establiments que es feren al llarg del segle XVIII i primera meitat del XIX. Durant aquest període el llogaret s'anà consolidant i configurant, arribant a conformar-se com un nucli amb una trentena d'habitatges el 1858. A les primeres quatre dècades del segle XX, mentre la base econòmica va ser l'agricultura i la ramaderia, juntament amb el trencament de marès –una de les activitats dels pobladors d'aquest nucli–, la població va ser pràcticament invariable, situant-se entre els 50 habitants (1910) i els 46 (1940). El punt d'inflexió i canvi, com a la resta de poblacions de l'illa vinculades a les

activitats agrícoles, es va produir a la dècada dels seixanta del segle passat, quan s'abandonaren aquestes activitats i la població es traslladà a la costa o a les ciutats atrets pel turisme i els serveis. Segons les dades disponibles d'IBESTAT, el mínim poblacional es va assolir l'any 1999, arribant als 19 habitants. Com a d'altres nuclis que han tingut el mateix procés demogràfic, el llogaret de Ses Coves ha mantingut els seus trets principals amb una arquitectura tradicional fortament imbricada amb el seu entorn rural.

Ses Olleries

El llogaret de Ses Olleries deu el seu topònim al gran nombre d'obradors de terrissaires especialitzats en la fabricació d'olles, tasses i altres recipients i atuells de cuina que hi havia fins al segle XVII i XVIII, en què molts d'ells es van traslladar al nucli de Pòrtol, introduint-hi aquesta activitat (Mascaró, 1962).

Ses Alqueries

El llogaret de Ses Alqueries deu el seu nom a les dues alqueries o *rahals* d'arrel islàmica que constituïren la seva base original, les alqueries de Benibahari (o Benibafari) i la de Beniporrex (Mascaró, 1962).

2.3. Elements estructurals

Ses Coves

El nucli de Ses Coves es troba al declivi septentrional del Puig de Son Seguí, o Coster den Tòfol, que té la cota més alta del municipi (320 m) i que, juntament amb el Puig de Santa Eugènia (245 m), conformen l'espai més muntanyós del terme, tot i que amb contorns molt suaus. L'assentament té una forta imbricació amb la topografia del terreny, que el configura com un nucli amb una forma d'assentament molt característic i singular: a més del puig de Son Seguí, i el morro del puig de Santa Eugènia en el seu costat est, per la banda nord està envoltat per terrenys de cultiu amb un suau pendent.

La mescla de l'estructura latifundista del sòl basada en l'agricultura amb la confluència de camins, donen origen a l'oportunitat geogràfica per a la configuració de la trama urbana de Ses Coves. Aquesta forma de selecció d'emplaçaments dona lloc a sistemes urbans i a xarxes de nuclis en el territori del Pla de Mallorca que fonamentalment manifesten el seu origen en els condicionants del lloc. En el cas de Ses Coves, es caracteritza pel seu desenvolupament a partir del Camí de Ses Coves, element central en l'articulació del nucli. A partir de la via central es desenvolupen les edificacions i sorgeixen camins secundaris. A diferència dels nuclis amb origen romà, els d'origen islàmic s'emplacen en punts geogràfics escarpats i terrenys accidentats.

L'accés principal al nucli és pel camí de Ses Coves, que parteix de la carretera principal que també dona accés a Santa Eugènia (Ma-3040). Un cop travessat el nucli, el camí de Ses Coves discorre pel Comellar des Rafal, una vall amb clara traça de zona de cultiu islàmica, protegida entre dos turons, i que continua cap a un altre nucli rural, Ses Olleries.

La trama urbana és irregular i s'estructura a partir del Camí de Ses Coves, que travessa tot el nucli, trencant la linealitat tot provocant un angle recte al bell mig del nucli i formant un nus principal on s'agrupa el major nombre d'habitatges. Des d'aquest nus central arrenquen la resta de carrers, majoritàriament estrets i curts, que es

configuraren a l'època de consolidació i creixement del llogaret, sense que s'hagin dut a terme modificacions recents que hagin modificat substancialment el seu traçat i que condueixen als habitatges situats a l'entorn de la concentració major. Com es tracta d'un nucli rural, el creixement de les edificacions original fou dispers tot respectant la seva condició rústica que respon a l'estructura de les explotacions agràries i dels usos del sòl històrics. Els creixements posteriors, van anar incorporant noves tipologies de caràcter més urbà. Llavors, la configuració urbana actual és híbrida i en cada tram del camí s'entremesclen les tipologies d'habitatges; alguns entre mitgeres i, d'altres aïllats. Avui, encara conservant el contacte visual directe amb l'espai rural.

Ses Olleries

El nucli de Ses Olleries es troba al declivi meridional del puig de Son Seguí, que té la cota més alta del terme (320 m) i que, juntament amb el puig de Santa Eugènia (245 m), conformen l'espai més muntanyós del terme. Val a dir, però, que l'àmbit del llogaret, degut a la seva disposició, no mostra pendents molt remarcables. El llogaret s'assenta sobre el vessant del coster d'en Tòfol i s'orienta en direcció SO-NE, en perpendicular a la direcció del pendent, integrant-se així a la topografia del terreny.

El relleu, per tant, va determinar des del seu origen la trama urbana del llogaret. A diferència d'altres nuclis rurals de petites dimensions, Ses Coves presenta una disposició allargada seguint el traçat del camí homònim que uneix la vila de Santa Eugènia amb la carretera Palma-Sineu. Aquest eix principal travessa tot el nucli, amb construccions generalment disperses. No obstant, en alguns trams del camí, les cases vilatanes tradicionals comparteixen mitgera o estan situades més a prop unes de les altres, sense arribar a estar completament agrupades. La resta de carrers, de forma general, discorren perpendiculars al carrer principal per a donar accés als habitatges situats a la part més elevada del nucli. El camí de Son Tano, en canvi, té un traçat més llarg i canvia de direcció per tal de donar accés a alguns dels carrers perpendiculars.

Ses Alqueries

El nucli de Ses Alqueries es localitza a la part nord-oriental del municipi de Santa Eugènia, a la part meridional del Raiguer, travessat pel torrent de Solleric i la síquia de son Mascaró. A diferència dels altres dos llogarets de Santa Eugènia, Ses Alqueries se situa en una plana agrària on hi predominen els cultius de vinya i de cereals. L'assentament, però, es troba lleugerament elevat respecte els camps de cultiu, la qual cosa ofereix visuals interessants dels conjunt des de diferents punts del seu entorn

2.4. Singularitat del paisatge dels conjunts històrics

Ses Coves

El paisatge de Ses Coves es caracteritza per un equilibri general gràcies a una certa uniformitat pel que fa a la tipologia d'habitatges i a les alçades. El teixit residencial, està format per una vintena de cases. Es tracta d'edificacions d'una o dues crugies, de planta baixa i pis, de gran austeritat formal i constructiva, amb escassa presència d'elements decoratius. Del conjunt edilici, destaquen, entre d'altres Can Matet, Cas Calessar, amb restes medievals, Can Tiana, Can Miquel Puput, Cas Sant (amb carrera al davant, premsa de vi i cup rectangular picat dins el sòl natural) o Can Rom. Destaca d'aquest conjunt edilici la presència de nombrosos pous situats a les façanes dels habitatges.

Pel que fa a la centralitat del nucli, aquesta està conformada per l'aglomeració d'edificacions residencials, ja que, més enllà de l'espai dedicat a camins i carrers, el nucli de Ses Coves no compta amb espais públics, tals com places o parcs. Els elements de patrimoni construït que configura Ses Coves contribueixen notablement a dotar d'estructura i d'essència al lloc i la seva especificitat. En aquest sentit, més enllà del valor patrimonial de les edificacions, també donen equilibri paisatgístic els vells traçats dels camins, els murs de paret seca que defineixen la secció d'aquests o tota l'estructura hidrogràfica.

Una altra de les característiques d'aquest nucli urbà és que, per les seves reduïdes dimensions, el teixit viari està reduït gairebé a la seva mínima expressió i que s'aprecia un alt grau de connexió o mescla entre la zona urbana i l'entorn rural que l'envolta, de manera que, estant en el nucli, en realitat mai es perden les relacions visuals amb l'entorn rústic.

Els materials de construcció dels immobles que conformen el teixit residencial són els habituals de l'illa i, en aquest cas, resulta especialment d'aplicació el concepte de l'ús de les matèries primeres que estaven més a l'abast a la zona, i que en aquest cas és manifesta a les diferents pedreres que es situen a prop del nucli. La majoria d'edificacions presenten una estructura vertical i tancaments de maçoneria ordinària de la pedra calcària irregular del lloc. Depenent de diverses circumstàncies com ara la duresa de la pedra, la capacitat d'obratge dels constructors, la capacitat econòmica dels promotors, o, més darrerament les modes, aquesta maçoneria es presenta o bé amb revestiments continus, a vegades amb morters amb incrustació de petits còdols per evitar retraccions d'aquests, estesos bé de forma regular bé de forma més decorativa, o bé amb revestiments parcials, que només recobreixen les juntes de forma generosa, o bé sense revestiment.

Figura 18: Cas Gorrió exemplifica el tipus de construcció de Ses Coves, amb tancaments de maçoneria ordinària de la pedra calcària irregular del lloc.

L'altre material fonamental, a més de la pròpia terra, utilitzada formant part de murs, paviments, revestiments, etc. és la fusta, utilitzada tant a nivell d'estructura horitzontal com de tancaments, cada vegada menys usada i moltes vegades substituïda en les rehabilitacions modernes.

Finalment cal assenyalar que la consolidació com a nucli urbà des de les etapes medievals així com del seu ús continuat com a tal fins a l'actualitat, permet concebre la pervivència de restes arqueològiques en aquest conjunt, i per tant, susceptibles d'ésser estudiades amb metodologia arqueològica.

Ses Olleries

El paisatge de Ses Olleries es caracteritza per un teixit edificatori molt equilibrat gràcies a la presència d'una certa uniformitat quant al tipus d'habitatges, amb una altura màxima de planta baixa més primer pis. També resulta característic el fet que cada casa conserva, al seu entorn, espais exteriors. Des d'un punt de vista de conjunt, tot i el llarg desenvolupament cronològic d'aquest assentament, es pot observar que el teixit construït presenta una homogeneïtat considerable. Com en el cas de Ses Coves, l'abandonament progressiu que es dona a partir de la segona meitat del segle XX ha fet que el llogaret no s'hagi vist molt modificat per construccions alienes a la tipologia tradicional, mostrant-se com un conjunt arquitectònic representatiu de l'arquitectura rural mallorquina.

El teixit residencial, està format per una seixantena de cases. Es tracta principalment d'edificacions d'una o dues crugies, de planta baixa i pis, de gran austeritat formal i constructiva, amb escassa presència d'elements decoratius. Del conjunt edificatori destaquen elements d'interès patrimonial com Son Mora, Can Prim, Can Pelús, Son Pericàs, Son Rigo, Son Brusquer, Can Ferriol vell, Can Palou i les seves coves, Can Rom, Can Cota, Can Vidal o Can Pep Matxo. En algunes d'aquestes edificacions encara conserven antics forns de terrissers.

Les característiques constructives de les edificacions tradicionals, així com els materials utilitzats, són similars a les de Ses Coves. En general, tant les cases vilatanes entre mitgeres com les cases de pagès presenten una estructura vertical i tancaments de maçoneria ordinària, que permeten obertures relativament petites. Els revestiments exteriors solen ser continus, únicament de morter o bé amb incrustacions de petits còdols estesos de forma regular o bé de forma més decorativa.

Ses Alqueries

Com en el cas dels altres dos llogarets de Santa Eugènia, el paisatge de Ses Alqueries es caracteritza per un teixit edificatori molt equilibrat a causa de la seva forta uniformitat en quan a les tipologies constructives, amb predomini de cases vilatanes entre mitgeres i cases de pagès de planta baixa més un primer pis. No obstant, sobre aquest conjunt edificatori força homogeni, destaquen els molins de Son Pau i de Ses Alqueries, elements que caracteritzen la visió de conjunt del llogaret.

Les dinàmiques demogràfiques de Ses Alqueries, similars a les dels altres conjunts històrics de Santa Eugènia, han afavorit la conservació del teixit urbà i de les tipologies edificatòries representatives de la Mallorca del segle XVI-XIX. El conjunt arquitectònic es està format per una trentena de cases sense tenir en compte les edificacions aïllades situades als voltants, principalment destinades a us residencial. Del conjunt edificatori destaca especialment la possessió de La Torre, documentada des del segle

XVI i una mica apartada del nucli central. També tenen un especial interès patrimonial les cases de Cas Teixidor, Can Caló, Can Batlet, els esmentats molins de Son Pau i de Ses Alqueries, Son Paraire, o Can Casanova. Moltes de les cases tradicionals del llogaret compten amb el seu propi pou, amb la part exterior adossada a la façana. A més, es coneixen dos pous públics: el de na Perota i el pou de ses Alqueries.

Figura 19: Possessió de Sa Torre, documentada des del s. XVI.

Finalment, cal assenyalar que la consolidació de Ses Alqueries com a nucli urbà des de les etapes medievals, així com del seu us continuat com a tal fins a l'actualitat, permet concebre la pervivència de restes arqueològiques en aquest conjunt.

Valors naturals

L'informe tècnic de 10 d'abril de 2007 de l'acord de declaració dels BIC de 5 de març de 2009 (BOE Núm. 115), a l'hora de delimitar els àmbits a protegir, no té en compte criteris de naturalitat com a un aspecte que mereixi especial atenció o bé que justifiqui la necessitat de la declaració com a BIC en el cas dels llogarets de Santa Eugènia. I és que cap dels tres llogarets destaca pels seus valors naturals.

Com es pot observar a la Figura 12 del present document d'avaluació ambiental, cap dels tres àmbits compta amb espais naturals protegits per la xarxa natura 2000 ni tampoc per la Llei d'Espais Naturals (LEN), a excepció de Ses Coves, que inclou un petit àmbit pertanyent a l'ANEI 40 Puig de Son Seguí, que es correspon amb el Bé d'Interès Paisatgístic i Ambiental (BIPA) del Comellar d'en Rafal. De fet, els límits del BIC de Ses Olleries coincideixen amb els límits d'espais ANEI (40 Puig de Son Seguí al nord i 46 Barrancs de Son Gual i Xorrigo al sud), de manera que no s'inclou cap espai protegit pels seus valors naturals. Pel que fa a Ses Alqueries, ni en el llogaret en sí ni en el seu entorn hi trobem cap espai natural rellevant.

Quan als hàbitats naturals, la Figura 11 mostra com únicament l'àmbit de Ses Coves compta amb una petita franja de *Boscus termomediterranis d'Olea i Ceratonia*, situada al límit occidental del llogaret, sobre el vessant nord del Puig de Son Seguí, on no s'hi preveu cap actuació en el marc del PEP. Els dos altres llogarets no compten amb cap hàbitat d'interès comunitari.

En relació a la fauna, en l'apartat 3.7. del present Estudi Ambiental Estratègic, es fa un inventari de les espècies catalogades i no catalogades que podrien estar presents als voltants dels tres llogarets i que, en tot cas, es podrien albirar fora dels nuclis urbans, en els entorns de protecció. Els més sensibles serien el calàpet (*Bufo viridis balearica*), la serp de garriga (*Macropododon cucullatus*) o aus com el xorrec (*Sylvia balearica*), el corb (*Corvus corax*), el trencapinyons (*Loxia curvirostra*), la milana (*Milvus milvus*), l'esparver (*Hieraetus pennatus*), el falconet (*Falco subbuteo*) i el falcó (*Falco peregrinus*). Cal remarcar, però, que la freqüentació d'aquestes espècies és molt baixa i es limita únicament en els entorns de protecció on les accions que es poden dur a terme en el marc del PEP són escasses, molt puntuals i, en cap cas, poden suposar un impacte significatiu per a cap d'aquestes espècies.

Valors patrimonials

El municipi de Santa Eugènia compta amb una gran quantitat d'elements d'interès patrimonial (arquitectònics, etnològics, arqueològics o paisatgístics) molts dels quals se situen als llogarets de Ses Coves, Ses Olleries i Ses Alqueries, la qual cosa va ser un aspecte molt rellevant que va motivar la declaració com a Bé d'Interès Cultural amb la categoria de Conjunt Històric.

En l'apartat 3.9 del present document d'avaluació ambiental s'inclou la relació de tots els elements d'interès patrimonial dels àmbits dels BIC de Ses Coves, Ses Olleries i ses Alqueries (Taules 4, 5 i 6, respectivament), alguns dels quals ja estaven inclosos en el vigent catàleg municipal de 2001. La localització de tots ells figura a les figures 14, 15 i 16 i als plànols d'ordenació d'elements catalogats SC-O-02, SO-O-02 i SA-O-02. Per altra banda, la seva descripció i nivells de protecció establerts pel PEP es pot consultar a les seves respectives fitxes de catàleg.

3. ACTUACIONS AMB POSSIBLES EFECTES SOBRE EL PAISATGE

Es defineixen una sèrie d'accions relacionades amb el Pla Especial de Protecció que podrien tenir efectes sobre el paisatge:

A) Increment del sostre edificat per ampliació de les edificacions existents.

Tal i com s'analitza al document de Memòria Informativa (apartat 6. Estudi del potencial edificatori amb l'aplicació de les determinacions del Pla Especial de Protecció) el PEP suposa una moderació important de les expectatives actuals de creixement edificatori però encara permet un cert creixement edificatori en algunes parcel·les infraedificades.

Els resultats obtinguts de la citada anàlisi, a mode de resum, són els següents:

	Edificat actual (m ²)	Potencial Vigent (m ²)	Potencial PEP (m ²)
SES COVES	5.818	16.789	8.077
SES OLLERIES	14.318	46.565	22.552
SES ALQUERIES	22.236	55.884	20.213
TOTAL	42.372	119.238	50.842

A la taula es pot observar que actualment els llogarets, en conjunt, admeten un creixement edificatori de quasi 120.000 m² de sostre que se sumarien als 42.372 m² actuals. El manteniment de l'ordenació vigent, doncs, permetria multiplicar per 4 el sostre edificat actual, ja sigui per ampliació de les actuals edificacions o bé construint nous habitatges. La nova proposta d'ordenació redueix el potencial sostre edificable a 50.842 m², la qual cosa suposa moderar el topall de creixement en un 57,4%.

B) Construcció de nous habitatges en parcel·les vacants i infraedificades dins del Conjunt Històric.

La normativa vigent permet la construcció de 236 habitatges nous en el conjunt dels llogarets, que se sumarien als 179 actuals. La regulació proposada al PEP, a partir de paràmetres edificatoris més restrictius i de la protecció d'elements catalogats, redueix el nombre potencial d'habitatges a 172 els quals, a excepció de 4 parcel·les en sòl rústic, es podrien construir dins dels tres conjunts històrics. La següent taula resumeix el nombre d'habitatges actuals i el potencial nombre d'habitatges amb l'ordenació vigent i amb la nova normativa del PEP:

	Nº habitatges actuals	Nº nous habitatges potencials vigent	Nº nous habitatges potencials PEP
SES COVES	30	24	18
SES OLLERIES	81	106	80
SES ALQUERIES	68	106	74
TOTAL	179	236	172

Cal remarcar que la major part dels habitatges que podrien construir-se en el marc del PEP se situarien en parcel·les ja edificades, que encara admeten creixement, ja que el nombre de parcel·les vacants és de 8 a Ses Coves, 12 a Ses Olleries i 12 a Ses Alqueries.

C) Construcció de nous habitatges en l'Entorn de Protecció.

En sòl rústic hi trobem únicament 4 parcel·les vacants amb les condicions mínimes per a l'edificació de nous habitatges (2 a Ses Coves, 1 a Ses Olleries i 1 a Ses Alqueries). Havent de complir amb els paràmetres edificatoris establerts a l'actual regulació del sòl rústic, aquestes parcel·les admetrien únicament un sòl habitatge de fins a 900 m³ o bé de 300 m² en una sola planta. Per altra banda, cal remarcar que les condicions d'edificació imposades pel PEP, quan a paràmetres edificatoris, tècniques constructives, materials i condicions estètiques, són garantia d'una adequada integració de les possibles noves edificacions.

D) Catalogació i protecció dels elements catalogats, i conservació dels conjunts històrics dels llogarets, tant en els aspectes urbanístics com arquitectònics i ambientals.

Es garanteix la conservació a nivell de tipologia estructural de les edificacions catalogades i dels seus elements singulars, així com de les tècniques i materials de construcció tradicionals. Les ordenances constructives s'han redactat per tal de conservar els trets funcionals i constructius que han arribat fins als nostres dies. A tal efecte, s'ha dut a terme un estudi i descripció de les tipologies constructives existents

dels conjunts històrics. Es limita també la possibilitat de dividir les parcel·les existents, així com les actuacions permeses a cada parcel·la, amb les finalitats de restringir l'aparició de noves parcel·les edificables i d'impedir increments d'edificabilitat.

E) Establiment de nous paràmetres edificatoris, normes d'intervenció i protecció, i regulació de les condicions de les obres a realitzar.

S'introdueixen paràmetres edificatoris més restrictius a les noves qualificacions –Zona Nucli Antic Llogarets (NA-LL) i Zona Extensiva Baixa Llogarets (EB-LL)– per tal de preservar la dimensió i el gra de les construccions en els conjunts històrics. Els més destacables són la incorporació d'un topall de 1.500 m³ en el volum màxim per parcel·la en la zona de nucli antic (NA-LL), d'un mínim de 80 m² per habitatge, i d'un volum màxim de 1.800 m³ per edificació i distància mínima entre edificacions de 6 metres en la zona extensiva baixa (EB-LL). Per a la construcció d'habitatges adossats, la regulació de la qualificació EB-LL emfatitza l'obligatorietat de complir amb l'article 55 de les NS que disposa que “en els conjunts de 3 o més habitatges, l'ample mínim del pla de façana de cada habitatge serà com a mínim de 8 metres”.

Es garanteix la conservació dels edificis existents i del seu conjunt, tret que no s'adscriu a una tipologia tradicional i es limiten significativament les intervencions que s'hi poden dur a terme per tal de preservar-ne les característiques i valors que motivaren la declaració dels llogarets com a Bens d'Interès Cultural.

F) S'incorpora a la norma la necessitat de realitzar un control arqueològic per a obres que afectin el subsòl de l'àmbit del BIC.

La consolidació com a nucli urbà des de les etapes medievals, així com el seu ús continuat com a tal fins a l'actualitat, permet concebre la pervivència de restes arqueològiques en els conjunts històrics i, per tant, susceptibles de ser estudiades amb metodologia arqueològica.

Els procediments a seguir són:

- A les zones delimitades com a conjunt històric: excavació arqueològica prèvia a qualsevol intervenció que afecti al subsòl.
- A les zones delimitades com a entorn de protecció: control arqueològic o seguiment durant l'execució de la intervenció.
- Mesures específiques en relació amb els jaciments arqueològics del BIC.

4. AVALUACIÓ DELS EFECTES SOBRE EL PAISATGE

Per la naturalesa de les accions, els principals efectes que cal avaluar pel seu possible impacte sobre el paisatge són els següents:

- o **Alteració de les característiques edificatòries característiques dels conjunts històrics.** Si bé es cert que el PEP permet un cert creixement edificatori que podria incrementar la densitat dels conjunts històrics, l'establiment de paràmetres edificatoris més restrictius a les noves qualificacions –Zona Nucli Antic Llogarets (NA-LL) i Zona Extensiva Baixa Llogarets (EB-LL)– ofereix garanties suficients per a la preservació de les dimensions i el gra de les edificacions, que en cap cas podran

superar les altures i la volumetria establertes en la nova regulació. Per altra banda, l'establiment d'una distància de 6 metres entre edificacions en la zona extensiva baixa (EB-LL) i l'obligatorietat de complir amb l'article 55 de les NS, impedeixen la possible aparició d'edificacions inapropiades, tals com grans agrupacions de cases adossades que poguessin desvirtuar l'estètica i harmonia dels conjunts històrics. Per altra banda, les normes d'intervenció i protecció establertes en la normativa, garanteixen la adequació de qualsevol reforma, rehabilitació o obra nova, en termes de la seva integració paisatgística (us de materials i colors, tècniques constructives, composició de façanes, fusteries, il·luminació, etc.).

- **Alteració dels elements patrimonials que atorguen singularitat als BIC de Santa Eugènia.** La identificació i catalogació d'elements singulars pels seus valors històrics, culturals, arquitectònics o etnològics, entre d'altres, és un pas endavant per a garantir-ne la seva adequada preservació. En aquest sentit, el PEP incorpora una regulació específica de les intervencions protecció que cal complir per a cada un dels elements catalogats. Pel que fa als possibles elements arqueològics que poguessin aparèixer i que, avui dia, no estan catalogats, la incorporació d'un control arqueològic obligatori per a obres que afectin el subsòl de l'àmbit del BIC, és una mesura que es considera positiva.
- **Alteració de l'estructura orgànica del llogarets i de la seva integració en el territori.** Un dels principals tres distintius dels llogarets de Santa Eugènia és la integració dels conjunts històrics en el seu entorn, el contacte directe entre el perímetre urbà i les terres de conreu. El PEP contribueix a consolidar aquesta relació entre els conjunts històrics i els seus entorns de protecció, ja que preveu que el potencial de creixement edificatori es centri principalment en sòl urbà, mentre que el sòl rústic mantingui el seu caràcter actual. Per altra banda, el principal element vertebrador dels llogarets, els seus camins, són els eixos que permeten transitar des dels llogarets als seus entorns i viceversa, i que ofereixen les visuals característiques d'aquests Béns d'Interès Cultural. En aquest sentit, el PEP protegeix les alineacions existents, així com gran part dels murs de pedra en sec que acompanyen els camins de Ses Coves, Ses Olleries i Ses Alqueries.
- **Alteració de les visuals des dels nuclis cap a l'exterior i viceversa.** Com s'ha comentat, els camins de Ses Coves, Ses Olleries i Ses Alqueries són els principals elements vertebradors dels llogarets de Santa Eugènia, que ofereixen les visuals principals des dels nuclis cap a l'exterior i viceversa. La preservació de les alineacions fa que aquestes visuals no es puguin veure alterades de forma sensible. El possible creixement edificatori, concentrat en el sòl urbà, s'ha de produir en tot cas mantenint les alineacions existents, amb una volumetria limitada i amb una distància entre edificacions que ha de respectar el ritme actual de la façana viària. L'establiment d'una altura reguladora, així com les limitacions als moviments de terra en noves edificacions garanteixen una adequada integració de l'obra nova, que no tindrà efectes sobre les visuals dels conjunts històrics. Per altra banda, les expectatives edificatòries en l'entorn de protecció dels llogarets es limiten a 4 nous habitatges d'un màxim de 300 m² que, en cas de construir-se, haurien de complir amb els criteris i condicions estètiques exigides pel PEP. Conseqüentment, cap de les intervencions previstes pot donar lloc a canvis sensibles sobre les visuals dels llogarets, ni des dels nuclis cap a l'exterior, ni des de l'exterior cap als nuclis.

5. MESURES PREVENTIVES I CORRECTORES

A continuació s'especifiquen les mesures que s'han aplicat a la normativa del PEP per tal de prevenir o reduir els possibles efectes negatius sobre el paisatge, esmentats anteriorment.

1. S'han establert paràmetres edificatoris (alçada, volum màxim, distància entre edificacions, etc.) que garanteixen el manteniment de l'harmonia del conjunt edificatori dels conjunts històrics.
2. S'han regulat les condicions constructives i estètiques de les cobertes i coronaments, incloent tècniques constructives i materials, paràmetres de pendent i volada, així com elements superposats i lluernaris.
3. S'ha regulat la composició de façanes que, en tot cas, hauran de mantenir les alineacions existents i hauran de complir amb les determinacions establertes quan a les dimensions i composició de buits de façana, així com amb la protecció de tancaments de portasses i pallisses.
4. S'han regulat les característiques de fusteries, persianes i baranes, que hauran de ser de fusta i de tipologia i colors tradicionals.
5. Es regulen també els espais privats lliures d'edificació, on es limiten les construccions menors d'usos recreatius o esportius i les característiques de les piscines.
6. Els materials d'acabat i les solucions constructives seran d'anàlogues característiques a les de tipologies tradicionals, cercant l'harmonia amb l'entorn i evitant imitacions de cap tipus de material. Els colors permesos seran els ocres, cremes o terra.
7. Es regulen també, els elements sobreposats a les façanes, la col·locació de rètols publicitaris, marquesines i tendals, i les instal·lacions de serveis urbans, per tal d'evitar que aquests elements desvirtuin els valors estètics de les edificacions i dels conjunts històrics.
8. La il·luminació pel conjunt dels espais públics preservarà, sempre que sigui possible, les lluminàries existents i del seu color original. De forma excepcional, es permetrà la col·locació de noves lluminàries per a destacar determinats elements patrimonials, evitant sempre la contaminació lumínica.
9. Les tanques dels solars seran preferentment de pedra en sec o de cantons de marès sense aterracar d'una alçada d'1 metre o de 1,2 metres en el cas de murs de pedra en sec amb esquena d'ase. Per sobre d'aquesta alçada només podran situar-se tancaments permeables a la vista (pals de fusta o reixa metàl·lica) o bardisses.
10. Les noves edificacions hauran de complir condicions estètiques i de composició específiques, adaptades a les edificacions del seu entorn i estaran prohibits moviments de terra que comportin desmunts o terraplens importants.
11. S'incorporen, també, fitxes individualitzades de protecció de tots i cada un dels elements catalogats, on s'identifiquen les característiques edificatòries i elements a preservar, s'estableix el nivell d'intervenció, així com les intervencions preferents que cal dur a terme per a la preservació o restitució de característiques singulars.

6. CONCLUSIONS DE L'ESTUDI D'IMPACTE PAISATGÍSTIC

Els llogarets de Ses Coves, Ses Olleries i Ses Alqueries van ser declarats Béns d'Interès Cultural per la seva singularitat, que és producte del seu origen històric i la seva bona preservació al llarg del temps, així com de les seves característiques físiques, morfològiques, estètiques, tipològiques i constructives. Els tres conjunts històrics comprenen la trama urbana majoritàriament consolidada que, juntament amb els terrenys agrícoles adjacents, configuren un conjunt en consonància: el nucli i el camp. Aquesta relació entre els conjunts històrics i el seu entorn, juntament amb la presència d'un notable nombre d'elements patrimonials de gran interès arquitectònic, etnològic, cultural o arqueològic, fan dels llogarets àmbits de gran interès paisatgístic que cal preservar ja que podrien veure's fàcilment desvirtuats per actuacions inadequades.

El Pla Especial de Protecció dels BIC de Santa Eugènia té com a principal objectiu la protecció d'aquests tres conjunts històrics i del seu entorn de protecció, a partir de la catalogació i protecció d'elements patrimonials, la moderació del creixement edificatori i el control de les intervencions, de manera que es mantinguin i es millorin les característiques de l'estructura urbana i arquitectònica que els atorguen la seva singularitat, així com la seva relació amb el territori i el paisatge on s'inscriuen.

A tal efecte, el PEP estableix paràmetres edificatoris més restrictius en el sòl urbà, noves normes d'intervenció i de protecció per als edificis existents en el conjunt històric i en l'entorn de protecció. Quan als elements patrimonials, el PEP incorpora un nou catàleg que regula els nivells de protecció, les intervencions permeses i les preferents, i identifica cada un dels detalls constructius que mereixen un espacial tractament. També s'incorpora a la norma la necessitat de realitzar un control arqueològic per a obres que afectin el subsòl de l'àmbit del BIC.

No obstant això, el PEP encara permet un cert creixement edificatori, ja sigui en forma d'ampliació de les edificacions existents o bé en forma de nous edificis residencials. L'increment del sostre edificat es produiria principalment en sòl urbà i molt puntualment en sòl rústic. Per altra banda, els nous paràmetres edificatoris proposats en el PEP garanteixen la preservació de l'estructura urbana actual i del gra de les construccions en el conjunt històric evitant, en tot cas, l'aparició d'edificis de gran volum que trenquin amb l'harmonia del conjunt.

Tanmateix, per tal de prevenir o minimitzar els possibles efectes negatius del nou creixement edificatori, el present document i la normativa del PEP incorporen una sèrie de mesures i condicions d'intervenció (us de materials i colors, tècniques constructives, composició de façanes, fusteries, il·luminació, etc.) que garanteixen una adequada integració de totes les noves construccions.

En conclusió, el PEP és un instrument fonamental per a la protecció de les característiques singulars dels tres llogarets de Santa Eugènia que varen motivar la seva declaració com a béns d'interès cultural. Des d'un punt de vista del paisatge, la protecció dels elements singulars a partir del nou catàleg i l'establiment de nous paràmetres que moderin i controlin el creixement edificatori, tan quantitativament com qualitativa, es considera un pas endavant de cara a preservar aquests nuclis tant singulars i que són un testimoni de la història i de l'estil de vida tradicional de Mallorca.

ANNEX II. PERSPECTIVA CLIMÀTICA

1. INTRODUCCIÓ

Les nombroses publicacions del Grup Intergovernamental d'Experts en Canvi Climàtic (IPCC) confirmen l'evidència dels canvis en el clima i la correlació directa d'aquests amb l'activitat humana a causa, fonamentalment, de les emissions de gasos d'efecte hivernacle. Aquestes emissions estan principalment vinculades amb l'ús de combustibles fòssils.

D'aquesta manera, el canvi climàtic és una de les principals problemàtiques ambientals de l'actualitat que provoca impactes negatius en el medi ambient, els recursos naturals, l'economia i la salut humana.

La Llei de Canvi Climàtic i Transició Energètica (Llei 10/2019, de 22 de febrer) estableix uns objectius a aconseguir tant en la reducció d'emissions de gasos d'efecte hivernacle com en la millora de l'eficiència energètica i la penetració d'energies renovables. Aquests objectius són els següents:

- Objectius de reducció d'emissions
  - a) El 40% per a l'any 2030
  - b) El 90% per a l'any 2050
- Objectius d'estalvi i eficiència energètica
  - a) El 26% per a l'any 2030
  - b) El 40% per a l'any 2050
- Objectius de penetració d'energies renovables
  - a) El 35% per a l'any 2030
  - b) El 100% per a l'any 2050

Tal com estableix aquesta llei al seu article 20, la nova formulació, adaptació o revisió dels plans directors sectorials, els plans territorials insulars i els instruments de planejament municipal, així com qualsevol altre pla sotmès a avaluació ambiental estratègica, han d'incorporar la perspectiva climàtica en el procés d'avaluació ambiental.

La perspectiva ambiental és la consideració de l'impacte directe i indirecte de plans, programes, projectes o iniciatives sobre el consum energètic, les emissions de gasos o la vulnerabilitat al canvi climàtic.

Aquesta obligació ha estat recollida per la Llei d'avaluació ambiental de les Illes Balears (Decret legislatiu 1/2020, de 28 d'agost), a l'article 17.7:

“Els plans i programes, així com les seves revisions i modificacions, que s'hagin de sotmetre a avaluació ambiental estratègica, hauran d'incorporar la perspectiva climàtica al procés d'avaluació ambiental. A aquest efecte, incorporaran als documents ambientals la informació recollida a l'apartat 1 de l'article 20 de la Llei 10/2019, de 22 de febrer, de canvi climàtic de les Illes Balears.”

L'objectiu d'aquest informe és incorporar la perspectiva climàtica en el procés d'avaluació ambiental del Pla Especial de Protecció dels BIC de Santa Eugènia. Amb aquest objectiu, els punts a que es desenvolupen en aquest document són:

- Una anàlisi de les necessitats energètiques i de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle (GEH) derivades i les mesures per minimitzar-les o compensar-les.
- Una anàlisi de la vulnerabilitat davant els efectes del canvi climàtic i mesures destinades a reduir-la.

2. ANÀLISI DE LES NECESSITATS ENERGÈTIQUES I LES EMISSIONS DE GASOS D'EFECTE HIVERNACLE (GEH)

L'anàlisi dels consums energètics associats al Pla Especial de Protecció així com de les emissions de gasos d'efecte hivernacle que se'n deriven s'ha realitzat a partir de l'ús de la calculadora de la petjada de carboni del nou planejament urbanístic, desenvolupada per la Direcció General d'Energia i Canvi Climàtic. Els resultats obtinguts mitjançant aquesta eina només poden ser considerats com una aproximació a les emissions a causa de la generalitat de les dades i els càlculs.

A partir de les qualificacions, superfícies, número d'habitatges i paràmetres d'edificabilitat s'han introduït les dades necessàries a la calculadora de CO₂. En els següents apartats es comenten els resultats obtinguts mitjançant aquesta eina, considerant la hipòtesi de que s'esgotés tot el potencial edificatori.

Font	kWh/any
Energia de consum residencial	1.495.339,45
Abastament d'aigua potable	272.108,43
Sanejament d'aigua residual	383.265,70
Enllumenat públic i altres consums	0
TOTAL	2.150.713,58

Taula 12. Necessitats energètiques derivades de la MP.

Font: elaboració pròpia a partir dels resultats obtinguts a la calculadora de CO₂.

Per tant, en base als càlculs amb la calculadora de la petjada de carboni de la DGECC, s'estima que una hipotètica execució de tot el potencial edificatori que permet el Pla Especial de Protecció suposaria una demanda energètica de 2.151 MWh anuals.

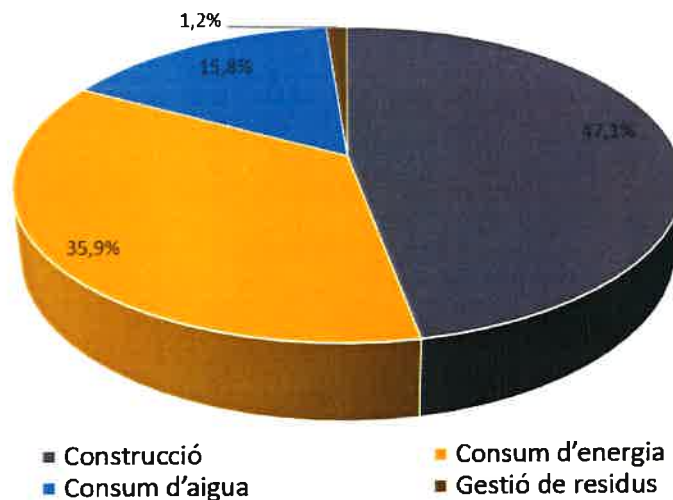
A partir d'aquests consums energètics i d'altres fonts de contaminació, s'estimen les emissions de CO₂ equivalent que es poden derivar de la modificació puntual.

Font		Kg CO ₂ eq/any
Canvi d'ús del sòl		0,00
Fase de construcció	Vials	0,00
	Edificis	553.710,05
Energia de consum residencial		622.845,26

Abastament d'aigua potable	130.612,05
Sanejament d'aigua residual	183.967,53
Tractament de residus	51.318,65
Enllumenat públic i altres consums	0,00
TOTAL	1.542.453,54

Taula 13: Emissions de gasos d'efecte hivernacle derivades de la MP.
Font: elaboració pròpia a partir dels resultats obtinguts a la calculadora de CO₂.

D'aquesta manera, en cas d'esgotar-se tota l'edificabilitat potencial permessa pel Pla Especial de Protecció, s'estima que les emissions totals de CO₂ podrien arribar a les 1.542,4 tones anuals.

Gràfic 9: Consum energètic relatiu segons les diferents fonts als llogarets de Santa Eugènia.
Font: elaboració pròpia a partir dels resultats obtinguts a la calculadora de CO₂.

A més, tal com estableix la Llei 10/2019 de Canvi Climàtic i Transició Energètica, totes les noves edificacions que es construeixin han de ser edificis de consum quasi nul. Així doncs, el potencial consum energètic i emissions de gasos d'efecte hivernacle dels nous habitatges també seran molt inferiors als de les edificacions existents actualment.

Altres mesures que s'aplicaran per reduir o compensar el consum energètic i les emissions de GEH són:

- El foment de l'ús d'energies renovables, ja sigui amb autoconsum o amb la compra d'energia amb certificat d'origen renovable
- L'enllumenat de baixa intensitat i consum
- La recollida selectiva dels residus domèstics generats
- L'ús d'espècies vegetals autòctones i amb baixos requeriments hídrics
- El foment dels sistemes de captació d'aigües pluvials

3. ANÀLISI DE LA VULNERABILITAT DE SANTA EUGÈNIA DAVANT ELS EFECTES DEL CANVI CLIMÀTIC

Per analitzar la vulnerabilitat s'ha utilitzat la informació continguda al Pla d'Acció per l'Energia Sostenible i el Clima (PAESC) de Santa Eugènia, realitzat dins el marc de la iniciativa europea del Pacte de les Batlies per l'energia i el Clima.

El PAESC parteix dels indicadors de vulnerabilitat municipal generats al projecte Anàlisi de la vulnerabilitat sectorial al canvi climàtic als municipis de Catalunya i les Illes Balears, elaborat per Lavola. Aquesta projecte analitza la vulnerabilitat sectorial dels municipis davant diferents riscos climàtics, generant tota una sèrie d'indicadors de vulnerabilitat.

Es pot definir la vulnerabilitat com la susceptibilitat del territori, sistema o sector davant un perill o risc a causa d'un impacte climàtic concret, és a dir, la seva propensió o predisposició a ser afectat negativament.

La vulnerabilitat depèn de factors naturals i socioeconòmics, i es defineix en funció de l'exposició, la sensibilitat i la capacitat adaptativa.

$$\text{Vulnerabilitat} = E \times S - R$$

- Exposició (E): presència de persones, mitjans de subsistència, béns i serveis ambientals, infraestructures, i actius econòmics, socials, ambientals o culturals en llocs que podrien estar afectats negativament pels impactes del canvi climàtic.
- Sensibilitat (S): grau en què un sistema o sector és afectat, ja sigui adversa o beneficiosament, per estímuls relacionats amb el clima.
- Capacitat adaptativa (R): capacitat inherent d'un territori, sistema o sector socioeconòmic per adaptar-se als impactes del canvi climàtic, moderar els danys potencials, aprofitar les oportunitats i enfrontar-se a les conseqüències.

Per tant, el concepte de vulnerabilitat considera que un municipi és més vulnerable si té una major exposició i una major sensibilitat al canvi. Aquesta vulnerabilitat es pot fer menor en tant que el municipi disposi d'una capacitat adaptativa més gran.

A continuació es presenten els indicadors de vulnerabilitat del municipi de Santa Eugènia:

SECTOR	CODI	INDICADORS DE CANVI CLIMÀTIC (V = (E x S) - R)	SUBINDICADOR D'EXPOSICIÓ	SUBINDICADOR DE SENSIBILITAT	SUBINDICADOR DE CAPACITAT ADAPTATIVA	VULNERABILITAT
Agricultura i ramaderia	AGR 01	Increment de les necessitats de reg	E01 - Projectió d'increment de la temperatura a l'estiu	S01 - Superfície regada respecte del total del municipi	R01 - Superfície agrícola de secà respecte la superfície agrícola total	Baixa

	AGR 02	Major risc d'incendi	E01 - Projectió d'increment de la temperatura a l'estiu	S02 - Terreny forestal respecte superfície agrària total del municipi combinat amb el grau de perill d'incendi forestal	R02 - Disponibilitat de mesures d'actuació municipal en cas d'incendi forestal	Mitjana
	AGR 03	Canvis en els cultius	E02 - Projectió d'increment de la temperatura mitjana anual	S03 - Terres llaurades respecte del total de superfície agrària útil	R03 - Variabilitat dels cultius herbacis i llenyosos conreats al municipi	Mitjana
Biodiversitat	BIO 01	Major Risc d'incendi en l'àmbit de la gestió forestal	E01 - Projectió d'increment de la temperatura a l'estiu	S04 - Nombre d'espècies en funció del perill d'incendi	R02 - Disponibilitat de mesures d'actuació municipal en cas d'incendi forestal	Baixa
	BIO 02	Assecat / transformació de zones humides	E04 - Projectió de disminució de la precipitació anual i increment de les sequeres.	S25 - Superfície de zones humides respecte la superfície total del municipi.	R16 - Percentatge de la superfície de zones humides protegides	Baixa
	BIO 03	Pèrdua de biodiversitat	E04 - Projectió de disminució de la precipitació anual i increment de les sequeres.	S26 - Superfície protegida del municipi.	R17 - Superfície de terrenys amb Acords de Custòdia del Territori (IGACC) + Superfície protegida amb plans de gestió aprovats	Mitjana
Gestió de l'aigua	AIG 01	Canvis en el patró de demanda turística	E01 - Projectió d'increment de la temperatura a l'estiu	S05 - Pes del turisme i Índex de Pressió Humana municipalitzat	R04 - Nombre de places en allotjaments turístics per 100 habitants	Mitjana

	AIG02	Disminució de la disponibilitat d'aigua	E01 - Projecció d'increment de la temperatura a l'estiu	S06 - Consum d'aigua per habitant i dia	R05 - Accessibilitat a l'aigua	Mitjana
Gestió forestal	FOR01	Major risc d'incendi (augment de la temperatura)	E01 - Projecció d'increment de la temperatura a l'estiu	S14 - Sensibilitat de las espècies forestals als incendis	R02 - Disponibilitat de mesures d'actuació municipal en cas d'incendi forestal	Baixa
	FOR 02	Disminució de la disponibilitat d'aigua (augment de la temperatura)	E01 - Projecció d'increment de la temperatura a l'estiu	S15 - Sensibilitat de les espècies forestals a la sequera	R12 - Disponibilitat d'Instrumentos d'Ordenació Forestal aprovats i d'avisos d'actuació	Mitjana
	FOR 03	Disminució de la disponibilitat d'aigua (disminució precipitació)	E03 - Projecció de disminució de la precipitació a l'estiu	S15 - Sensibilitat de les espècies forestals a la sequera	R12 - Disponibilitat d'Instrumentos d'Ordenació Forestal aprovats i d'avisos d'actuació	Mitjana
	FOR 04	Major risc d'incendi (disminució precipitació)	E03 - Projecció de disminució de la precipitació estival.	S14 - Sensibilitat de les espècies forestals als incendis.	R02 - Disponibilitat de mesures d'actuació municipal en cas d'incendi forestal.	Baixa
Mobilitat i infraestructures de transport	MOB 01	Major risc d'incendi	E01 - Projecció d'increment de la temperatura a l'estiu	S08 - Grau de perill d'incendi forestal del municipi combinat amb els quilòmetres de xarxa viària bàsica que discorre pel terme municipal	R07 - Disponibilitat d'eines i infraestructures per a la gestió forestal i prevenció d'incendis	Mitjana

Salut i Benestar	SAL 01	Increment de la mortalitat associada al calor	E01 - Projectió d'increment de la temperatura a l'estiu	S09 - Relació entre la població de nens (0-14 anys) i majors de 65 anys respecte a la població total	R08 - Nombre de recursos sanitaris per cada 1.000 habitants del municipi + Qualitat aire	Mitjana
	SAL 02	Empitjorament del confort climàtic (accentuació del fenomen illa de calor)	E01 - Projectió d'increment de la temperatura a l'estiu	S10 - Densitat de població en el nucli urbà del municipi	R09 - Superfície de zones verdes urbanes respecte al sòl urbà	Mitjana
	SAL03	Afectacions per problemes respiratoris i picades	E04 - Projectió de disminució de la precipitació anual i increment de les sequeres.	S09 - Relació entre la població de nens (0-14 anys) i majors de 65 anys respecte a la població total	R08 - Nombre de recursos sanitaris per cada 1.000 habitants del municipi + Qualitat aire	Mitjana
	SAL 04	Restriccions d'aigua domèstica	E04 - Projectió de disminució de la precipitació anual i increment de les sequeres.	S06 - Consum d'aigua per habitant i dia	R21 - Nivell socioeconòmic (Atur + Dependència)	Mitjana
Energia	ENE 01	Canvis en els patrons de demanda energètica	E01 - Projectió d'increment de la temperatura a l'estiu	S11 - Consum energètic municipal total per habitant	R06 - Producció energètica local municipal combinat amb la proximitat a subestacions elèctriques	Mitjana
Turisme	TUR 01	Canvis en el patró de demanda turística	E02 - Projectió d'increment de la temperatura mitjana anual	S05 - Pes del turisme i Índex de Pressió Humana municipalitzat	R04 - Nombre de places en allotjaments turístics per 100 habitants	Mitjana

	TUR 02	Major risc d'incendi en l'àmbit del sector turístic	E01 - Projectió d'increment de la temperatura a l'estiu	S12 - Grau de perill d'incendi forestal del municipi combinat amb places d'allotjaments turístics	R02 - Disponibilitat de mesures d'actuació municipal en cas d'incendi forestal	Mitjana
Urbanisme i habitatge	URB 01	Empitjorament del confort climàtic (accentuació fenomen illa de calor)	E01 - Projectió d'increment de la temperatura a l'estiu	S10 - Densitat de població en el nucli urbà del municipi	R10 - Superfície de zones verdes urbanes respecte al sòl urbà combinat amb l'estat de conservació dels habitatges	Mitjana
	URB 02	Increment de les necessitats de reg	E01 - Projectió d'increment de la temperatura a l'estiu	S13 - Relació de la superfície de zones verdes del municipi respecte al sòl urbà	R11 - Consum d'aigua per habitant i dia	Mitjana
	URB 03	Increment de les necessitats de reg	E03 - Projectió de disminució de la precipitació estival.	S13 - Superfície de zones verdes del municipi respecte al sòl urbà.	R11 - Consum d'aigua per habitant i dia.	Mitjana
	URB 04	Increment de les inundacions	E05 - Projectió de la variació de la torrencialitat.	S31 - Superfície inundable urbana	R23 - Disponibilitat de plans de protecció civil relatius a inundació	Mitjana

Taula 14: Indicadors de canvi climàtic que mostren una vulnerabilitat alta.
Font: elaboració pròpia a partir de les dades del PAESC.

De l'avaluació quantitativa de la vulnerabilitat als riscos se'n conclou que la majoria dels indicadors es troben amb uns valors de vulnerabilitat mitjana, sense tenir-ne cap amb vulnerabilitat alta.

Els indicadors de canvi climàtic amb un grau de vulnerabilitat més alt són: Disminució de la disponibilitat d'aigua en l'àmbit de la gestió forestal, Increment de la mortalitat associada al calor, Empitjorament del confort climàtic (accentuació del fenomen illa de calor) i Afectacions per problemes respiratoris i picades en l'àmbit de la salut i de l'urbanisme i l'habitatge.

A continuació es mostren, a tall de resum, els principals impactes del canvi climàtic sobre el municipi per cadascun dels àmbits d'actuació segons els resultats obtinguts en l'avaluació de les vulnerabilitats:

1. Gestió forestal i de l'aigua

- Disminució de la disponibilitat d'aigua

2. Energia

- Canvis en els patrons de demanda energètica

3. Salut i benestar

- Increment de la mortalitat associada al calor
- Afectacions per problemes respiratoris i picades.
- Empitjorament del confort climàtic (accentuació del fenomen illa de calor)

4. Urbanisme i Habitatge

- Empitjorament del confort climàtic (accentuació del fenomen illa de calor)

Així, els objectius específics en matèria d'adaptació són:

- Augmentar la garantia d'abastament de la xarxa de distribució d'aigua i el grau d'autosuficiència.
- Garantir els avisos a la població vulnerable i millorar la seva qualitat de vida.
- Augmentar l'autosuficiència energètica, incrementant la producció d'energia per autoconsum amb energies renovables.